

RONCZ MELINDA – TEGDES EGYHÁZI DÓRA

Közös úton

A Szlovákiai Magyar Könyvtárosok
Egyesületének első 22 éve

Szakképző és Felhőtképzési Intézet
2021

RONCZ MELINDA – TEGDES EGYHÁZI DÓRA

Közös úton

*A Szlovákiai Magyar Könyvtárosok
Egyesületének első 22 éve*

Spoľok maďarských knihovníkov na Slovensku
Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Szakképző és Felnőttképzési Intézet

2021

IMPRESSZUM:

1. kiadás

Írta, szerkesztette és összeállította: Roncz Melinda, Tegdes Egyházi Dóra

Nyelvi lektor: Szendi Tünde

Grafika és tördelés: Helység Chiara

Borítóterv: Dózsa Csilla

ISBN: 978-80-973943-1-8

Kiadó: Szakképző és Felnőttképzési Intézet

Kiadás helye: Komárom

2021

© Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesülete és a szerzők
Jelen kiadvány csak elektronikus formában kerül kiadásra.

Az Előszót fordította: Szeghy András

Az 1. fejezet szerzői: Bajnok Éva, Halász Péter, Kecskés Ildikó, Kontár Judit, Nagy Zora „Hajni”, Zsok Gizella

A 2. fejezet szerzője: Roncz Melinda

A 3. fejezet szerzői: Barátné Hajdu Ágnes, Bartos Éva, Fehér Miklós, Fodor Péter, Hangodi Ágnes, Illés Péter, Péterfi Rita, Ramháb Mária, Redl Károly, Simon Hidvégi Krisztina

Az 4. fejezet szerzője: Tegdes Egyházi Dóra

A 5. fejezet szerkesztője: Roncz Melinda

A 6. fejezet foglalkozásterveinek szerzői: Árendás Erika, Dombi László, Fülöp Éva, Lukács Erika, Smidt Veronika, Tegdes Egyházi Dóra; szerkesztője: Tegdes Egyházi Dóra

A 7. fejezetet szerkesztette: Tegdes Egyházi Dóra

Az elektronikus kiadvány megjelenését a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. Támogatta a NUP-KP-1-2021/2-000698-VAL-ELS/001 sz. projekt keretében.

KÉSZÜLT A MAGYAR KORMÁNY
TÁMOGATÁSÁVAL

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKARSÁG

BETHLEN GÁBOR
Alap

Köszönetnyilvánítás

A Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesülete elnöksége ezúton szeretné megköszönni mindazon személyeknek, szervezeteknek, akik a jelen kiadvány létrejöttében segítséget, támogatást nyújtottak. Köszönjük az egyesület korábbi és jelenlegi tagjainak, hogy tevékenységükkel hozzájárultak a szervezet létrejöttéhez, ill. hogy jelenleg is lehetővé teszik a fennmaradását.

A 2021–2023-as időszakban érdekképviselői funkcióját betöltő elnökség tagjai:

Elnök: Tegdes Egyházi Dóra

Alelnök: Reicher Erika

Titkár: Roncz Melinda

Gazdasági felelős: Fabó Mária

További elnökségi tagok: Pethő Andrea, Smidt Veronika, Szeghy András

Tartalom

Előszó	7
Predslov	9
I. Múlt-jelen-jövő saját szavainkkal – visszaemlékezések	10
Halász Péter	10
Kontár Judit	13
Zsok Gizella	15
Nagy Zora „Hajni”	18
Bajnok Éva	19
Kecskés Ildikó	21
II. A Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületének kronológiája	33
III. Határon átnyúló baráti kézfogás – nemzetközi együttműködés	57
A Könyvtári Intézet és az SZMKE	57
Együtt két évtizeden túl	58
Együtt az iskolai könyvtárakért	60
Folyamatos együttműködés	61
Közös szakmai gyökerek és identitás	62
„Könyvtár, ami összeköt”	64
Számosból számtalan, azaz képek és hangulatok a felvidéki magyar könyvtárakból	66
SZMKE – Csongrád	68
IV. A szlovákországi könyvörzök nyomában – kutatási beszámoló	70
V. Lenyomatunk a médiában – az SZMKE válogatott sajtóbibliográfiája	85
VI. Ötletek inspirálódni vágyóknak - jógyakorlatok gyűjteménye	98
Az állatok világnapja	98
A Magyar népmese napja – mesedélelőtt a kincsestárban	100
Mesélj most te! – bábozás és papírszínház a könyvtárban	102
Bertalan és Barnabás, a dakszliikrek – papírszínház a könyvtárban	103
Ökolábnyomon	105
A vízcsepp meséje – papírszínház a könyvtárban	106
Mi a szósz? – játékos ábécé	108
Harisnyás Pippi – a szófogatatlan kislány	110
Görög mitikus alakok – rendhagyó óra a könyvtárban	111
Szabadulószoza – könyvtárismertetés másképpen	117
Építsünk hidat a tudás birodalmába!	119
Keresd a patkányt! – csapatjáték a könyvtárban	121
VII. Szöveggyűjtemény	124

Előszó

Közös úton. Ezt a címet adtuk kiadványunknak, utalván arra, hogy 1999-ben – az egyesület megalakulásakor – közös utat választott az a magyar közösség, amely megfogalmazta egy új érdekképviseelő szervezet feladatait, céljait.

A jelen kiadványban szereplő írások célja, hogy bemutassa a Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületének (a továbbiakban csak SZMKE) több mint húsz éves tevékenységét – vagy legalábbis megkísérelje azt. Hiszen nem lehet mindent szavakba önteni. Olyan barátságok kötődtek és közösségi élmények születtek, amelyeket az emberek a szívükben hordoznak. Az egyesület mindenkori célja és feladata a szlovákiai magyar könyvtárosok összekapcsolása – határon belül és kívül is.

A kiadványban kronológia formájában részletesen is összefoglalásra került a tevékenységünk. Korábbi tisztségviselőket, illetve tagokat kértünk fel, hogy emlékezzenek vissza a kezdetekre, a tisztségük betöltésének idejére. Olyan múltidéző írások születtek, amelyek igazán betekintést adnak az elmúlt időszakba. Magyarországi partnereinket is megkerestük, hogy röviden foglalják össze együttműködésünk meghatározó pontjait.

A Kisebbségi Kulturális Alap támogatásával 2019-ben megvalósult „Szlovákia többségében magyarul beszélő településeinek könyvtárai” című országos kutatás anyagát bővített változatban tesszük közzé. A kiadvány részét képezi az a válogatott sajtóbibliográfia, amely tevékenységünk visszatükröződését mutatja.

Konferenciák, szakmai találkozók, továbbképzések alkalmával sokszor emlegetjük, hogy olyan jó lenne összeszedni a könyvtári nevelésben működő jógyakorlatokat. Ennek első lépéseként felhívást intéztünk egyesületünk tagjaihoz, hogy osszák meg velünk jól bevált, eredményes, kreatív könyvtári foglalkozásaik vázlatát. Így kerülhettek be a kiadvány anyagába az első körben beérkezett tervek; feltett szándékunk azonban, hogy a gyűjtemény évről évre bővüljön. A weboldalunkon hamarosan létrejön egy külön felület, ahol szándékunk szerint elérhetővé tesszük ezeket a módszertani anyagokat.

Jómagam úgy tekintek e kiadványra, mint a 2019-es jubileumi érsekújvári konferencia-élmény írott leképeződésére. Hiszen egyesületünk tagjaival nagyjából azóta beszélgetünk arról, hogy jó lenne egy összefoglaló kötetet megjelentetni a szervezet múltjáról, eredményeiről.

Úgy érzem, hogy ez az írott anyag a weblapunk – folyamatosan bővülő – tartalmával és a közösségi médiák felületein megjelenő üzeneteinkkel együtt ad teljes képet a múltunkról, a jelenünkről és a jövőbemutató terveinkről. Munkánk gyümölcse ezen kívül ott él a szlovákiai magyar könyvtárosok lelkében, mindennapi tevékenységében és a rendezvényeiken, szolgáltatásaikon keresztül elért magyarajkú olvasók életében.

Az egyesületi tagok nélkül nincs létjogosultságunk, és bízom benne, hogy mint egy jól működő, életképes szimbiózisban, nekik is szellemi táplálékot tudunk nyújtani a mindennapok kihívásaihoz.

Komárom, 2021. december 15.

Tegdes Egyházi Dóra
SZMKE-elnök

Predslov

Na spoločnej ceste. Tento názov sme dali našej publikácii s odkazom na to, že v čase, keď spolok v roku 1999 vznikol, sa maďarská komunita, ktorá formovala úlohy a ciele novej záujmovej organizácie, vybrala spoločnou cestou. Cieľom všetkých článkov tejto publikácie je predstaviť viac ako dvadsať rokov pôsobenia Spolku maďarských knihovníkov na Slovensku – alebo sa o to aspoň pokúsiť. Predsa len, nie všetko sa dá pretaviť do slov. Nadviazali sa také priateľstvá a vznikli také komunitné zážitky, ktoré ľudia nosia vo svojich srdciach. Trvalým cieľom a úlohou spolku je spájanie maďarských knihovníkov na Slovensku doma i v zahraničí. Publikácia sumarizuje našu činnosť aj podrobnou chronológiou. Bývalých funkcionárov, respektíve členov sme požiadali, aby si zaspomínali na začiatky a na obdobie svojho pôsobenia vo funkcii. Zrodili sa také spomienky, ktoré dávajú reálne nahliadnuť do uplynulého obdobia. Oslovili sme aj našich maďarských partnerov, aby v krátkosti zhrnuli kľúčové body našej spolupráce. V rozšírenej verzii uverejníme aj materiál celoslovenského výskumu s názvom „Szlovákia többségében magyarul településeinek könyvtárai“ (prel. Knížnice obcí s maďarskou väčšinou na Slovensku), zrealizovaný v roku 2019 s podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín. Súčasť publikácie tvorí výberová bibliografia tlačových správ, ktorá odzrkadľuje našu činnosť. Na konferenciách, odborných stretnutiach a ďalších školeniach často spomíname, že by bolo veľmi dobré zozbierať osvedčené postupy. Ako prvý krok sme členov nášho spolku vyzvali, aby sa s nami podelili o náčrt svojich osvedčených, úspešných a kreatívnych aktivít. Takto sa mohli plány došlé v prvom kole zaradiť do materiálu publikácie, ale naším zámerom je, aby sa táto zbierka z roka na rok rozrastala. Na našej webovej stránke čoskoro vznikne platforma, prostredníctvom ktorej budú tieto metodické materiály dostupné. Sama vnímam túto publikáciu ako písomné zmapovanie skúseností z výročnej konferencie 2019 v Nových Zámkoch. Veď zhruba odvtedy sa rozprávame o tom, že by bolo dobré vydať súhrnnú publikáciu o minulosti a výsledkoch spolku. Mám pocit, že nám tento písomný materiál spolu s neustále sa rozširujúcim obsahom našej webovej stránky a našimi správami na platformách sociálnych médií poskytne úplný obraz o našej minulosti, súčasnosti a budúcich plánoch. Dosiahnuté úspechy spolku žijú okrem toho v duši maďarských knihovníkov Slovenska, v ich každodennej činnosti a v živote maďarsky hovoriacich čitateľov, ku ktorým sa dostali prostredníctvom podujatí a služieb spolku. Existencia nášho spolku bez svojich členov nemá zmysel a tak dúfame, že ako v dobre fungujúcej, životaschopnej symbióze, tak aj členom dokážeme poskytnúť aspoň duševný pokrm pre každodenné výzvy.

Komárno 15. december 2021

Dóra Tegdes Egyházi
(predseda SMKS)

I. Múlt-jelen-jövő saját szavainkkal - visszaemlékezések

Első fejezetünkben az SZMKE olyan volt tisztségviselőinek, jelenlegi tagjainak visszaemlékezései olvashatóak, akik ott voltak az egyesület megalakulásánál, ill. jelen voltak a kezdő években vagy éppen a későbbi időszakban. Fontosnak tartottuk, hogy a jelenre való összpontosítás és a jövőbetekintés mellett a dicső múltra is visszatekintsünk.

HALÁSZ PÉTER

1955. június 6-án született Szepsiben. 1976 után a Kassai Ifjúsági Könyvtárban kezdett dolgozni. Több, mint harminc éven át bibliográfusként, módszerani koordinátorként, osztály-, illetve részlegvezetőként, majd könyvtárigazgatóként foglalkozott gyermekkönyvtári kérdésekkel. A könyvtáros másodévtársági megszerzése után 1987-ben Prágában (Károly Egyetem), 1999-ben és 2003-ban Kassán (Komensky Egyetem kassai kihelyezett karán, valamint a Kodolányi János Főiskola kihelyezett képzésén) tanult tovább. Több éven át tagja volt az iskolai könyvtárakkal foglalkozó miniszteri tanácsadó bizottságnak is. A szabadidejében Szepsi helytörténetével foglalkozott, valamint fordításokkal is, szlovák-magyar viszonylatban. A '90-es évek elején tagja volt Csehszlovákiai Könyvtárosok Szakszervezete országos vezetőségének, valamint több cikluson át a Szlovák Könyvtárosok Egyesületén belül a Bibliográfiai Szekció országos vezetőségének is. Aktívan részt vett az SZMKE megalapításában (1999) és annak tíz éven át volt az elnöke. Több éven át határon túli tagja volt a Magyar Olvasástársaságnak. 2005-óta tagja a kassai Henszlmann Imre Történeti Társaságnak, három cikluson át volt szepsi városi képviselő (2002–2014). A könyvtári szakma területén számos cikke jelent meg hazai és magyarországi szaklapokban.

Milyen volt 1999-ben könyvtárosnak lenni, milyen volt a könyvtárügy?

Akkorra már tíz éves volt a demokráciánk. A könyvtárosok válláról lekerült a régi kommunista ideológia nyomása, de a szakma még mindig kereste a helyét az új lehetőségek között. Sokszor az addigi ideológiai szorítás helyett egy pénzügyi szemlélet fenyegetett. Például a választott képviselőknek hirtelen fontosabbak lettek a szem előtt levő problémák, a lyukas utak, járdák. Akadtak olyanok is, akik megkérdőjelezték a könyvek, a könyvtárak létjogosultságát, ha ezt nem is merték mindig nyilvánosan megvallani. Volt olyan hivatalnok is, aki szerint a könyvtárat át kellene építeni szabadidőközpontokká, más szerint a könyvtár elhelyezését úgy kellett volna megoldani, hogy egy irodaház negyedik emeletén, két irodahelyiségben kellene elhelyezni a kölcsönzőt (280 ezres állományról lévén szó, ez nagyon abszurd megoldás lett volna), más egy bezárt ipari telep területén képzelte volna el a könyvtárt, kinn az ipari városnegyedben. Egyszóval akadtak bőven önjelölt szakértők.

Mik voltak az SZMKE megalakulásának előzményei?

Már az 1980-as években is voltak kapcsolataim a magyarországi könyvtárosokkal. Több alkalommal részt vettem a magyar könyvtárak, illetve egyesületek szervezésében megtartott, számomra nagyon vonzó rendezvényeken – hol hivatalosan, a könyvtárak közötti együttműködés keretében, hol magánszemélyként, a szabadságom rovására. Később ezek a tények fontos szerepet kaptak a további kapcsolatok kialakításában. Külföldi tagja lettem a Magyar Olvasástársaságnak, ami újabb lendületet adott. 1999-ben, tíz évvel a bársonyos forradalom után, tapasztalható volt egy bizonyos éhség a szakmai összefogás és a folyamatos tapasztalatcsere iránt. Egy losonci könyvtáros találkozon, lelkes szlovákiai könyvtáros kollégákkal az állandó építő jellegű kapcsolattartás reményében megalakítottuk a Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületét. Az összefogásának néhai Kulcsár Mária volt az egyik szorgos kezdeményezője. Abban mindenki egyetértett, hogy szükség van egy ilyen egyesületre. Az 1989 óta akkora eltelt tíz év ellenére is mindenkiben ott rejtett még az óvatosság és egy bizonyos félelem. Senki sem akarta elvállalni az új szervezet vezetését. Aztán egyszer csak valakik engem javasoltak. Ezt nagy megtiszteltetésnek éreztem, hiszen akkor már 25 éve mozogtam könyvtáros körökben. Végül ráálltam, azzal a kikötéssel, hogy a funkcióm csak ideiglenes lesz, az egyesület tényleges beindulásáig. Sokkal hosszabb idő lett belőle, mint azt előzőleg terveztem. Ezalatt a következő tíz év alatt rengeteg tapasztalatot szereztem, sok értékes embert ismerhettem meg, nemcsak a szűkebb működési területünkön, hanem az egész Kárpát-medencében. Én tehát személy szerint nagyon sokat gazdagodtam ezáltal. Azt már csak remélni tudom, hogy az egyesület megtartásán túl sikerült hozzájárulnom a tagok közötti kapcsolatok kiépüléséhez és a kötelék kialakításához magyarországi, erdélyi, kárpátaljai, csehországi, szlovéniai, horvátországi, szerbiai magyar könyvtárosokkal.

Hogy kezdtek kialakulni a kapcsolatok – országon belül, országhatáron kívül?

A magyarországi rendezvényeken hamar szembesültem vele, hogy mi, magyar könyvtárosok itthon sem ismerjük egymást eléggé. A szlovák egyesületeken belül és az itteni könyvtárközi kapcsolatok révén aztán lassan kialakult egy kép a szlovákiai magyar könyvtárosokról és arról is, hogy talán hasznos lenne ezeket a viszonyokat valamilyen formában intézményesíteni. Természetesen ez az igény nem csupán bennem tudatosodott. Mikor többek véleménye találkozott, kezdtük a kötelékeket szorosabbra fogni.

Mi a legkedvesebb munkához, munkahelyhez, az SZMKE-hoz kapcsolódó emléke?

A legkedvesebb emlékek számomra mindig az olvasóinkkal függnek össze. Ebben előkelő helyen áll a fiatalabb generáció, akik elégedettség mindig is a jövőbe mutató remény, a kultúránkba vetett hit és annak

a szerény elismerése, hogy valamivel sikerült hozzájárulni a megmaradáshoz és az olvasáshoz kötődés megalapozásához, megerősítéséhez.

Mi okozta a legnagyobb kihívást az elmúlt évek alatt?

Voltak negatív tapasztalatok és élmények is. A szűkebb környezetben nemegyszer kérdőre vontak, hogy mit jelentsen ez az egyesület, hiszen Szlovákiában már van könyvtáros szervezet (annak is évekig tagja voltam). Társulásunkba igyekeztem bevonni a szó szoros értelemben vett könyvtárosokon kívül a szakmával szimpatizáló, az olvasásért rajongó embereket is, beleértve az önkéntes könyvtárosokat, a kultúra más területén munkálkodókat, nyugdíjasokat. Egyik további célcsoport volt a magyarok lakta területeken tevékenykedő szlovák, vagy más nemzetiségű könyvtárosok csoportja – mindenki, aki magyar nyelvű könyvekkel, magyar ajkú olvasókkal került kapcsolatba. Az egyesületünk a vezetésem alatt igyekezett szorosan együttműködni nemcsak a szlovák könyvtárosok és a szlovákiai szervezetével, könyvtárakkal, hanem a pedagógusokkal, a Csemadokkal és helyi hagyományőrző szervezetekkel is. Az egyes tagokat és intézményeket igyekeztem hozzásegíteni, hogy külföldi rendezvényeken vehessenek részt. A negatívumok közé tartozik, hogy sokszor szinte könyörögni kellett a számunkra biztosított részvételi helyek betöltése érdekében. Ez vonatkozik a napi munkára is, mert gyakran éreztem úgy, hogy magamra maradtam, vagy csak a legszűkebb környezetemre, gyakran csak a családom tagjaira számíthattam. A részvétel a szlovákiai rendezvényeken is hihetetlenül nehezen akart összeállni. Az ún. kis könyvtárakban, ahol csak egy könyvtáros dolgozott, nem szívesen engedték el a felettesek a könyvtárost akár csak egyetlen napra is. Volt, hogy ebben szerepet játszott egy bizonyosfajta irigység is, amikor például egy művelődési központból a magyar ajkú könyvtárost hívták valamelyik rendezvényre és nem más népművelőt stb. Pedig a népművelők és a szlovák ajkúak számára is nyitva állt az egyesület, de sokan, mivel nem értettek magyarul, vagy nem akarták felvállalni, hogy értenek, inkább nem jelentkeztek, a magyar könyvtárostól viszont szinte irigyelték, ha ő igen. Magam is sokszor úgy oldottam meg a részvételt, hogy szabadságot vettem ki. Ezt sajnos – személyes okokból kifolyólag – nem mindenki tehette meg. Volt olyan eset, amikor megkérdezték tőlem, miért Magyarországra járunk rendezvényekre. Mondtam, hogy mert oda hívnak és nagy részét a költségeknek fedezik, míg pl. Csehországba ha hívtak is volna, csak saját költségen mehettünk volna. A két-öt így nem lehetett összehasonlítani sem.

Hogyan látja, mennyiben változott meg a könyvtárak, könyvtárosok szerepe az elmúlt évtizedek során?

A technikai fejlődés, az információk közvetítésének sebessége, az életünk felgyorsulása mind-mind átformálta a könyvtárak és a könyvtárosok szerepét is. Az olvasóvá nevelés szerepe szinte láthatatlanul, mégis markánsan előlépett a feladatok között. Kicsit a sportbírók küldetéséhez lett hasonló – minél észrevétlenebb marad, annál jobban végzi a feladatát.

A régi, pult mögött ülő könyvtáros mára belépett az internet világába, az iskolák falai közé és a médiákba is.

Mit jelent az Ön számára a könyvtárosi hivatás?

Szolgálatot, a kultúra terjesztését, a hagyományok megőrzését, ismeretterjesztést, a szépre és jóra nevelést, útmutatást, hogy hogyan ne veszünk el az információk tengerében. A könyvek, az irodalom iránti szeretetet.

Hogy látja, 2021-ben mik a könyvtárak kihívásai, mi a könyvtáros és a könyvtár legfontosabb küldetése?

Az előző kérdésre adott feleletem részben a jövőbeni kihívásokra is érvényes, valahogy úgy, ahogy a könyvekkel vagyunk. Megváltozhat a tartalom hordozója, szélesednek a lehetőségek, elsősorban a modern elektronikus információhordozók terén, de a cél, a feladat megmarad. Ma már talán nehezebb is megtalálni az igazi értékeket a felénk áramló töménytelen információ között. Éppen ezért még időszerűbb a helyes tájékozódás. És ma mindezek mellett még inkább nehezebb meggyőzni a pénzforrásokat kezelőket, hogy kulturális alapok nélkül nincs fejlődés.

Ha egy mondatban kéne megfogalmaznia, hogy miért érdemes a könyvtáros szakmát választani, hogy szólna az?

Egy mondatban szinte lehetetlen. Kérdéssel nem illik kérdésre válaszolni, ebben az esetben azonban az első, ami eszembe jut, az éppen egy kérdés: Miért érdemes a kultúrát és az olvasást megtartani a társadalomban? Remélem a fent elmondottakban erre már választ is adtam. Lélek nélkül nincs élet, az élet lelke viszont a kultúra, a kultúránk alapköve az ismeretek és az olvasás, ezt választani pedig egyenlő az egyik legfontosabb küldetéssel.

KONTÁR JUDIT

1956-ban született Felsőszeliben. Szakmai pályafutása a Galántai Könyvtárhoz köthető, amelynek 1979-ben lett a munkatársa, és ahol a mai napig dolgozik. Mondhatni a könyvtár összes részlegén dolgozott. A legkimagaslóbb szakmai eredményeit, elismeréseit azonban a bibliográfiai és regionális részleg könyvtárosaként érte el. Fő szakterülete a Galántai járás nevezetes személyiségeinek felkutatása és rendszerbe foglalása. A Galántai Újság a Galántai járás nevezetes személyiségei rovat létrehozója/ötletadója, szerkesztője. Havonta egy alkalommal a könyvtár honlapján mutatja be a régió személyiségeit. Számos személyi, regionális és tematikus bibliográfia fűződik a nevéhez. Az SZMKE megalakulásánál aktív résztvevő, majd elnökségi tag. Szabadidejében aktívan tevékenykedik a Csemadok galántai alapszervezetében.

Mik voltak az SZMKE megalakulásának előzményei?

Hiányzott a magyar nyelv szakmai téren, amit főleg a továbbképzéseken, a magyarországi könyvtárostalálkozókon éreztünk. A magyar nyelvű könyvtárosok, ha összejönnek és megtárgyalják szakmai gondjaikat, kihívásaikat, ahhoz jól jön, ha anyanyelvükön ismerik a szakkifejezéseket. Nagyon hiányzott egy magyar–szlovák, szlovák–magyar szakszótár, ami máig nem készült el (tudom, nem egyszerű dolog). Mi annak idején Weiss Mártával (Érsekújvár) megbeszéltük, hogy ha nyugdíjba megyünk, megcsináljuk. Egyelőre sajnos nem került rá sor...

Hogyan kezdtek kialakulni a kapcsolatok – országon belül, országhatáron kívül?

Emlékszem egy találkozóra Losoncon, a kilencvenes években, pontos évszámra sajnos nem – Galántáról Zámbó Erzsébet és én voltunk ott, Somorjáról Végh László, de képviseltették magukat más könyvtárok is. Ott és akkor beszéltük meg egy magyar nyelvű szakmai szervezet létrehozásának fontosságát, szükségességét. Leraktuk a szervezet alapjait. Utána egy ideig semmi nem történt, aztán jött Kecskés Ildikó Érsekújvárból, Halász Péter Kassáról, én pedig csatlakoztam Galántáról. Az egész magyarul a vidékről Somorjától Kassáig akadt valaki, aki beszélt. Országhatáron kívüli kapcsolataink Magyarországgal voltak, például a világtalálkozók és Csongrád.

Mi a legkedvesebb munkához, munkahelyhez, SZMKE-hoz kapcsolódó emléke?

Minden, amivel szakmai téren az emberek figyelmét fel tudtam hívni a könyvtár fontosságára. Talán a munkám elismerése pár szakmai díjjal. A legkedvesebb SZMKE-hez kötődő emlékem az határozottan a megalakulás első lépéseinek megtétele – az, hogy ott voltam a kezdeteknél.

Mi okozta a legnagyobb kihívást az elmúlt évek alatt?

A legnagyobb kihívást mindig az jelentette, hogy józan ésszel átvészeljük a vezetőváltásokat, politikai és társadalmi téren is.

Hogyan látja, mennyiben változott meg a könyvtárak, könyvtárosok szerepe az elmúlt évtizedek során?

Sajnos sehogy, pedig már 1978-tól a pályán vagyok. Ugyanúgy egy alulfizetett, társadalmilag nem elismert szakma.

Mit jelent az Ön számára a könyvtárosi hivatás?

Most már mindent... Így visszatekintve nem tudnám magam más pályán elképzelni, pedig próbáltam elmenni, de valahogy végül mindig maradtam.

Hogy látja, 2021-ben mik a könyvtárak kihívásai, mi a könyvtáros és a könyvtár legfontosabb küldetése?

A lényeg nem változott, mióta világ a világ – megszerettetni az olvasást, eljuttatni a könyveket az olvasókhoz, csak a modernebb időkben korszerűbb eszközökkel kell a 21. századi emberekhez szólni.

Ha egy mondatban kéne megfogalmaznia, hogy miért érdemes a könyvtáros szakmát választani, hogy szólna az?

Mert ez egy nagyon szép szakma.

ZSOK GIZELLA

Bátorkeszin született 1959-ben. Könyvtárosi végzettségeit előbb Pozsonyban, majd Budapesten az ELTE-n szerezte. Az egyetem elvégzése után hazajött szülőfalujába, és a községi könyvtárban kezdett el dolgozni. Két év elteltével egy kormányhatározat alapján a Komáromi járás 1945 utáni kultúrelétének anyagát gyűjtötte, dolgozta fel. Később három évig a Komáromi Járási Hivatal Kulturális osztályán dolgozott, mint szakfelügyelő a könyvtárak, falusi krónikák, múzeumok területén. A rendszerváltás után a Komáromi Lapok Szerkesztőségében volt szerkesztőségi titkár, majd három évig a Szlovák Műemlékvédelmi Intézet komáromi irodájában dolgozott. Ezután az Észak-Komáromi Városi Hivatalban dolgozott, először mint a kulturális osztály, majd a polgármester titkárságának a vezetője. 1997 őszén az újonnan induló városi televízió igazgatója lett. 1999 nyarán a Komáromi Járási Könyvtárba került, majd hét évig könyvtárigazgatóként tevékenykedett. Egyúttal az akkor alapított SZMKE aktív vezetőségi tagja lett (alelnöki poszton). Szabadidejét a szülőfaluja történetével foglalkozó civil szervezet aktív tagjaként tölti.

Milyen volt 1999-ben könyvtárosnak lenni, milyen volt a könyvtárügy?

Könyvtárosnak lenni mindig jó! Én 1999-ben, hosszú idő után tértem vissza ehhez a hivatáshoz. Ismét „tanulni” kellett a szakmát. Mint általában, akkor sem volt elég pénz az állománygyarapításra. Mindenféle ötletek születtek, hogy miként bővüljön új kiadványokkal a komáromi könyvtár. Sokat segítettek a magyarországi könyvtárak, alapítványok. Utólag is hálás köszönetem nekik. Az idegen nyelvű könyvek beszerzéséhez az akkor „induló” Európa-udvar¹ „adott inspirációt és kapcsolatokat”.

¹ Építészeti együttes – Európa országainak jellegzetes építészeti stílusát bemutató épületek Komáromban.

Azon országok nagykövetségeihez fordultunk, akiknek az épületei a tervekben szerepeltek. De kaptunk idegen nyelvű irodalmat az USA-ból is, ott kifejezetten számunkra gyűjtöttek angol nyelvű könyveket. Ezt egy kolléganőnknek köszönhetjük, aki a komáromi városházán éppen akkor önkéntes szakmai gyakorlatát töltő amerikai fiatalot kérte meg a segítségére. Ezek a kiadványok az Üdvhadsereg² közreműködésével jutottak el hozzánk.

Mik voltak az SZMKE megalakulásának előzményei?

Jómagam már az az év tavaszán megalapított szervezetbe „csöppentem” bele, így az igazi kezdetekről, előzményekről nincs ismeretem. Azt viszont most is mondhatom, hogy az induló csapat nagyon lelkes, aktív és tettere kész volt.

Hogy kezdtek kialakulni a kapcsolatok – országon belül, országhatáron kívül?

Az országon belüli kapcsolatok először talán az egyes kerületeken belül kezdtek kialakulni. De úgy vélem, hogy valamennyi könyvtárnak már voltak több éves, évtizedes kapcsolatai az országon belül, sőt kívül is. Az első években Komáromban szerveztünk egy régiós találkozót, ahol a nyugati régió könyvtárai, illetve néhány magyarországi könyvtár képviselői is részt vettek. Az egyes járási könyvtárak bekapcsolták a közös munkába az aktívabb városi, illetve községi könyvtárakat is. Nagy lépés volt számunkra, amikor a Magyar Könyvtárosok Egyesülete már rendszeresen lehetővé tette a szlovákiai magyar könyvtárosok számára a vándorgyűléseken való térítésmentes részvételt. Itt a továbbképzés mellett lehetőség nyílt más magyarországi könyvtárakkal is felvenni a kapcsolatot. Megvalósult több tanulmányi kirándulás is, amikor magyarországi kollégák látogattak el hozzánk, illetve mi vettünk részt továbbképzéseken vagy akár egy hetes szakmai látogatáson pl. Békéscsabán.

Mi a legkedvesebb munkához, munkahelyhez, SZMKE-hoz kapcsolódó emléke?

Az SZMKE-hoz természetesen a közös rendezvények kötnek. Azok a kedves emlékek, amikor találkozhattunk személyesen is, és az előadások, programok mellett kötetlenül megbeszélhettük ügyes-bajos könyvtári gondjainkat. Nagyon sok könyvtárban járhattam nálunk és természetesen Magyarországon is. Sok kedves kollégával találkozhattam és sok ötlet alapjául szolgáltak ezek a látogatások. A munkával kapcsolatosan az az egyik legkedvesebb emlékem, amikor megszerveztük az első „Éjszaka a könyvtárban” c. rendezvényünket. Harminc-negyven általános iskolás gyermek, fiúk-lányok, magyarok-szlovákok vegyesen valóban éjszaka a könyvtárban aludtak. A helyi szabadidőközpont kedves kolléganőjével közösen szerveztük az esti programot.

² Az Üdvhadsereg katonai szervezeti mintára felépített protestáns egyház és vallási-emberbaráti mozgalom; magukat „Krisztus katonái”-nak nevezik. Világméretű, 128 országban van jelen, aktív tagsága mintegy 1,5 millió.

Négy kis jelenet készült, amihez a jelmezeket, díszleteket a kisdíjakok készítették, illetve természetesen ők voltak a szereplők is. A fénypont a négy jelenet előadása volt, aztán volt az éjszakai pihenő a könyvek között. Először csendes beszélgetésekkel, nevetgéssel telt meg a könyvtár, végül csend lett. Hajnalban egy kislány, aki a nővéreivel jött, nyugtalan lett; egyébként félénk, csendes fiúcska volt. Számára szokatlan volt az esti nyüzsgés, hangoskodás. Sírdogált, nem tudott aludni, be is lázasodott az izgalomtól. Reggelig dajkáltam, meséltem neki, míg lassan elaludt.

Mi okozta a legnagyobb kihívást az elmúlt évek alatt?

Mivel 2006-ban befejeztem a könyvtári működésemet, saját tapasztalataimat nem tudom leírni. De azt látom, hogy a legnagyobb kihívás mindenképpen a technika fejlődése, és vele együtt az internet megjelenése. Nem a vele való versenyzés, hanem a „beépítése” a könyvtár mindennapi életébe úgy, hogy a könyvtár ne veszítse el az olvasóit. Sőt, ha lehet, bővüljön a „könyvtárhasználók” köre. A másik nagy kihívás, hogy a könyvtár valódi közösségi térévé váljon. Hogy a látogatók ne csak a könyvtár szolgáltatásainak használói legyenek, hanem legyen a könyvtár a találkozások helyszíne, szerveződjenek és tevékenykedjenek apró közösségek.

Hogyan látja, mennyiben változott meg a könyvtárak, könyvtárosok szerepe az elmúlt évtizedek során?

A mai könyvtárosnak is, ahogy mondani szokás, „haladnia kell a korrall”. Nagy előnye a könyvtárosságnak, hogy művelje a modern kor vívmányát, az internetet, szakmájából kifolyólag tökéletesen tudja ismeretszerzésre használni. A könyvtárosnak most még inkább kell egyszerre több szerepet is betöltenie. Továbbra is marad „kedves könyvtáros néni”, néha bácsi, aki a szépkorúak számára egy csodálatos beszélgetőpartner, akinél megértést, figyelmet találnak. És aki ha kell, remekül használja a különféle számítógépes programokat, különböző interaktív vetélkedők, könyvtári foglalkozások megalkotására. Ez be is bizonyosodott a covid-járvány idején, hiszen remek dolgok születtek könyvtáros berkekben.

Mit jelent az Ön számára a könyvtárosi hivatás?

Igaz, nem „művelem” már foglalkozásként a könyvtárosságot, de szabadidőmben helyismerettel, helytörténettel foglalkozom, vagyis egy kicsit mégiscsak könyvtáros maradtam. A kérdés egyébként tökéletes, mert benne van a válasz. Hivatás.

Hogy látja, 2021-ben mik a könyvtárak kihívásai, mi a könyvtáros és a könyvtár legfontosabb küldetése?

A könyvtárak mai küldetése szerintem továbbra is ugyanaz, mint ezidáig – szórakoztatást, műveltséget, információkat „szolgáltatni” valamennyi látogatója számára. Lehet a látogató rendszeres olvasó, de lehet olyan is, aki évente csupán egyszer tér be a könyvek közé. „Csupán” az eszközök változhatnak az évtizedek folyamán.

Ha egy mondatban kéne megfogalmaznia, hogy miért érdemes a könyvtáros szakmát választani, hogy szólna az?

Egy mondatban nem sikerül, így inkább Hamvas Bélától idéznék: „A könyvtáros pedig az az ember, akinek a könyv olyan táplálék, szenvedély, sors, szerelem, gyönyör, mámor, kaland és végzet, mint tengerésznek a tenger, a parasztnak a föld, a kertésznek a növény.” Ehhez pedig csak egy kis megjegyzés: csak annak érdemes a könyvtáros hivatást választania, aki mindezt a csodát át szeretné és át tudja élni.

NAGY ZORA „HAJNI”

1957-ben Kétkeresztúron született. Könyvtárosi végzettségét a gimnáziumi tanulmányai befejezése után Túrócszentmártonban szerezte meg. Az első munkaadója a Rimaszombati Járási Könyvtár oszgyáni központi könyvtára volt, ahol csak rövid időt töltött el. Ezután, 1981-ben a losonci Nógrádi Könyvtárba került, ahol a mai napig is dolgozik. Itt különböző pozíciókat töltött be, jelenleg mint bibliográfus és igazgatóhelyettes dolgozik. Jelen volt a SZMKE indulásánál, amelynek tevékenységéből azóta is kiveszi a részét. Jelenlegi munkahelyén azon igyekszik, hogy a magyar olvasók részére rendezvényeket ajánljon és szervezzen. Főszervezője volt a Losoncon, 2006-ban „A könyvtári informatika aktuális kérdései Szlovákiában és Magyarországon” című szakmai konferenciának, amelyet a salgótarjáni Balassi Bálint Könyvtárral együttműködve készítettek elő és amelyen 120 könyvtáros vett részt. Aktív társszervezője volt a 2007-es *Nyelv és informatika* című szeminárium megvalósításának is, amely a SZMKE-vel együtt valósult meg.

Milyen volt 1999-ben könyvtárosnak lenni, milyen volt a könyvtárügy?

Annak idején, miután megszűntek az intendatúrák és a könyvtárak jogalanyiságot kaptak, ez volt a legnagyobb változás.

Hogy kezdtek kialakulni a kapcsolatok – országon belül, országhatáron kívül?

Országhatáron kívül, a magyarországi könyvtárosok révén számos könyvtárat látogathattam meg, rengeteg értékes szakemberrel találkozhattam, akkikkel sokáig tartottuk a kapcsolatot.

Mi a legkedvesebb munkához, munkahelyhez, SZMKE-hoz kapcsolódó emléke?

Talán azt tudnám kiemelni, amikor 2019-ben kitüntetést kaptam az SZMKE-től az érsekújvári jubileumi konferencián³.

³ A Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesülete 2019-ben ünnepelte megalakulásának és működésének 20. évfordulóját. Ez alkalomból szakmai konferenciát szerveztek Érsekújvárott 2019. szeptember 25-27. között. A konferencia a „Tudás tárháza: könyvtár a neved?” címet viselte.

Mi okozta a legnagyobb kihívást az elmúlt évek alatt?

Számomra az egyik kimagasló esemény 2007-ben volt, amikor a nyelvi és informatika szeminárium megszervezését vállaltuk Losoncon.

Hogyan látja, mennyiben változott meg a könyvtárak, könyvtárosok szerepe az elmúlt évtizedek során?

Az elmúlt években rohamos mértékben változnak a dolgok. A könyvtárak modernizálódtak, mindenütt elérhető az internet, viszont ez azt is jelenti, hogy túl sok az elérhető információ és sajnos csökken a könyvek iránt az érdeklődés.

Mit jelent az Ön számára a könyvtárosi hivatás?

Nekem a könyvtárosság mindent jelent. Ez nem munka, hanem tényleg igazi hivatás. Jó érzés, ha tudok segíteni.

Hogy látja, 2021-ben mik a könyvtárak kihívásai, mi a könyvtáros és a könyvtár legfontosabb küldetése?

A legfontosabbnak jelenleg azt látom, hogy úgy éljük túl ezt az időszakot, hogy ne veszítsünk el sok olvasót.

Ha egy mondatban kéne megfogalmaznia, hogy miért érdemes a könyvtáros szakmát választani, hogy szólna az?

A kultúra nagyon sokszínű, így a mi munkák sem egyhangú. Minden nap új kihívás elé állít minket.

BAJNOK ÉVA

1966-ban született Rimaszombatban. A gimnáziumot Komáromban végezte, majd a pozsonyi Könyvtáros és Informatikai Szakközépiskolában szerzett könyvtáros végzettséget. 2004 tavaszától dolgozik könyvtárosként a komáromi Szinnyi József Könyvtárban. 2006 óta az SZMKE tagja; 2009 júniusától 2017 márciusáig töltötte be az egyesület elnöki tisztségét. 2010-ben részt vett a *Határon túli magyar könyvtárosok parlamenti kerekasztala* című rendezvényen, ahol az Országgyűlési Könyvtárban képviselte az SZMKE-t. A 2011-es évtől kezdődően évente részt vett a „Könyvtár, ami összeköt” – *Kárpát-medencei fiatal magyar könyvtárosok együttműködése* nevű projekt pályázatainak elbírálásában.

Hogy kezdtek kialakulni a kapcsolatok – országon belül, országhatáron kívül?

A továbbképzések és a magyarországi látogatások mindig nagyszerű alkalmak voltak arra, hogy kapcsolatokat építsünk ki.

Mi a legkedvesebb munkához, munkahelyhez, SZMKE-hoz kapcsolódó emléke?

Legszebb emlékeim: meghívás a budapesti Országgyűlési Könyvtárba,

ahol mint az SZMKE elnöke, ott lehettem a „Könyvtár, ami összeköt” című ösztöndíjpályázat születésénél, majd több éven át részt vehettem a pályázatok elbírálásában is. Szívem csücske pedig az évente megrendezésre kerülő Kárpát-medencei könyvtárosok konferenciája Csongrádon, ahol mindig fantasztikusan éreztük magunkat, és lehetőség volt a határon túli magyar könyvtárosokkal is szorosabbá fűzni a kapcsolatokat.

Mi okozta a legnagyobb kihívást az elmúlt évek alatt?

Sajnos kevés a felvidéki magyar könyvtáros, így egyre nehezebb a könyvtárakba megfelelően képzett szakembereket találni és alkalmazni.

Hogyan látja, mennyiben változott meg a könyvtárak, könyvtárosok szerepe az elmúlt évtizedek során?

Manapság már sokkal több feladata van egy könyvtárosnak, mint „csak” a könyvek kölcsönzésének lebonyolítása. A technikai vívmányok könnyítettek a napi gyakorlaton, de nagyobb kihívásokat is hoztak magukkal. A könyvtárakat közösségi színtérré, informatikai központokká kell átalakítani, s mindezekon felül különféle rendezvényekkel kell népszerűsíteni az olvasást.

Mit jelent az Ön számára a könyvtárosi hivatás?

Számomra a könyvtárosi hivatás egyet jelent azzal, hogy átadjuk az embereknek az olvasás és a könyvek szeretetét.

Hogy látja, 2021-ben mik a könyvtárak kihívásai, mi a könyvtáros és a könyvtár legfontosabb küldetése?

Kihívást jelent az internet és az elektronikus könyvek elterjedése. Mégis, a legfontosabb küldetésünk a valódi könyveket megszerettetni a gyermekekkel és a felnőtteknek, olyan vonzó könyvtári környezetet és könyves kínálatot biztosítani (találkozókon népszerűsíteni az irodalmat, a könyveket és magát a könyvtárat), hogy mindenki otthon érezze magát a könyvtárban, vagy úgy érezze, hogy a mai rohanó világban a könyvtár a béke és elcsendesedés szigete.

Ha egy mondatban kéne megfogalmaznia, hogy miért érdemes a könyvtáros szakmát választani, hogy szólna az?

Aki jól érzi magát a könyvek világában és ezt szeretné megismertetni másokkal is, az menjen könyvtárosnak.

KECSKÉS ILDIKÓ

Érsekújvárbán született, 1965-ben. Az alapiskolát szülőfalujában, Fűrön, majd Kürtön végezte. Az érsekújvári gimnáziumban érettségizett, majd Pozsonyban szerzett könyvtárosi képzettséget. Egyetemi diplomát a Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Közép-európai Tanulmányok Karán szerzett 2011-ben. A középiskola elvégzése után egy évig adminisztratív munkát végzett, illetve óvodapedagógusként dolgozott (Érsekújvárbán, Andódon és Szímón). 1986 szeptemberétől az érsekújvári Járási Könyvtár (ma Anton Bernolák Könyvtár – ABK) munkatársa. Az első években a felnőtt irodalmi részlegen, majd módszertanosként dolgozik, a későbbiekben pedig először a könyvtár szakirodalmi, majd a bibliográfiai, végül pedig a helytörténeti részlegének könyvtárosa. 2004 és 2006 között az intézmény igazgatóhelyettese. 2005-től 2020 januárjáig az ABK könyvtáros-szaktanácsadói szerepkörében dolgozott, aminek keretében a régió, közvetlen munkatársai, és igény szerint – mint az SZMKE tagja – az ország magyarlakta települései könyvtárosainak munkáját segíti.

A könyvtárban folyó tevékenysége idején számtalan, különböző korosztálynak szóló rendezvényt sikerült meghonosítania. Mindennapi könyvtári munkája mellett éveken át sikeresen együttműködött több szervezettel: az érsekújvári Csemadok alapszervezettel, a Szlovákiai Magyar Írók Társaságával, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége Érsekújvári Területi Választmánya elnökségével, hazai és határon túli könyvtáros egyesületekkel, egyéb intézményekkel, civil szervezetekkel. Az 1999-ben alakult Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületének (SZMKE) tevékenységéből kezdetektől kiveszi a részét. Több éven keresztül az egyesület elnökségi tagja, majd alelnöke, 2017-től 2020-ig az elnöki posztot töltötte be.

Milyen volt 1999-ben könyvtárosnak lenni, milyen volt a könyvtárügy?

A '90-es évek a Szlovákiában élő és tevékenykedő magyar ajkú könyvtárosok életében az az időszak, amikor a szakma területén is sorra jöttek a változások. Ez a népkönyvtárak nyilvános könyvtárakká, közművelődési könyvtárakká, közkönyvtárrá válásának izgalmas időszaka. Változott a könyvtárak megnevezése, fenntartói köre, és ezzel egy időben rövid időn belül tapasztalhatóvá váltak az egyes könyvtár típusok által nyújtott szolgáltatások, az egyes könyvtárakban végzett tevékenységek különbségei. Bizakodtunk, hogy a könyvtárak majd sikerrel alkalmazkodnak az akkor kialakult új helyzethez, ugyanakkor nagy volt a bizonytalanság is. Jó irányba változik-e a könyvtárak társadalmi megítélése? Vajon az önkormányzatok jó gazdái lesznek-e a könyvtáraknak? Képesek lesznek-e a könyvtárosok a megújulásra? Lépést tudnak tartani a rohamosan fejlődő technológiai haladással? Hasznos intézményeivé tudnak-e válni a társadalomnak? A könyvtárak szolgáltatásaikkal meghatározó szerepet töltenek-e majd be az emberek életében? Nő, avagy csökken a kihasználtságuk? A kor követelményeinek megfelelően képesek lesznek-e szolgáltatásaik bővítésére, azok minőségének növelésére?

A szakma iránt elhivatott könyvtáros szakemberek hada sürgette a könyvtárak társadalmi szerepvállalásainak átértékelését, az elkerülhetetlen szemléletváltást. Nagy elhatározások közepette készült a könyvtári szakma egészének megreformálására, belátható időn belül teljesíthető stratégiai célok megfogalmazására. Mindennapi munkánk mellett figyelemmel kísértük a társadalomban zajló folyamatokat, a szakma területén történt kezdeményezéseket, változásokat, a könyvtáros hivatás minden szegmensét érintő újdonságokat, a magyarlakta települések könyvtárait is vonatkozó új könyvtáros törvény megfogalmazása körüli eszmecsere, később annak érvényre emelkedésének hozadékát.

Nem hagyhattuk figyelmen kívül az országban és annak határain túl zajló, könyvtárakat érintő történéseket. Példának okáért, a tevékenységünket leginkább érintő nemzeti könyvtárakban (mind a Szlovák Nemzeti Könyvtár, mind a magyarországi Országos Széchényi Könyvtárban), a hosszú múlttal rendelkező Szlovák Könyvtárosok és Könyvtárak Egyesülete újraszerveződésének mikéntjét, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete elmozdulásainak irányát, az Informatikai és Könyvtári Szövetség tevékenységét, a Nemzeti Kulturális Alap céljait. Az értékmentésre törekvő, azt megfelelő módon közreadó, előremutató szakmabeliek értékrendjének, gondolatiságának követése a mindennapjaink részévé vált, és igyekeztünk kitekinteni a nemzetközi téren zajló szakmai történések irányába is. Szakmai berkekben gyakoribbá, hatékonyabbá vált a szakmát érintő eszmecsere, jógyakorlatok követése. Fokozatosan új szakkifejezések, munkafolyamatok, munkavégzési módszerek, eszközök épültek be a tevékenységünkbe.

Szlovákiában élő magyarokként erőteljesen vágytunk egy toleránsabb kultúra terjedésére. Továbbra is eltökélten tevékenykedtünk a felvidéki magyarság identitásának megőrzése terén. Az olvasás megszerettetése, az irodalomnépszerűsítés, a magyar nyelvű könyvek könyvtárakba való folyamatos beszerzése állt a fókuszban. Szorosabbra fűztük kapcsolatainkat, ki-ki a saját könyvtára területén, annak vonzáskörzetében, országos, ill. határon túl átnyúló kapcsolati szinten is más kulturális, oktatási intézményekkel, a sorra alakuló, értékkövető egyesületekkel, polgári társulásokkal, könyv- és lapkiadókkal, és közös programokat hoztunk létre.

Azokban az években gyakorta tetten érhető volt, hogy az országban tevékenykedő magyarajkú könyvtárost olykor még saját, más nyelvű munkatársai is alábecsülték, adott esetben azt éreztették vele, hogy kevesebb, mint ők maguk. Minden nehézség, elébünk állított akadály ellenére sikerült embernek maradni a rengetegben. Nagyon jó volt abban a különös miliőben tölteni a mindennapokat, amit könyvtárnak nevezünk. A követendő értékekre, embertársaink igényeire, a világban zajló változásokra figyelve, örömteli volt a hasznosnak, szórakoztatónak bizonyuló mindennapi könyvtárosi tevékenységet végezni. Folyamato-

san bővítettük ismereteinket, nagy odaadással végeztük a munkánkat. Voltunk többen, akik erőteljesen kerestük a figyelemreméltó szakmai tudással, sok tapasztalattal rendelkező könyvtáros kollégák társaságát. Lehetőség szerint részt vettünk szakmai konferenciákon, szakmai utakon, könyvtárosoknak szervezett találkozókön idehaza és határon túl egyaránt, olvastuk a bennünket mindennapi munkánkban segítő szakmai lapok hasábjain közölt írásokat.

Fontosnak tartom megemlíteni, hogy a '90-es évekig az anyaország-beli kollégáknak köszönhetően jutottunk hozzá rendszeresen a magyar nyelvű szakmai lapokhoz, könyvekhez, és általuk több magyarlakta település könyvtárának állománya is folyamatosan bővült.

Ezt követően, a könyvtári tevékenységet érintően, az anyanyelvünkön is hatékonyabban tájékozódhattunk, tanulhattunk a szakmánkról. A magyarországi kollégáknak ma is köszönettel tartozunk minden segítségért, támogatásért.

A könyvtárak tekintetében azt reméltem, hogy attól a naptól kezdve, amikor is a könyvtárak az önkormányzatok fennhatósága alá kerültek, erőteljes, jó irányú elmozdulások következnek be a könyvtárügy területén. Hittem a közösségek józan ítélőképességében, összetartó erejében, abban, hogy a könyvtárfenntartók kellő kitekintéssel, követve a szakmai trendeket, beteljesíthető célokat, feladatokat fogalmaznak meg a könyvtári munka terén is. Abban bíztam, hogy onnantól kezdve a könyvtár a sajátjuk, működtetésüket komolyan veszik, tudatosítják küldetését, odafigyelnek arra, hogy megfelelő óraszámban foglalkoztatott, anyagilag is jól támogatott, hozzáértő, megfelelő könyvtárosi szakképzettséggel rendelkező, odaadó, környezetére, az adott településen élők igényeire figyelő személy álljon a könyvtáraik élén. Sajnos, tisztelet a kivételnek, több településen a mai napig sem történt meg a szükséges szemléletváltás. Sőt, a felzárkózás több helyen meg sem kezdődött. Tájainkon könyvtár és könyvtár között nagyok a különbségek. A könyvtárak működését, felszereltségét, az emberi erőforrásokat, a könyvtárosok bérezését érintően a legnagyobb lemaradás községi szinten tapasztalható, de a könyvtár-fenntartói szemlélet a városi könyvtárak szintjén is elgondolkodtató.

A szakmán belül gyakorta nehéz helyzetet teremtett a szükséges vezetői támogatás, az értő figyelem, a munkatársak szakmai elköteleződésének, képességeiknek, készségeiknek a hiánya. Ugyanakkor fontos hangot adni annak, hogy volt sok kolléga, akikkel jó volt az együttműködés. Hozzáállásuknak, eltökéltségüknek köszönhetően országszerte témédek tartalmas, hasznos, szórakoztató történés valósulhatott meg.

Számomra még az ígéret évei erőteljesek. Nagy várakozásokkal teli időszak. A '90-es évek fordulatát követően nemcsak a mindennapi életben, hanem a szakmán belül is vártam a csodát. Akkor még fia-

tal, lelkes könyvtárosként a pályán, naivan bíztam az emberben, józan értékítéletében. A saját közegemen belül volt számomra a legkézzelfoghatóbb, hogy míg a gondolkodás módja nem változik, a szakmán belül sem lesz könnyű a lét. A rendszerváltást követően kilenc évvel a várt szemléletváltás az én szűk közegemben csak részben történt meg. Milyen volt a „ráfutás”? A '80-as évek utolsó szakasza? 1986-ban kezdtem a szakmát. Azokban az években néhány derék embertársunk hatalmánál fogva még bíráló bizottságok elébe citálta azokat az embertársait, akik az itt élő magyarok érdekében cselekedtek. Akik – többek között – az anyanyelv használatának alanyi jogon járó lehetőségét a mindennapokban és a magyar feliratok hiányának pótlását szorgalmazták országszerte.

Azért volt részemről nagy boldogság az SZMKE megalakulása, az anyországi szakmai, baráti kapcsolatok létrejötte, mert ezek jelentették nekem az oázist. Az adott erőt, hitet, erős elszántságot a mindennapi munka maradéktalan elvégzéséhez. Ez 1986-tól 2020-ig tarthatott.

Annak érdekében, hogy egy könyvtáros az élet számos területén, az irodalomban való jártasságban, szövegértésben, tájékozottságban a tudomány, társadalom területén, a napjainkban tapasztalható információáradatban való eligazodásban, a tanulási folyamatokban, adott esetben az egymáshoz, mássághoz való viszonyulásban érdemben segíteni tudja közössége tagjait, neki magának is fejlesztenie kell önmagát, tágítania a látókörét. Ebben az úgymond instant világban, ahol a lét gyakorta a világhálón, közösségi portálokon zajlik, nem könnyű jól eligazodni, megtalálni a megfelelő magatartási formákat.

A könyvtáros szakemberek, módszertanos kollégák saját régiójuk könyvtárai irányába kifejtett igyekezete is meddő, amennyiben az adott könyvtár fenntartója és esetenként könyvtárosának velük való együttműködése kívánnilót hagy maga után. Ezen túl a könyvtáros szakember nagyon nehéz helyzetben van, ha még saját intézménye igazgatóságának támogatottságát sem élvezzi. Sajnos, napjainkban is tetten érhető, hogy vannak, akiknek nem fontos, mi van a községi könyvtárakkal.

Mik voltak az SZMKE megalakulásának előzményei?

A társadalomban és a szakmai körökben lezajlott változások, a könyvtárosokban megfogalmazódott igények vezettek a könyvtárosok önszerveződéséhez. Az SZMKE megalapítását, határon innen és azon túl, könyvtáros szakemberekkel, munkatársakkal folytatott eszmecsere, a magyar könyvtárosszakma jeles intézményeihez, egyesületeihez kötődő szakmai út, az általuk szervezett előadásokon, konferenciákon, szakmai napokon való részvétel előzte meg. Az 1999 márciusában, a somorjai Fórum Kisebbségkutató Intézetben tartott SZMKE alapító ülését megelőzően a szakmai berkekben tartott eszmecserek folyamán, területekre kerültek a miértek, hogyanok. Megfogalmazódtak a célok, felada-

tok, folytak az előkészületek, beindult a szerveződés, majd a munka is. Az egyesület alakuló közgyűlésére Losoncon került sor. Az SZMKE elnöke Halász Péter kassai könyvtáros lett.

Az SZMKE megalapítását annak reményében szorgalmaztam és támogattam, hogy az országban élő magyarok települések könyvtárosait majd rövid időn belül sikerül egy erős, a társadalmi kérdésekre érzékeny, a könyvtárlátogatók igényeit, a nemzetközi irányelveket, trendeket folyamatosan követő, a jogszabályokat saját tevékenységébe beépítő, érdekérvényesítő közösséggé formálni. 2019 szeptemberében egy szakmai konferencia keretében ünnepeltük az SZMKE megalapításának, működésének 20. évfordulóját. Ahogy azt akkor elmondtam, az ország keleti és nyugati végeiben, szinte egyazon időben szorgalmaztuk a magyarok települések könyvtárosainak összefogását, a szakmáról, könyvtári tevékenységről, feladatokról, elérendő célokról való együttgondolkodást. Hittünk benne, hogy erős összefogással, a jó együttműködésnek köszönhetően sokat tehetünk az itt élő magyar ajkú könyvtárosok érdekében. Idézet a konferencián elhangzott köszöntő szövegemből: „Kezdet kezdetén és azon túl... 20 évvel ezelőtt, néhány távlatokban gondolkodó embertársunk elhatározta, hogy egyfajta rendszerszintű építkezéssel megkísérli összefogni a Felvidék magyarok településeinek könyvtárosait. Jövőkép, feladatok megfogalmazására készültek, és a gondolatokat tettek követték. A múltban minden az adott lehetőségek keretein belül alakult. Annak minden egyes mozzanata az itt élő könyvtárosok szakmai fejlődését szolgálta. Az egyesület megalapításáért, a kezdetekben és az azt követő években jól megalapozott, véghezvitt munkáért köszönet az előttünk – követhető utat – járóknak: Weiss Mártának, Kolivosko Istvánnak, Hodossy Dezsőnek, Végh Lászlónak és rájuk jó érzéssel emlékezve: Kulcsár Máriának, Tóth Károlynak.“

Hogyan kezdtek kialakulni a kapcsolatok – országon belül, országhatáron kívül?

Az Egyesület megalapítását megelőző időszakban óhatatlanul terítékre került az SZMKE kapcsolati rendszerének bővítése is. A kapcsolatok kialakulásában nagy szerepet játszott az egymás munkája, tevékenysége iránti egészséges kíváncsiság erősödése, a tapasztaltabbaktól tanulni vágyás igénye. Az országhatáron kívüli, azaz számunkra leginkább az anyaországbeli kapcsolatok létrejötte, erőssége, intenzitása, rendszeressé vállalása, az ott tevékenykedő, szakmájukat figyelemreméltó módon végző intézményvezetőknek, szakembereknek, könyvtáros kollégáknak, egyesületeknek, szövetségeknek köszönhető.

Az elmúlt évek során számtalan olyan történés részesei lehettünk általuk, ami a tájainkon tevékenykedő könyvtárosok javát szolgálta, hosszútávú, tartós szakmai és baráti kötődést eredményezett. Mindig, mindenben számíthattunk és számíthatunk rájuk ma is.

A kapcsolatfeltvételt segítették, a partnerséget szorosabbra fűzték a könyvtárosok számára szervezett gyakori személyes találkozók, eszmecserék. A későbbiekben az internet adta lehetőségekkel is éltünk, kapcsolatokat teremtettünk egymással a virtuális térben, ilymód is segítve egymás tevékenységét. Mindez napjainkban is megtapasztalható.

Mi a legkedvesebb munkához, munkahelyhez, SZMKE-hoz kapcsolódó emléke?

Múlthoz kötődő, szívet melengető gondolat van bőven. Nehéz bármit is kiemelni. Minden olyan megvalósított, sikerre vitt történés, ami a szakmámhoz kötődik, kellemes emlékeim tárházát bővítette. Több, mint 30 éven át végezhettem olyan tevékenységet, amit szeretettel tudtam működtetni mások és önmagam javára is. Jó érzéssel töltött el, ha a könyvtárba betérő kezébe olvasószolgálatosként a számára fontos irodalmat adhattam, boldog voltam, ha jó hangulatú, hasznosnak ítélt könyvtári foglalkozást tarthattam gyerekeknek, fiataloknak. Nagy öröm volt a sok-sok irodalmi kávéházi beszélgetés, a figyelemreméltó személyiségekkel, írókkal, költőkkel való találkozások. Ugyanilyen nagy öröm, kellemes emlék az évekig tartó, több könyvtár berendezése körüli bábáskodás, az új könyvek beszerzési, feldolgozási, rendszerezési, elrendezési munkafolyamatainak segítése, a könyvtároskollégák ismereteinek bővítése és a hanyatló, adott esetben a hosszú ideig nem működő könyvtárak működtetésének érdekében kifejtett munkám.

Az SZMKE elnökségének minden egyes, széles nyilvánosságot érintő, jó visszhangot kiváltó cselekedetére, az Egyesület tagjait, munkatársakat segítő megmozdulásainkra is jó visszaemlékezni. Múltbéli sikereink záloga szerintem az, hogy szerettük, amit csináltunk. Igyekeztünk az adott feladatot, magunk elé kitűzött célt a lehető legjobban teljesíteni, a megszerzett tudást, tapasztalatot, birtokunkba jutott információt a leghatékonyabban továbbadni a könyvtáros munkatársaknak. A mindennapi munka mellett, fáradságot nem kímélve szerveződünk, haladtunk.

Az SZMKE más egyesületekkel, társaságokkal, kulturális és oktatási intézményekkel való szoros együttműködésére is jó érzéssel gondolok. Meghatározó élmény a Könyvtári Intézet főszervezésében hosszú évek óta évente rendszeresen megvalósuló tartalmas, hasznos, tájainkon anyanyelvi szinten hiányt pótló képzések, kurzusok vándoroltatása. Bebizonyosodott, hogy ezáltal olyan munkatársakat is sikerült elérnünk, és ilymód szakmai segítséget nyújtani nekik, akik a kezdet kezdetén a nehezített utazási lehetőségek miatt nem tudtak jelen lenni az adott képzéseken. A közelmúlt időszakának élménye, hogy ezek a kurzusok online térben is sikerrel megvalósulhattak. Biztosítva ezzel az ország különböző részén élő könyvtáros kollégák csatlakozását is.

Mindig jó érzéssel töltött el az is, hogy tulajdonképpen a rendszerváltás óta folyamatosan jelen lehettünk az Országos Széchényi Könyvtár

(OSZK), annak Könyvtári Intézete (KI), a Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) és egyes tagszervezetei, a Helyismereti Könyvtárosok Szervezete, az Informatikai és Könyvtáros Szövetség (IKSZ), a Könyvtáros Tanárok Egyesülete, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, a Parlamenti Könyvtár és sok megyei és városi könyvtár által szervezett rendezvényeken.

Megteremtették annak lehetőségét, hogy találkozunk a világ magyar-rajkú könyvtárosaival (Magyar Könyvtárosok Világtalálkozója), évente ott lehetünk a Magyar Könyvtárosok Egyesülete által szervezett Vándorgyűléseken, részt vehettünk a határon túli magyar könyvtárosok számára évente megrendezésre kerülő Kárpát-medencei könyvtárosok konferenciáján, Csongrádon. Ezen túl említésre méltó még az Országgyűlési Könyvtár által koordinált „Könyvtár, ami öszeköt” című, minden évben megrendezésre kerülő, a Kárpát-medencei könyvtárosok együttműködését célzó ösztöndíjprogram, melynek köszönhetően a fiatalabb könyvtárosaink gyakorlati tapasztalatokat gyűjthettek. A felsorolásom nem lenne teljes, ha nem említeném meg azokat a konferenciákat, szakmai napokat, amelyeken Magyarország számtalan intézménye – az Országos Széchényi Könyvtár, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, a legtöbb magyarországi megyei-, városi könyvtár – vezetőinek, munkatársainak köszönhetően vehettünk részt rendszeresen.

Az elmúlt évek alatt megvalósult találkozókön több helyütt előadóként is képviselhettük Egyesületünket, könyvtárainkat. Ennek lehetőségét mi ezúton is külön köszönjük. A részvétel minden esetben lelkesítő, munkám és emberi mivoltom tekintetében is nagyon fontos volt a számomra. Az is örömmel töltött el, ha az országunk szinte minden szegletéből, különböző könyvtártípusaiból, a felsorolt találkozókön részt vett kollégák pozitív visszajelzéseit hallgattam, vagy olvastam a beszámolóikat. Ennek köszönhetően volt jelen bennem tartósan az az érzés, hogy a jó irányba haladás könyvtári berkekben biztosított a tájainkon is.

Hazai szintéren számottevő a hosszú évek óta tartó, a Szlovákia Magyar Írók Társaságával az irodalomnépszerűsítés terén végzett folyamatos, jó visszajelzéseket kapott munka, de ugyanilyen súllyal bír részemről az elmúlt években a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége Érsekújvári Területi Választmányával, a pozsonyi Magyar Kulturális Intézettel, számos könyvkiadóval, írókkal, költőkkel, az ország területén működő könyvtárvezetőkkel, könyvtáros kollégákkal, adott esetben könyvtárferentartókkal, a média, a sajtó, az értékközvetítő közösségi portálok képviselőivel végzett tartalmas együttműködés.

Szakmai létem egyik meghatározó élménye az SZMKE megalakulásának, működésének alkalmából 2019 őszén a „Tudás tárháza: könyvtár a neved?” cím alatt megszervezett, hasznos tartalommal megtöltött, szívvvel, lélekkel, nagy odafigyeléssel szervezett, szép létszámmal megtartott 20. jubileumi konferencia. Továbbá nagy boldogsággal töltött

el a 2020-ban széleskörűre sikeredett könyvgyűjtő megmozdulás, amit Zétény község könyvtára javára kezdeményeztem és koordináltam. Amennyiben csak és kizárólag a magam személyére korlátozom a feltett kérdést, el kell mondjam, míg élek, hálás vagyok mindenkinek, akikkel az elmúlt évek során együtt dolgozhattam, és akik munkám során segítettek, támogattak. Ma is jóleső érzéssel tölt el, hogy a Magyar Könyvtárosok Egyesülete a Komárom-Esztergom Megyei Szervezet javaslatára az MKE 48. Vándorgyűlésén Veszprémben (2016. július 7.) tevékenységemet MKE-emlékéremmel díjazta.

Mi okozta a legnagyobb kihívást az elmúlt évek alatt?

Felnyitni a könyvtárfenntartók, könyvtárosok szemét, felhívni a figyelmet arra, hogy nagy szükség van a szemléletváltásra. Rábírni őket arra, hogy a könyvtáraik tereit tegyék emberbaráttá, hívogatóvá, technikailag is jól felszereltté. Elérni azt, hogy célokat tűzzenek ki maguk elé, hogy tudatosodjon bennük: szükség van a fenntartásukban lévő könyvtárak szolgálatásai minőségi szintjének növelésére, elektronikus katalógus létrehozására, annak hozzáférhetővé tételére, a működtetéshez, az új könyvek megvásárlásához szükséges, rendszerszintű támogatásra. Gyakorta kihívás volt az is, hogy adott esetben a könyvtárfenntartó megértse, miért is fontos, hogy szorgalmazza, támogassa az általa működtetett könyvtár könyvtárosának képzéseken való részvételét, odahatni, hogy figyeljenek oda könyvtáraik erőteljesebb erkölcsi, anyagi szintű támogatására, növeljék a könyvtárosok foglalkoztatottságának óraszámát. Kihívás volt megértetni, hogy a jövő érdekében milyen fontos megfontoltan cselekedni, jó könyvtári programokkal készülni, energiát fektetni a digitális képességek szintjének növelése, az olvasási kedv növelése, a szövegértési képességek, a kritikai és logikai gondolkodás, a vitakultúra fejlesztésébe.

Könyvtárlátogatásaim során gyakorta hallottam a könyvtárfenntartóktól, önkormányzatok képviselő-testületi tagjaitól: az emberek nem olvasnak, nem járnak könyvtárba. Minden esetben igyekeztem elgondolkodtani őket és feltettem a kérdést: „Miért érdemes az Önök könyvtárába betérni?” Mert ugye, ha nincs új könyv, barátságos könyvtári tér, mindenki számára elérhető könyvtári katalógus, érdekes könyvtári rendezvény, ...?

Arra igyekeztem – több-kevesebb sikerrel – ösztönözni őket, hogy erőteljesebben figyeljenek oda környezetük változásaira, az igényekre, derítsék ki, mire van leginkább szükségük a környezetükben élőknek.

Ami továbbra is kihívás, hogy megértsék: heti pár órában szinte lehetetlen széleskörű, jó tartalommal bíró szolgáltatást nyújtani.

Amennyiben az elmúlt két évet veszem figyelembe, a legnagyobb kihívást bizonyára a személyes találkozások, könyvtárlátogatások hiánya okozta. Tapasztaltam, hogy több könyvtár sikerrel átköltözött a virtuális

térbe, és nagy igyekezettel tartotta fenn az olvasás iránti érdeklődést, de továbbra is nagy kihívás: hogyan tovább, könyvtár?

Hogyan látja, mennyiben változott meg a könyvtárak, könyvtárosok szerepe az elmúlt évtizedek során?

A világon, a társadalomban zajló változások függvényében egyre több feladat hárult rájuk. Megváltoztak az olvasási szokások, teret hódít a virtuális tér. Ezzel erőteljesen dolgozunk van a mindennapokban. Könyvtárnak és környezetének kellett egymásra találniuk, bővültek a könyvtárosok kompetenciái, segítők lettek az élethosszig tartó tanulás folyamatainak, előtérbe kerültek a szociális funkciók, elengedhetetlenné vált szolgáltatásainak bővítése, technikai téren való felzárkóztatása.

„A célok nem változtak meg nagy mértékben, de valószínű, hogy egy változó világban időnként újra kell értelmeznünk, s meg kell erősíteniük azokat.” (Michael Buckland)

Sok tekintetben állt be változás, de az alapfeladatok adottak. Továbbra is az a feladatuk, hogy gyűjtsék, szakszerűen feldolgozzák, közreadják az irodalmat, értéket, tudást, információt közvetítsenek, képesek legyenek közösségi térként működni. Nem elhanyagolandó, hogy fontos társadalmi szerepet töltenek be. Mint ahogy az UNESCO irányelveiben szerepel: „A közkönyvtár olyan intézmény, amelyet a közösség alapít meg, tart fenn és finanszíroz akár a helyi, regionális vagy országos közigazgatás, akár a közösség más szervezeti formája által. Hozzáférést biztosít a tudáshoz, információhoz és művészeti alkotásokhoz egy sor forrás és szolgáltatás révén, s egyaránt rendelkezésére áll a közösség minden tagjának, tekintet nélkül fajra [származásra – a ford.], nemzetiségre, korra, nemre, vallásra, nyelvre, fogyatékosagra, gazdasági helyzetre, munkaviszonyra és képzettségre“.

Nem kevesebb a feladatuk, mint a jelenlegi áldatlan helyzetben megelleni a tevékenység azon formáit, amelyek segítségével elérik az olvasóközönséget. A könyvtárfenntartóknak, könyvtárosoknak egyaránt tudatosítaniuk kell, hogy a településeik könyvtárainak nagy szerepe van a közösségépítő folyamatokban. Nem fordíthatnak háttal a virtuális térnek sem, és keresniük kell a könyvek olvasókhöz való eljuttatásának hatékony módjait.

Az új kihívások újabb és újabb korszerű megoldásokat követelnek. Rugalmasan, találékonyan reagálni az adott helyzetre, kialakítani a legmegfelelőbb nézőpontot, tudatosítani a szemléletváltás szükségességét, megtartani az egészséges kíváncsiságot, erősíteni a tettekkészséget, a szakmai elhivatottságot; innovatív megoldásokban, csapatban, önazonosan, tudatosan, gazdaságosan, kreatívan gondolkodni

⁴ Forrás: https://ki.oszk.hu/sites/default/files/dokumentumtar/ifla_kozkonyvtariszolgalat_iranyelvei.pdf

és cselekedni – olyan fogalmak, amelyeket kinek-kinek értelmeznie kell, és a mindennapokban jó tartalommal szükséges megtöltenie. Kétség kívül elfogadjuk azt az állítást, miszerint a könyvtár által termelt hasznot nem lehet pénzben kifejezni. Azt kell tudatosítani, hogy hatással van a társadalomra, és ez a hatás hosszútávon kamatozik. A könyvtárfelhasználók hatékony segítése érdekében szükségessé vált a könyvtárosok tájékozottsági szintjének, szakmai tudásának növelése. Különösen fontos ez a felnövekvő generációval való foglalkozás kapcsán. A gyermekkorban megszerzett élmények, történések a gyermek életére való ráhatások, érzések, átélt helyzetek, attitűdök meghatározóak. Ennek tudatosítása a könyvtárosok számára is fontos. Ebből kiindulva kell eldönteni, hogy a felnőtt egyén, a könyvtáros milyen mértékben, formában és módon tud részt vállalni, tevékenységével hozzájárulni a felnövekvő generáció tagjainak mindennapi tartalmas létéhez, személyiségének fejlődéséhez, látókörének szélesítéséhez, gondolkodásának alakulásához, kommunikációs képességeik fejlesztéséhez, gyakorlatias tudásuk megszerzéséhez, a digitális technikák általuk való tudatos használatához, szabadidejük hasznos eltöltéséhez.

Mit jelent az Ön számára a könyvtárosi hivatás?

Több, mint 30 éven át ez volt az életem. Könyvtárosként a mindennapokban, embertársaim szolgálatában. A kezdetekben megszerzett tudást gyarapítani, továbbadni, szakmailag a lehető legjobban segíteni a könyvtáros munkatársak, az SZMKE egyesületi tagok tevékenységét, segíteni a könyvtárfenntartók munkáját. Mindezt a környezetükben élők javára. Minden sikerre vitt történés, a könyvtárosok, ill. a széles nyilvánosság számára szervezett rendezvény, találkozó felszabadító érzést szerzett számomra. Annak ténye, hogy a befektetett energia nem volt hiábavaló, hosszú éveken át tettekre ösztönzött.

A szakma nagymértékű alábecsülése, mások személyes érdekeinek erőteljes érvényesítése sodort távol szeretett hivatásomtól. Hitem szerint, amíg élek, könyvtárosi magatartással telnek napjaim. Mindennapjaimban továbbra is figyelemmel követem a szakmát érintő változásokat. Szakmai téren, igény szerint, továbbra is segítem a volt munkatársakat, az SZMKE tagjait, adott esetben a könyvtárak fenntartóit.

Hogyan látja, 2021-ben mik a könyvtárak kihívásai, mi a könyvtáros és a könyvtár legfontosabb küldetése?

A jelen helyzetben nem vagyok túlzottan optimista, de reménykedem. A koronavírus-járvány lehet a könyvtárak alkonya? Gondolok itt a községi könyvtárakra, ahol a könyvtáros képzettséggel bíró alkalmazottak száma elenyésző, alacsony a szolgáltatások minősége, mennyisége, hiányzik a kor kihívásainak megfelelő infrastruktúra, technikai felszereltség, elektronikus könyvtári katalógus, ...

Gondolom, többen egyetértenek velem abban, hogy azok, akik tudatosítják, hogy a könyvtáraknak fontos szerepük van a társadalomban,

azok, akik hivatásként tekintenek a szakmájukra, figyelemmel követik a világban zajló változásokat, a környezetükben élők szükségleteit, folyamatosan ötletelnek, olyan tartalommal töltik meg könyvtári tevékenységüket, ami a köz javát szolgálja.

Bizakodásra ad okot annak ténye, hogy a járvány idején is több könyvtár nagy igyekezettel vette az akadályokat. Abban az időszakban, amikor szüneteltetni kényszerültek tevékenységüket, beköltöztek az online térbe, szolgáltatásaik sorába beemelték a könyvek házhozszállítását. Csakúgy, mint eddig, figyelemmel kell kísérni a környezetünkben zajló változásokat, trendeket, a szakma rezdüléseit, és a lehető legnagyobb odaadással, kitekintéssel, rugalmasságot megtartva, kritikai és kreatív gondolkodást, technikai jártasságot erősítve, segíteni az embertársakat. Megtenni mindent azért, hogy a könyvtár egy sokak számára hívogató hely, élményt, jó olvasmányokat és tartalmas találkozókat nyújtó, szükséges információkat közvetítő, értékmegtő és azokat sikerrel továbbadni tudó kulturális intézmény legyen.

Sokasodott a könyvtári rendezvények, foglalkozások száma. Az ezekre való felkészülés igénybe vette a könyvtárosok felkészültségét. Megtalálni az egyensúlyt a technika nyújtotta lehetőségek és papíralapú olvasás között nem könnyű, de talán nem is lehetetlen vállalkozás.

A legnagyobb kihívás számukra, hogy képesek-e vajon, és milyen hatékonysággal tudnak alkalmazkodni az új munkamódszereket igénylő helyzethez. Napjainkban a társadalom nagymértékű megosztását tapasztaljuk. A könyvtáros szakma, benne az egyén, vagyis a könyvtáros tekintetében felmerül a kérdés, készen áll-e a tudásalapú, értékközvetítő, esélyegyenlőséget teremtő, másságot elfogadó, álhíreket jól felismerő, mellőző, innovatív megoldásokat alkalmazni képes, jó tartalommal bíró, hasznos, tartós élményt nyújtó könyvtári foglalkozások, rendezvények megszervezésére. Mindezt akár a virtuális, avagy adott esetben gyakrabban kilépve a könyvtár falain túlra, szabad térben végezni.

A jelenkor legnagyobb kihívása meglelni a tevékenység azon formáit, amelyek a felhasználót továbbra is jól hozzásegítik a minőségi könyvtári szolgáltatásokhoz. Nagy kihívás sikerrel megtartani az olvasóközönséget és bevonni az újakat. Mindez éberséget, tettekkészséget, szakmai felkészültséget, jól ütemezett munkavégzést, jól megválasztott eszközöket, folyamatokat megkövetelő, folytonos szakmai jelenlétet igénylő időszak.

Fontosnak tekintem megemlíteni, hogy könyvtáraink esetében nagy kihívásnak tartom a megfelelő utánpótlás, a könyvtáros életpálya kérdéskörének érdembeni megvitatását.

Ha egy mondatban kellene megfogalmaznia, hogy miért érdemes a könyvtáros szakmát választani, miképpen szólna az?

Sokrétű, érdekes, korántsem unalmas, felelősségteljes, szívet-lelket melegengető, embert emberközelbe hozó szakma, és amennyiben képes vagy nyitott szemmel szemlélni a világot, megvan benned az embertársak által írott értékes gondolatok, a létező szükséges információk, az irodalom világában másoknak eligazodásukhoz szükséges segítő szándék, birtokában vagy az olvasást, mint élményt közvetíteni képességének, hiszel a gondolkodó, tanult, jól informált, tájékozódó ember szükségességében, és mindemellett, képes vagy szórakoztató, tartalmas könyvtári rendezvényt szervezni, valamint készen állsz, hogy a netes világban mozogj, működj, akkor a könyvtárosok soraiban van a helyed! A szakmában, ami egy életre szóló hivatássá válhat.

II. A Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületének kronológiája

A második fejezetben időrendi sorrendben tekintjük át az SZMKE tevékenységét. Olyan események, történések, rendezvények kerültek az egyesület krónikájába, amelyeknek valamilyen formában részesei voltunk. Hű lenyomata ez szervezetünk 22 éves munkájának és bizonyíték, hogy még a 2020-as év – ami a COVID-19 világjárvány miatt az egész világ, így nem különben a könyvtárosság számára is meghatározó időszak kezdetét jelentette – történései sem szegték kedvünket. Bízunk benne, hogy a 2020-as évek a kihívások ellenére további fejlődést és sikereket hoznak majd számunkra.

1993. március 26–27. – Rozsnyón a Csemadok és a járási könyvtár közös szervezésében megtartották a szlovákiai magyar könyvtárosok és könyvbarátok találkozóját. A konferencián előadást tartott Hodossy Dezső *A szlovákiai magyar könyvtárügyről* címmel, valamint Rédlí Margit, a Csehszlovákiai Magyar Irodalom és Könyvbarátok Társaságának titkára, *Könyvtárainkról gondolkodva* címmel. Utóbbi elmondta, hogy az 1990 szeptemberében alakult szervezetüknek van könyvtáros csoportja is, amely a csehszlovákiai magyar könyvtárosok irodalomnépszerűsítő és kulturális tevékenységét hivatott szakmailag segíteni.

1996. november 6. – Kecskeméten volt egy, a határon túli magyar könyvtárosokkal folytatott megbeszélés, amelyen szó volt arról, hogy a Nemzeti Kulturális Alap Könyvtári Szakkollégiuma az MKM-mel történő egyeztetés után bizonyosan támogatni fogja a határon túli magyar könyvtárügyet, és elsősorban azokat a rendezvényeket, amelyeken a határon túli magyar könyvtárosok vesznek részt.

1997. október 10. – Somorján a Bibliotheca Hungarica, a Kisalföldi Könyvtárosok Egyesülete és a Kisfaludy Károly Megyei Könyvtár együttes szervezésében sor került a szlovákiai magyar könyvtárosok és a Győr-Moson-Sopron megyei könyvtárosok együttes továbbképzésére. Előadók: Vajda Erik, a Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke, Alföldiné Dán Gabriella, a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem munkatársa és Kálóczy Katalin, az MKM Határon Túli Magyarok Főosztályának munkatársa.

1998. március 8. – A Hatvanban szervezett rendezvényen, a határon túli magyarok könyvtárfejlesztési programjáról döntő szakértői bizottság és a Kisebbségi Magyar Könyvtárosok Tanácsa tagjainak megbeszélésén Bereck Zsuzsanna, Hodossy Dezső és Végh László képviselte a szlovákiai könyvtáros szakmát, amelyen a határon túli könyvtárak támogatásáról esett szó.

1999. március 26. – Somorján a Fórum Társadalomtudományi Intézet szervezésében szakmai megbeszélést tartottak a szlovákiai magyar könyvtárügy helyzetéről, amely találkozó egyik célja egy könyvtáros szakmai szervezet létrehozása hazánkban. A megbeszéléseken huszonegyen vettek részt: Andrásy Márta, Bereck Zsuzsanna, Chmelár Erzsébet, Csóka Zsuzsa, Csölle Erzsébet, Hodossy Dezső, L. Juhász Ilona, Kaluz Gabriella, Koday Zsuzsa, Kontár Judit, Öllös László, Polák Margit, Tamás Katalin, Tóth Edit, Tóth Károly, Varga Márta, Végh László, Zámbó Erzsébet, valamint könyvtáros szakemberek Budapestről.

1999. április 6. – A Belügyminisztériumban hivatalosan bejegyezték az Egyesületet.

1999. április 7. – Pozsonyban *A szlovákiai magyar tudományosság és közművelődés helyzete és kilátásai* elnevezésű konferencián a Fórum Intézet munkatársai a március 26-i, somorjai tanácskozás eredményeiről számolnak be a résztvevőknek.

1999. június 4. – Megtartják a Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Szövetségének Alakuló Közgyűlését a losonci Magyar Kultúrközpontban, amelyen a regisztrációkor 18 személy kívánt a Közgyűlés tagja lenni. A Közgyűlés tagjai megvitatták az Alapszabályt, módosították és a módosításokkal elfogadták azt. Ebben a szervezet nevét Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületére változtatták. Továbbá megvitatták, módosították és a módosításokkal elfogadták az Egyesület Gazdasági Szabályzatát. A jelenlévők nyílt szavazással megválasztották a héttagú elnökséget (Chmelár Erzsébet, Gecse Valéria, Halász Péter, Hodossy Dezső, Kontár Judit, Nagy Zora, Végh László).

1999. június 5. – Losoncon összeült az SZMKE elnöksége, amely Halász Pétert választotta meg az egyesület elnökévé.

1999. július 7. – A Belügyminisztérium bejegyezte az Egyesület alapszabályának megváltoztatását, amelyben hivatalosan Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületére változtatták a megnevezést, valamint bejegyezték az új székhelyét.

1999. szeptember 9. – A Statisztikai Hivatal az Egyesületnek IČO-számot⁵ adott.

2000. március 9. – Pozsonyban, a Magyar Intézet székházában a szlovákiai magyar könyvtárak állománygyarapításának lehetőségeit megvitató szakmai megbeszéléseken tizenhárom hazai magyar könyvtáros vesz részt.

2000. március 27–30. – Zamárdiban, a *Határontúli könyvtárosok továbbképzésén* hét szlovákiai magyar könyvtáros képviseli hazánkat.

⁵ Az IČO magyarul: statisztikai számjel.

2000. augusztus 8–10. – Esztergomban szervezik meg a Magyar Könyvtárosok Egyesülete 32. Vándorgyűlését, amelyre szlovákiai magyar könyvtárosok is meghívást kapnak. A harmadik napon szervezett egyik szakmai kirándulást Zsok Gizella vezeti, bemutatva Komáromot az érdeklődőknek.

2000. október 24–25. – A komáromi Duna Menti Könyvtár és a tatabányai József Attila Megyei Könyvtár szervezésében kétnapos szakmai tanácskozást tartanak szlovákiai és magyarországi résztvevőkkel. A fórumon hét hazai és három magyarországi előadó tart előadást.

2000. október 24–25. – A pozsonyi Egyetemi Könyvtár a zólyomi Lúdvít Štúr Kerületi Könyvtárral, a Fórum Társadalomtudományi Intézettel és a Szlovák Könyvtárosok Egyesületével közösen országos szakmai találkozót szervez, több mint száz könyvtáros részvételével. A szeminárium egyik fő célja a szlovákiai könyvtárak állományában található, a kisebbségek nyelvén kiadott könyvállományok elemzése.

2001. március 30. – Losoncon, a Kármán Napok keretében megrendezett *Könyvkiadók és könyvterjesztők fóruma* kísérőrendezvényeként sor kerül az SZMKE évi munkatervének és aktuális kérdéseinek megbeszélésére.

2001. június 5–7. – *Régiók találkozása az irodalomban* címmel többnapos, több helyszínen zajló irodalomnépszerűsítő előadásokat szervez az SZMKE.

2001. augusztus 9–11. – Nyíregyházán, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete 33. Vándorgyűlésén többedmagával Halász Péter képviseli az Egyesületet.

2001. október 15–17. – Zamárdiban, a *Határontúli könyvtárosok képzésének* ismét vannak szlovákiai résztvevői.

2001. december 4. – Halász Péter, az SZMKE elnöke meghívást kap a Magyar Könyvtárosok Egyesületének budapesti küldöttközgyűlésére.

2002. március 18. – Második alkalommal találkoznak a SZMKE tagjai a losonci Kármán Napok keretében megrendezett *Könyvkiadók és könyvterjesztők fórumán*, amelyen Végh László és Zsok Gizella is előadást tart.

2002. augusztus 8–10. – A Budapesten szervezett Magyar Könyvtárosok Egyesülete 34. Vándorgyűlésén több hazai kolléga vesz részt, valamint Zsok Gizellát, a Duna Menti Könyvtár igazgatóját MKE-emlékéremmel tüntetik ki.

2002. október 4. – A Duna Menti Könyvtár és a Komáromi Művelődési és Kultúrtörténeti Intézet szervezésében szakmai találkozóra kerül sor a csúzi kastélyban, ahol negyven magyarországi és szlovákiai szakember cseréli ki a helyismereti kutatómunka során szerzett tapasztalatait, valamint megismerkednek a pályázati és együttműködési lehetőségekkel.

2003. április 30. – A Duna Menti Könyvtár a 12. Komáromi Napok keretében szervezi meg a soron következő *Vág-Duna-Ipoly Eurorégió könyvtárosainak találkozóját*.

2003. június 13–15. – Somorján, a Fórum Társadalomtudományi Intézetben kerül sor *A kapcsolattartás és az együttműködés fejlesztésének lehetőségei a szlovákiai és a magyarországi könyvtárak között a közös Európában* című konferenciára, amelynek házigazdája a Csallóközi Könyvtár és a Bibliotheca Hungarica.

2003. augusztus 6. – A komáromi Duna Menti Könyvtárban rendezik meg a *Vág-Duna-Ipoly Eurorégió könyvtárosainak találkozóját*.

2003. augusztus 14–16. – Nagykanizsán, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete 35. Vándorgyűlésén tizenöt könyvtáros kolléga képviseli hazánkat.

2003. szeptember 22. – október 13. – *A Lokalitas, regionalizmus, európaiság* címmel meghirdetett XXXII. Könyvtári Napok Komárom-Esztergom megyében rendezvénysorozat egyik előadója Zsok Gizella, a Duna Menti Könyvtár igazgatója, előadása címe: *A könyvtár szerepe a határon túli magyarok kultúrájában*.

2003. október 22. – Az SZMKE városnézéssel egybekötött szakmai utat szervez tagjai számára Budapestre.

2003. november 7. – A komáromi Művelődési és Kultúrtörténeti Intézet és a Duna Menti Könyvtár szervezésében Csúzon, a könyvtárosok 2003. évi második találkozóján a pályázati lehetőségekről és egy határokon átnyúló vándorkiállításról egyeztetnek a résztvevők.

2004. április 6. – *Hírességeink* címmel vándorkiállítás nyílik a Duna Menti Múzeumban, amelynek anyagát hat magyarországi és hét szlovákiai könyvtár állította össze.

2004. májusa – Halász Péter levélben javasolja a tagsági díj bevezetését, a tagok központi nyilvántartását, vezetőségi ülést és az első vándorgyűlés megszervezését.

2004. július 11–14. – Budapesten szervezik meg a *Magyar Könyvtárosok VI. Világtalálkozóját*, amelyre első alkalommal hívnak határon túliakat is; Szlovákiát több hazai szakember is képviseli.

2004. július 29–30. – *Esélyegyenlőség és könyvtár* címmel szervezik meg Miskolcon a Magyar Könyvtárosok Egyesülete 36. Vándorgyűlését, ahol Kollivosko István MKE-emlékéremben részesül.

2004. október 8–9. – Kétnapos találkozót szerveznek az SZMKE keleti régiójának könyvtárosai Szepsiben és Kassán, ahol többek között döntenek az országos vándorgyűlésen való részvételről és az ott képviselt álláspontjukról.

2004. november 5–6. – Komáromban rendezik meg a *Szlovákiai magyar könyvtárosok I. Országos Találkozóját*, amelyen többek között egy közös adattár létrehozásáról döntenek, valamint tíz személyt választanak az SZMKE elnökségébe, ill. a revíziós bizottságba. A megválasztottak névsora: Bereck Zsuzsanna, Gecse Valéria, Halász Péter, Chmelár Erzsébet, Kecskés Ildikó, Kontár Judit, Kulcsár Mária, Ševeček Judit, Zsok Gizella és Zsolner Katalin.

2005. január 27–30. – Szlovákiai magyar kollégák is részt vesznek a Budapesten rendezett kultúrában tevékenykedők szemináriumán.

2005. április 14. – Komáromban, a Duna Menti Könyvtárban tartják a régió könyvtárosainak szakmai találkozóját.

2005. április 14–15. – *Együtt Európában* címmel nemzetközi könyvtáros konferenciát szervez az SZMKE a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Szervezetével a Szepsi Városi Könyvtárban, ahol az Egyesület tevékenységéről Halász Péter tart előadást.

2005. április 22–24. – A Magyar Könyvtárosok Egyesülete meghívására négy hazai könyvtáros vesz részt a *XII. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál* Könyvtáros Klubjának programján.

2005. május 8–10. – A Csongrádon zajló *Kárpát-medencei könyvtárosok konferenciáján* Halász Péter együttműködési megállapodást ír alá az Egyesület nevében az Informatikai és Könyvtári Szövetséggel.

2005. július 21–23. – A Gödöllőn megtartott Magyar Könyvtárosok Egyesülete 37. Vándorgyűlésén három SZMKE-tag képviseli az Egyesületet.

2005. szeptember 1–4. – Temesváron zajlik a *Kultúrák között* című konferencia húsz határon túli résztvevővel, amelyből kilenc szlovákiai.

2005. szeptember 21. – Halász Péter vezetésével Kassán összeül a SZMKE kelet-szlovákiai vezetősége.

2005. október 7. – Nemzetközi tudományos konferenciát rendeznek Komáromban.

2005. október 10. – Az SZMKE vezetősége elnökségi ülést tart Csízfürdőn, amelynek egyik legfontosabb pontja a tisztújítás, valamint a vándorgyűlés megszervezése. A jelenlévők megválasztják az új vezetőséget: Halász Péter (elnök), Bereck Zsuzsanna (alelnök), Balázs Judit (ügyintéző), Kontár Judit

(titkár), Kecskés Ildikó (sajtófelelős), Ševeček Judit (az ellenőrző bizottság elnöke), Chmelár Erzsébet (ellenőrzőbizottsági tag), Gecse Valéria (ellenőrzőbizottsági tag), Zsok Gizella (munkabizottsági tag), Zsolner Katalin (munkabizottsági tag), Kulcsár Mária (a munkabizottság elnöke).

2005. november 24. – Budapesten először vehette át határon túli személy a Kultúrárközvetítők Társaságának Fehér Rózsa-díját⁶. Zsok Gizella, az Egyesület vezetője tagja a szlovákiai magyar könyvtárosok továbbképzésében vállalt szerepe, illetve a magyarországi könyvtárosok és a hazai könyvtárosok között vállalt összekötő szerepe miatt érdemelte ki a díjat.

2005. november 24–26. – Párkányban rendezik a IV. Gramma Nyelvészeti Napokat *A magyaryelv-oktatás időszzerű kérdései Szlovákiában* címmel. Az esemény előadója Kecskés Ildikó is, az SZMKE elnökségi tagja. Beszámolója az érsekújvári Anton Bernolák Könyvtárban folyó helyismereti és bibliográfiai munkáról szól, valamint az előadás részét képezi az SZMKE létének, tevékenységének rövid felvázolása is.

2005. november 30. – december 1. – Az Anton Bernolák Könyvtár koordinálásával a nyugati régió könyvtárosai kétnapos szakmai tapasztalatszerén vehetnek részt több, kisebb-nagyobb magyarországi könyvtárat meglátogatva.

2006 – Az SZMKE megkezdi tagjainak hivatalos regisztrációját és éves tagdíjainak beszédését.

2006. március 23. – Halász Péter együttműködési megállapodást ír alá *A Kárpátok Eurorégió Könyvtáros Egyesületeinek nyilatkozata* címmel, amelyre a *Regionális kapcsolatok – Európai együttműködés* című nyíregyházi konferencián kerül sor. A nyilatkozat további aláíró szervezetei: Lengyelországi Könyvtárosok Regionális Egyesülete (Krosno), Erdélyi Magyar Könyvtárosok Egyesülete (Hargita megye), Kárpátaljai Magyar Könyvtárosok Egyesülete (Kárpátalja), MKE Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területei Szervezete.

2006. április 24–25. – *A könyvtári informatika aktuális kérdései Szlovákiában és Magyarországon* címmel kétnapos nemzetközi konferenciát tartanak Losoncon és Salgótarjánban több mint száz könyvtáros részvételével.

2006. május 12–13. – Az *Együtt – egymásért! Kommunikáljunk még sikerebben!* című országos gyermekkönyvtáros konferenciának Dunaújvárosban két szlovákiai előadója is van, Kecskés Ildikó és Halász Péter személyében.

⁶ „A Fehér Rózsa-díjat a Kultúrárközvetítők Társasága hozta létre 1995-ben. (...) A Társaság jelképét ábrázoló „Fehér Rózsa-díj” átadása a Társaság életének ünnepélyes eseménye minden esztendőben. 1995-től évente 4 díjat adnak át ekkor. Két magánszemély, egy csoport és egy szponzor szerepelhet a díjazottak között. (...) Fontos alapelvük, hogy a művelődést-közvetítő szerep nem szakmához vagy intézményhez kötődik, hanem egyedül az elhivatottsághoz. A Fehér Rózsa-díj igazi civil díj, amelynek értékét a Társaság által szabott magas mérce mellett a korábbi díjazottak tiszteletre méltó köre is meghatározza.” Forrás: https://tortenet.oszk.hu/html/magyar/06jelen-tos_szemelyek/feherrozsza_dij.htm

2006. május 28–30. – A hagyományosan Csongrádon megrendezett *Kárpát-medencei könyvtárosok konferenciáján* ismét Halász Péter számol be az Egyesület tevékenységéről a résztvevőknek.

2006. június 3–4. – Csízfürdön szervezik meg az *SZMKE II. Országos Vándorgyűlését*, amelyen a szakmai előadások mellett sor kerül az Egyesület tevékenységét és terveit megvitató eszmeceserére is.

2006. július 24–30. – Érsekújvár és Losonc ad otthont az immáron harmadik alkalommal megszervezett *Kultúrák között* című rendezvénysorozatnak, amelyen évente más-más országokban jönnek össze a kultúrában dolgozó határon túli és magyarországi szakemberek. Az előadás-sorozat 2006-ban Szlovákia társadalmi, kulturális és gazdasági jellemzőinek bemutatását tűzte ki célul.

2006. július 27–29. – Bereck Zsuzsanna együttműködési megállapodást ír alá a Magyar Könyvtárosok Egyesületével az SZMKE nevében a *Magyar Könyvtárosok Egyesülete 38. Vándorgyűlésén* Kecskeméten.

2006. szeptember 26. – október 3. – Hazai könyvtárosok is részt vesznek *A könyvtár és kapcsolatai* címmel tartott szakmai továbbképzésen Győrben.

2006. október 2–9. – Kecskés Ildikó, az SZMKE vezetőségi tagja is az egyik előadója a tatabányai könyvtárban zajló *Könyvtárak összefogása a társadalomért* című rendezvénynek, amely a XXXV. Komárom-Esztergom Megyei Könyvtári Hét alkalmából valósult meg.

2007. január 22. – Halász Péter, az Egyesület elnöke együttműködési megállapodást ír alá a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Borsod Megyei Szervezetének elnökével Miskolcon.

2007. május 11. – Az SZMKE nyugat-szlovákiai magyar könyvtárosainak szakmai találkozója a Fórum Intézet székházában, Somorján szervezi meg.

2007. június 3–5. – Halász Péter számol be az SZMKE rendezvényeiről és terveiről a *Kárpát-medencei könyvtárosok konferenciáján* Csongrádon.

2007. június 29. – Halász Péter szakmai együttműködési szerződést ír alá a Könyvtárostanárok Egyesületének elnökével, Bondor Erikával Budapesten.

2007. július 12–14. – Szegeden szervezték meg a *Magyar Könyvtárosok Egyesületének 39. Vándorgyűlését*, amelyen Solmoši Márta, az Ipolysági Városi Könyvtár igazgatója MKE-émlékérmet kapott.

2007. szeptember 25–26. – Tizenöt meghívott határon túli magyar könyvtáros – köztük szlovákiai magyar könyvtárosként Halász Péter – vesz részt

a *Virtuális szolgáltatások a könyvtárakban – Nemzetközi tendenciák és határon túli gyakorlatok* címmel rendezett könyvtárszakmai napokon Veszprémben.

2007. szeptember 25. és október 2. – *Kulturális vidékfejlesztés és a könyvtár* címmel kétszer egynapos továbbképzésre kerül sor a győri megyei könyvtárban, amelyen előadást tart Kecskés Ildikó, az Egyesület vezetőségi tagja is.

2007. november 8–9. – Barta Livia, Halász Péter, Kolivosko István és Zvolenszky Gabriella előadást tart a királyhelmeci Bodrogköz és Ung-vidék Kulturális Központ, a borsi Községi Könyvtár és a sárospataki Zrínyi Ilona Városi Könyvtár közös szervezésében megvalósuló *Zempléni és szlovákiai kistélepülések interkulturális konferenciáján*.

2008. április 24–27. – Az SZMKE három tagja meghívottként vesz részt a *Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon*.

2008. május 18–20. – Ismét Halász Péter számol be a jelenlévőknek az Egyesület tevékenységéről a *Kárpát-medencei könyvtárosok konferenciáján* Csongrádon.

2008. június 11. – A Dunaszerdahelyi járás könyvtárosainak találkozóját Somorján, a Zalabai Zsigmond Városi Könyvtárban tartják.

2008. július 24–26. – Szombathelyen szervezik a *Magyar Könyvtárosok Egyesülete 40. Vándorgyűlését*, amelyen Szilágyi Mártát, az érsekújvári Anton Bernolák Könyvtár igazgatóját MKE-emlékéremmel tüntetik ki.

2008. október 17. – Halász Péter a szlovákiai fiatalok olvasási szokásairól tart előadást a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár *Olvasnak még a fiatalok?* című szakmai napján Miskolcon.

2008. október 29. – Az SZMKE részt vesz a *Civil Fórum – Önépítkező civil társadalom – 2008* a szlovákiai magyar civil szervezetek országos találkozásán Somorján, a Fórum Információs Központban.

2008. november 28. – Szakmai konferenciát szerveznek *Felmérés a 16-19 éves fiatalok szabadidős, olvasási és könyvtárhasználati szokásai* címmel Somorján, a Fórum Intézetben. A konferencián a nyugat-szlovákiai régió könyvtárosai vesznek részt.

2009. április 17. – *Közép-európai könyvtárak a XXI. században* címmel rendeznek konferenciát Somorján a Fórum Intézetben, amelyen Halász Péter az SZMKE szakmai programjáról, valamint az elkövetkező időszakra tervezett feladatairól beszél.

2009. április 24. – Halász Péter tart előadást a Kassán bevált gyermek- és ifjúsági olvasóknak szánt rendezvényekről az *Alkotó könyvtárosok* program keretében Sárospatakon.

2009. május 24–26. – Ismét összegyűlnek Csongrádon a *Kárpát-medencei könyvtárosok konferenciájának* résztvevői, köztük heten szlovákiai könyvtárosok. Az SZMKE munkájáról szóló beszámolót Halász Péter helyett Milány Bajnok Éva tartja meg.

2009. június 2. – Az SZMKE vezetősége Érsekújvárott ülészik. Az új vezetőségbe 21 tagot hagynak jóvá. Elnöknek Milány Bajnok Évát, alelnöknek Bebeck Zsuzsannát (nyugati régió) és Barta Líviát (keleti régió), ügyintézőnek Kulcsár Máriát, sajtófelelősnek Kecskés Ildikót választják. További elnökségi tagok: Balázs Judit, Benyovszky Zsuzsanna, Bugár Beáta, Dudás Judit, Chmelár Erzsébet, Halász Péter, Horváth Ibolya, Jenei Gabriella, Kovačič Gizella, Lacza Ilona, Nagy Zora, Oláh Mária, Rác Edit, Ševeček Judit, Solmoši Márta, Szegedy Mária.

2009. június 15. – Az SZMKE, az OSZK Könyvtári Intézete és a somorjai Fórum Kisebbségkutató Intézet megállapodik a hazai könyvtárosok továbbképzésének megindításáról, amelynek képzőközpontja a Fórum Intézet lesz.

2009. június 17. – A Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke az MKE tiszteletbeli tagjaivá választott két szlovákiai magyar könyvtárosnak, Szilágyi Mártának és Solmoši Mártának ünnepélyes keretek között nyújtja át tagsági kártyájukat a *Pest Megyei Könyvtárosnapon* Visegrádon.

2009. július 9–11. – Debrecenben rendezik meg a *Magyar Könyvtárosok Egyesülete 41. Vándorgyűlését*, amelyen ismételten szlovákiai magyar könyvtárosok is részt vesznek.

2009. október 9. – Egynapos továbbképzést szerveznek *Olvasás – Irodalom – Információ* címmel szlovákiai magyar könyvtárosok részvételével a Kisfaludy Károly Megyei Könyvtár olvasótermében.

2009. október 19. – A könyvtárosok szakmai konferenciájának megszervezésére, amelyen szakmai előadások mellett szó esik az SZMKE aktuális feladatairól is, Somorján, a Fórum Intézet konferenciatermében kerül sor.

2010. február 22. – Első alkalommal szerveznek kommunikációs tréninget a Könyvtári Intézet, a Fórum Kisebbségkutató Intézet és az SZMKE együttműködése keretében *EuroTéka Szabadegyetem* címen. A tréningen huszonöt hazai könyvtáros vesz részt.

2010. április 22–24. – Payer Barbara *Könyvtári kommunikáció az interneten* címmel többnapos továbbképzést tart az *EuroTéka Szabadegyetem* program keretében a Könyvtári Intézet, a Fórum Kisebbségkutató Intézet és az SZMKE szervezésében Somorján.

2010. május 6. – *Kaleidoszkóp* címmel rendeznek határon túli kistelepülési könyvtárosok részére szakmai találkozót a nyíregyházi Móricz Zsigmond Könyvtárban. Az eseménynek kelet-szlovákiai résztvevői is vannak.

2010. május. 13. – A Könyvtári Intézet indította, *Kaleidoszkóp* című továbbképzési program soron következő állomása a salgótarjáni Balassi Bálint Megyei Könyvtár. A szakmai tapasztalatcserén közép-szlovákiai könyvtárosok is részt vesznek.

2010. május 18. – Az SZMKE Tisztújító Közgyűlésére Somorján kerül sor. A jelenlévők megválasztják az új elnökség tagjait: Milány Bajnok Éva (elnök), Bereck Zsuzsanna, Jenei Gabriella.

2010. május 30. – június 1. – A Tisza-parti városban, Csongrádon rendezik meg ismét a *Kárpát-medencei könyvtárosok konferenciáját*, amelyen hat hazai könyvtáros képviseli az egyesületet. A szakmai nap záró részében Milány Bajnok Éva számol be az SZMKE utóbbi évben végzett munkájáról.

2010. július 15–17. – Baján szervezik meg a *Magyar Könyvtárosok Egyesülete 42. Vándorgyűlését*, amelyre meghívást kapott Milány Bajnok Éva, Solmoši Márta, Zachar Tímea, Szilágyi Márta és Szarka Katalin is.

2010. szeptember 20. – Az SZMKE tapasztalatcsere céljából szakmai kirándulást szervez Budapestre, amelyen egy busznyai könyvtáros látogat el a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárba.

2010. november 22. – Somorján, a Zalabai Zsigmond Városi Könyvtár olvasótermében szervezik meg a nyugat-szlovákiai magyar könyvtárosok találkozóját húsz könyvtáros részvételével.

2010. november 30. – Budapesten, az Országgyűlési Könyvtárban rendezik meg a *Határon túli magyar könyvtárosok parlamenti kerekasztalát*, amelyen Milány Bajnok Éva képviseli az Egyesületet.

2011. május 29–31. – Ismét Csongrád városa ad otthont a *Kárpát-medencei magyar könyvtárosok konferenciájának*. A rendezvényen hét hazai könyvtáros vesz részt, közülük Milány Bajnok Éva beszámolót tart az Egyesület elmúlt évi munkájáról.

2011. július 4. – *Könyvtári kommunikáció az interneten – A hatékony prezentációkészítés* címmel egynapos tréninget tartanak Somorján a budapesti Könyvtári Intézet, az SZMKE és a Zalabai Zsigmond Városi Könyvtár közös szervezésében. Az előadó Payer Barbara, a képzésen tizennégy könyvtáros vesz részt.

2011. július 14–16. – A *Magyar Könyvtárosok Egyesülete 43. Vándorgyűlésére* Pécssett kerül sor, ahova az Egyesület képviselőjében Németh Eleonóra, Pirk Ilona, Solmoši Márta, és Szilágyi Márta utazik.

2011. szeptember 1–30. – Első alkalommal hirdetik meg a *Kárpát-medencei fiatal magyar könyvtárosok együttműködése* című pályázatot, amelynek

keretében kilenc határon túli és egy magyarországi fiatal könyvtárosnak lesz alkalmja megismerni a magyar főváros könyvtárainak, valamint az Országgyűlési Könyvtár működését. Szlovákiából Roncz Melinda nyeri el az ösztöndíjat.

2011. október 17. – Ismét a somorjai városi könyvtár ad otthont a nyugat-szlovákiai könyvtárosok szakmai találkozájának, amelyen közel húsz könyvtáros vesz részt.

2011. november 17. – Az SZMKE idegenvezetéssel egybekötött városnézést szervez Győrbe.

2011 év vége – Útjára indul a magyarországi Nemzeti Kulturális Alap által meghirdetett *Márai-program*, amelynek köszönhetően kilenc szlovákiai közkönyvtár és három egyetemi könyvtár, ill. tanszék könyvállománya bővül jelentősen magyar könyvekkel.

2012. július 12–14. – Győrött szervezik meg a *Magyar Könyvtárosok Egyesülete 44. Vándorgyűlését*, amelyen az SZMKE vezetősége is képviseli az Egyesületet.

2012. augusztus 29. – Az SZMKE könyvtárlátogatással egybekötött városnézést szervez Veszprémbe, amelyen a nyugati régió könyvtárosai vesznek részt.

2012. szeptember 1–30. – *Könyvtár, ami összeköt* címmel hirdetik meg másodjára a Kárpát-medencei fiatal magyar könyvtárosok egy hónapos budapesti ösztöndíjprogramját, amelynek szlovákiai magyar résztvevője Baranyovics Borisz komáromi könyvtáros lesz.

2012. szeptember 25. – A győri megyei könyvtárban rendezik meg a *BiblioNet – Könyvtárak közötti együttműködés* című többéves projekt nyitókonferenciáját. A *Magyarország-Szlovákia Határon Átnyúló Együttműködési Program* keretében megvalósuló rendezvénysorozat projektpartnerei a somorjai Fórum Kisebbségkutató Intézet és a győri Kisfaludy Károly Megyei Könyvtár, a konferenciák és workshopok résztvevői pedig a két határmenti térség könyvtárosai.

2012. november 22–23. – Az SZMKE elnöke is meghívást kap az Országos Széchényi Könyvtárban szervezett *Könyvtárak a társadalom megújulásáért. Fejlesztés, fenntarthatóság, esély* című konferenciára.

2012. november 27. – Somorján kerül sor a *BiblioNet* projekt első workshopjára, amelyen a résztvevő könyvtárosok a digitalizálásról, a könyvtári katalógusokról és a repozitóriumokról tudhatnak meg információkat, valamint a bennük való keresést gyakorolhatják be.

2012. december 13. – A *BiblioNet* projekt keretében Győrben szervezik meg

a két határmenti régió könyvtárosainak második workshopját, amelynek fő témája a digitális gyűjtemények és a velük való munka.

2013. március 26. – A KITUD portálon elérhető dokumentumokról és szlovákiai használhatóságukról kapnak gyakorlati útmutatót a *BiblioNet* projekt harmadik workshopjának résztvevői a somorjai Fórum Intézetben.

2013. április 23. – *Digitális könyvtárak szakmai konferenciája* címmel szervezik meg Somorján a *BiblioNet* projekt során következő rendezvényét, amelyen Bereck Zsuzsanna, az Egyesület alelnöke, *Helyzetkép a szlovákiai magyar sajtótermékek bibliográfiai feldolgozásáról és a Szlovák Nemzeti Könyvtár „Digitális könyvtár, digitális archívum” (DIKDA) projektjéről* címmel tartja meg előadását.

2013. május 8. – Egy busznyai könyvtáros látogat el a nyugat-szlovákiai régióból Sopronba és Fertődre, akik a városnézés mellett megismerkedhetnek a soproni Széchenyi István Városi Könyvtárral is.

2013. május 26–27. – Egy év kihagyás után ismét megszervezik a *Kárpát-medencei magyar könyvtárosok konferenciáját* Csongrádon. A találkozón tíz szlovákiai könyvtáros vesz részt, közülük Milány Bajnok Éva is, aki előbb beszámol az Egyesület elmúlt évi munkájáról, majd együttműködési megállapodást ír alá Fodor Péterrel, az IKSZ elnökével.

2013. május 28–29. – Kilenc év kihagyás után újra megszervezik a *Magyar Könyvtárosok Világtalálkozóját* Budapesten. Az eseményre meghívást nyer Milány Bajnok Éva, Kecskés Ildikó és Roncz Melinda is.

2013. július 5. – Az SZMKE könyvtárlátogatással egybekötött városnézést szervez a nyugati régió könyvtárosai számára Szentendrére.

2013. július 18–20. – Egerben gyűlik össze a könyvtáros kollégák színe-java a *Magyar Könyvtárosok Egyesülete 45. Vándorgyűlésén*, ahol az SZMKE-t Kovačič Gizella és Kecskés Ildikó képviseli. A konferencián sor kerül az MKE-vel kötött együttműködési megállapodás megerősítésére is.

2013. november 28. – A Dr. Kovács Pál Megyei Könyvtár és Közösségi Tér Győrbe invitálja a nyugat-szlovákiai régió könyvtárosait a *BiblioNet* projekt keretében megrendezett negyedik workshopra.

2013. december 10. – Somorján, a Fórum Kisebbségkutató Intézet székházában rendezik meg a *BiblioNet* határon átnyúló projektprogram zárórendezvényét.

2014. március 27. – A 15. alkalommal megrendezett *Internet Fiesta* országos programsorozat záró rendezvényén Milány Bajnok Éva arról beszél, hogy milyen szerepe van az internetnek a szlovákiai könyvtárak életében.

2014. május 8. – Az SZMKE vezetése *Olvasásnépszerűsítő, kultúráközvetítő gyakorlatok gyermekeknek* címmel szakmai napot szervez a tagjai részére. A program résztvevői ellátogatnak a komáromi Jókai Mór Városi Könyvtárba, a tatabányai József Attila Megyei és Városi Könyvtárba, a tatai Móricz Zsigmond Városi Könyvtárba, és a napot végül tatai városnézéssel zárják.

2014. június 1–2. – Első alkalommal tart több egyesületi tag is előadást a *Kárpát-medencei könyvtárosok konferenciáján*. A kilenc hazai résztvevő közül Dudás Anita *A köbölkúti könyvtár tevékenységének bemutatása*, Kecskés Ildikó *Könyvtáraink márpedig vannak, de...* és Kovačic Gizella *A családi könyvtári részleg rendezvényei* címmel tartja meg előadását.

2014. július 17–19. – 46. alkalommal szervezik meg a *Magyar Könyvtárosok Egyesülete Vándorgyűlését*. A soproni találkozón az SZMKE somorjai tagjai képviselik a szervezetet.

2014. augusztus 25. – Ismét elindulnak a budapesti Könyvtári Intézettel közösen szervezett határon túli könyvtárosok továbbképzését szolgáló egy napos tréningek. Az első alkalomra Somorján kerítenek sort, ahol Fehér Miklós *A könyvtár mint közösségi színtér* címmel beszél a tizenkét résztvevőnek a könyvtári munkafolyamatokról, a tervezésről és az értékelésről.

2014. október 16. – A budapesti Könyvtári Intézet és az SZMKE szervezésében *Hatékony kommunikáció könyvtári környezetben* címen tart továbbképzést Törökné Jordán Katalin tizenkilenc összegyűlt könyvtárosnak az érsekújvári Anton Bernolák Könyvtárban.

2015. április 27. – A komáromi Szinnyei József Könyvtárban rendezi meg tisztújító közgyűlését az SZMKE. A nap első felében a huszonkilenc összegyűlt hazai kolléga három értékes előadást hallhatott magyarországi előadóktól, majd a nap második felében az SZMKE aktuális ügyeinek megbeszélése után megválasztotta az új elnökséget. A jelenlévők egyhangúlag támogatták Milány Bajnok Éva elnök újráválasztását, alelnöknek Kecskés Ildikót, titkárnak Roncz Melindát, gazdasági felelősnek Kovačic Gizellát, jegyzőkönyvvezetőnek pedig Kontár Juditot választották.

2015. május 31. – június 1. – Az SZMKE egy kisebb, négyfős küldöttséggel képviselteti magát a *Kárpát-medencei könyvtárosok konferenciáján*, Csongrádon. Az előadók között szerepel Roncz Melinda is, aki a Bibliotheca Hungaricában végzett munkáról, a kutatókönyvár mindennapjairól mesélt a jelenlévőknek.

2015. június 17. – Az SZMKE szakmai utat szervez könyvtárosoknak, könyvtárfenntartóknak, illetve a könyvtárügy iránt érdeklődőknek Budapestre. A látogatás során a résztvevők egy foglalkozáson vesznek részt a Sárkányos Gyerekkönyvtárban, történelmi-művészettörténeti sétát tesznek a FSZEK központi épületében és ellátogatnak két budapesti fiókkönyvtárba is.

2015. július 16–18. – *A minőség dinamikája: a fejlődő könyvtár* címmel rendezik meg Szolnokon a Magyar Könyvtárosok Egyesülete 47. Vándorgyűlését. A találkozón Kecskés Ildikó és Kovačič Gizella képviseli az Egyesületet, utóbbi előadóként is szerepel a gyermekkönyvtáros szekcióban.

2015. szeptember 28. – Az Egyesület az Ipolysági Városi Könyvtárban rendezi meg *Őszi szakmai napját*, amelyen Milány Bajnok Éva köszöntő szavai után a házigazda könyvtár és a palásti könyvtár bemutatkozása következik, majd Roncz Melinda beszél a Bibliotheca Hungaricában folyó munkáról, és utána Szűcs Katalin szól az iskola és a könyvtár szerepéről a szlovákiai magyarok identitásának megőrzésében. A konferencia záróelőadását Gombos Péter *Doj el mindent... és olvass!* címmel tartja. A nap második felében sor kerül az SZMKE elnökségének ülésére, valamint elindítják az Egyesület Facebook-oldalát.

2015. október 3. – november 6. – Bolya Dudás Anita, köbölkúti könyvtáros lesz a szlovákiai résztvevője a *Könyvtár, ami összeköt* ösztöndíjprogramnak az Országgyűlési Könyvtárban.

2015. október 6. – *Családfakutatás a XXI. században* címmel szervez szakmai napot a Kisalföldi Könyvtárosok és Könyvtárak Egyesülete a győri megyei könyvtárban, amelyen az SZMKE egyes tagjai is jelen vannak.

2015. október 12. – *Irodalmi tájékoztatás, online irodalmi adatbázisok* címen tartja egynapos továbbképzését Téchy Tünde a budapesti Könyvtári Intézet és az SZMKE szervezésében az Anton Bernolák Könyvtárban, Érsekújvárott. Az eseményen a jelenlévő húsz hazai könyvtáros az online adatbázisokban való keresési lehetőségekkel is megismerkedett.

2015. október 19. – A budapesti Könyvtári Intézet és az SZMKE soron következő továbbképzésének ismét a somorjai Zalabai Zsigmond Városi Könyvtár ad otthont. A képzés, amelynek címe *Helyismereti-helytörténeti információk közzététele könyvtári honlapokon*, előadója pedig Kégli Ferenc, aki húsz könyvtárost avat be a helytörténeti kutatás és bibliográfiakészítés rejtelmeibe.

2015. november 30. – A határon átnyúló együttműködés keretében az SZMKE szakmai utat szervez Vác, Szentendre, Tatabánya és Tata könyvtárainak megismerése céljából.

2016. március 11. – A somorjai városi könyvtárban rendezik meg *Esélyegyenlőség a könyvtári ellátásban* címmel a budapesti Könyvtári Intézet és az SZMKE közös képzését. A tanfolyam oktatója, Bartos Éva tizenhárom hazai szakemberrel ismerteti meg az egyenlő esélyű hozzáférés követelményeinek megvalósítását.

2016. április 11. – Első alkalommal tartják a Párkányi Városi Könyvtárban a budapesti Könyvtári Intézet és az SZMKE továbbképzését. Péterfi Rita

és Vidra Szabó Ferenc *Felkészülés a különböző felhasználói csoportok olvasásfejlesztésére* címmel gyakorlatorientált foglalkozásokon keresztül ismerteti meg a résztvevőkkel a tanfolyam anyagát.

2016. május 17. – A XXIII. Érszekújjári Szakmai Napok keretében az SZMKE a társszervezője a Gombos Péterrel megvalósuló *Hogyan neveljük olvasóvá a digitális bennszülöttet?* című foglalkozásnak.

2016. május 29–30. – Sokadik alkalommal gyűlnek össze a Kárpát-medence magyar könyvtárosai Csongrádon. Az Egyesületet többedmagával Kontár Judit előadóként is képviseli.

2016. július 7–9. – 48. alkalommal rendezik meg a *Magyar Könyvtárosok Vándorgyűlését*. Az SZMKE-t négy hazai kolléga képviseli az eseményen: Kecskés Ildikó, Kovačič Gizella, Csiffáry Zsuzsanna és Tóth Andrea. Csiffáry Zsuzsanna a Veszprém Megyei Szervezet szekciójában *Egy kiskönyvtár mindennapjai* címmel tart prezentációt. Az SZMKE alelnökét, Kecskés Ildikót a konferencián MKE-emlékéremmel tüntetik ki.

2016. szeptember 24. – október 22. – Első alkalommal sikerül két szlovákiai könyvtárosnak is elnyerni a *Könyvtár, ami összeköt* című ösztöndíjprogram pályázatát. Egyházi Dóra és Reicher Erika az Egyesületet és a Selye János Egyetem Egyetemi Könyvtárát is képviseli Budapesten.

2016. október 21. – A *könyvtárak népszerűsítése az interneten* címmel tart gyakorlatorientált foglalkozást Payer Barbara húsz könyvtárosnak a budapesti Könyvtári Intézet és az SZMKE ingyenes továbbképzésének keretében Somorján.

2016. november 4. – Az Ipolysági Városi Könyvtár a helyszíne a budapesti Könyvtári Intézet és az SZMKE soron következő továbbképzésének, amelyet Bartos Éva tart *Biblioterápia a könyvtárakban* címen.

2017. március 27. – A Szinnyei József Városi Könyvtárban szervezik meg az SZMKE *Tisztújító Közgyűlését*, amelyen húsz könyvtáros vesz részt személyesen. A közgyűlés egyöntetűen megszavazza az új elnökséget: Kecskés Ildikó (elnök), Egyházi Dóra (alelnök), Roncz Melinda (titkár), Kovačič Gizella (gazdasági felelős), Ševeček Judit (a nyugat-szlovákiai régió felelőse), Nagy Zora (a közép-szlovákiai régió felelőse) és Balázs Judit (a kelet-szlovákiai régió felelőse).

2017. május 3. – *Olvasó közösségek* címmel rendeznek konferenciát Szentendrén, amelyen az Egyesületet előadóként Reicher Erika képviseli. Előadásának címe: *A szlovákiai magyar könyvtáros szakma törekvései az anyanyelvi és kulturális értékek megőrzésére.*

2017. május 11. – A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének Érsekújvári Területi Választmányja huszonnegyedik alkalommal rendezi meg az *Érsekújvári Szakmai Napokat*. A rendezvénysorozat harmadik napjának az SZMKE a társszervezője, amelyre nemcsak pedagógusokat, de könyvtárosokat is várnak. A foglalkozásokat Bosnyák Viktória író és a Móra Kiadó szakértői tartják.

2017. május 28–29. – Hét hazai könyvtáros részvételével zajlik Csongrádon a *Kárpát-medencei könyvtárosok konferenciája*, ahol Egyházi Dóra *Egyetemi könyvtárak lehetőségei a Felvidéken egy Y generációs igazgató szemével* címmel tartja meg előadását.

2017. május 29. – *Könyvtári marketing* címmel tart könyvtáros továbbképzést Kóródy Judit a budapesti Könyvtári Intézet és az SZMKE szervezésében a gútai Városi Könyvtárban.

2017. június 16. – Az SZMKE a budapesti Könyvtári Intézettel közösen a muzslai Községi Könyvtárba szervezi meg soron következő képzését, amelynek előadója, Luzsi Margó gyakorlatorientált kurzusával elsősorban a gyermekkönyvtárosoknak kedvez.

2017. július 5–7. – Miskolc ad otthont a *Magyar Könyvtárosok Egyesülete 49. Vándorgyűlésének*, ahol az Egyesületet az év elején megválasztott elnökség és a leköszönt elnök, Bajnok Éva képviseli. Utóbbi MKE-emlékérmet vehet át a rendezvény nyitónapján. Roncz Melinda a Helyismereti Könyvtárosok Szervezete szekciójában tart előadást *Jelenünk dokumentálása, múltunk megőrzése, jövőnk biztosítása* címmel. A vándorgyűlés helyszínén az SZMKE elnöksége is tanácskozott.

2017. szeptember 16. – október 15. – A *Könyvtár, ami összeköt* elnevezésű program szlovákiai ösztöndíjasa Nagy Erika, szímoői könyvtáros lesz.

2017. október 13. – Ismét Somorján szervezik a budapesti Könyvtári Intézet és az SZMKE továbbképzését *Kamasz(s)ok(k) – Középpontban a tinik* címmel. Az egész napos képzésen huszonhat könyvtáros vesz részt; előadók Komló-Szabó Ágnes és Csépanyi Zoltán.

2017. október 25. – Az *irodalomnépszerűsítés lehetőségei* címmel szimpóziumot szervez a Szlovákiai Magyar Írók Társasága (SZMÍT) Dunaszerdahelyen. A rendezvény társszervezője az SZMKE, előadóként pedig Reicher Erika képviseli az Egyesületet, aki a hazai könyvtárosok értékmegőrző szerepéről beszél prezentációjában. A rendezvényen díszoklevelet vehet át Kecskés Ildikó, Polák Margit és a Zalabai Zsigmond Városi Könyvtár munkatársai is.

2017. november 13. – *Könyvtár: döntési, szervezési, irányítási kompetenciák* címen tart továbbképzést Fehér Miklós húsz magyar könyvtáros részvételével.

lével a budapesti Könyvtári Intézet és az SZMKE szervezésében a lévai Barsi Könyvtárban.

2017 végén – Az SZMKE sikert ér el a Rákóczi Szövetség által *Az érthető Dél-Szlovákiáért* címmel meghirdetett pályázatán. Ennek köszönhetően az Egyesület könyvjelzőkkel és roll-upokkal gazdagodik.

2018. január 17. – Az SZMKE elnöksége a Selye János Egyetem Egyetemi Könyvtárában tartja első ülését, amelyen kidolgozzák a 2018-as év munkatervét.

2018. március – Az SZMKE weboldalt indít a www.szmke.sk domaincímen, amelynek célja a tagok és a partnerintézmények tájékoztatása mellett az Egyesület tevékenységeinek láthatóbbá tétele is.

2018. március 2. – Dienes Éva *Minőségi irányítú a Fantázia és Tudás (B)irodalmában* címmel tart továbbképzést a Könyvtári Intézet és az SZMKE közös szervezésében a Szőgyéni Községi Könyvtárban. Az eseményen huszonhat könyvtáros vesz részt.

2018. március 14. – Nemzetközi részvétellel zajlik az *Újra a könyvtárosok szakmai kompetenciáiról: kihívások és megoldások* címet viselő konferencia az Országos Széchényi Könyvtár épületében. A Magyar Könyvtárosok Egyesületének rendezvényén Egyházi Dóra képviseli az SZMKE-t *Szlovákiában magyar* című előadásával.

2018. április 20. – Az SZMKE a Könyvtári Intézettel közösen hosszú évek után ismét könyvtáros továbbképzést szervez a kassai Ifjúsági Könyvtárban. A képzés trénera, Hock Zsuzsanna az olvasásfejlesztés módszereivel és olvasásnépszerűsítő gyakorlatokkal ismerteti meg a jelenlévőket.

2018. április–december – A pozsonyi Magyar Kulturális Intézet és az SZMKE közös szervezésében Szlovákia több településén is megtekinthetővé válik a *Janikovszky Éva-emlékkiállítás*. A vándorkiállítás többek között a köbölküti Községi Könyvtárban és a dunaszerdahelyi Csallóközi Könyvtárban is megtekinthető.

2018. május 15. – Az SZMKE az *Érsekújvári Szakmai Napok* keretében a Czuczor Gergely Alapiskolában szervezi meg a könyvtárosok számára is érdekes előadásait, foglalkozásait. A képzések előadói Mikolasek Zsófia és Nász János, a tatabányai könyvtár munkatársai.

2018. május 27–28. – Tizenkettedszer rendezik meg a *Kárpát-medencei könyvtárosok konferenciáját*, amelyen a hazai könyvtáros szakma is képviselteti magát. Lukács Erika, a somorjai könyvtár munkatársa, *Az olvasás labirintusa* címmel tartja meg prezentációját.

2018. július 3–6. – Keszthelyen tartják a *Magyar Könyvtárosok Egyesülete 50. jubileumi Vándorgyűlését*, ahol Egyházi Dóra, Nagy Erika és Roncz Melinda képviseli az Egyesületet. Dóra két előadást is tart a szakmai programon belül, melyek közül az első az SZMKE jelenéről és a hazai helyismereti gyűjteményekről szól (a Helyismereti Könyvtárosok Szervezete programjában), a második pedig a Selye János Egyetem és publikációs tevékenységeinek regisztrálását mutatja be (a Tudományos és Szakkönyvtári Szekció előadói között).

2018. október 13. – november 11. – Tóth Andrea és Smidt Veronika képviseli a szlovákiai magyar könyvtáros szakmát az immáron nyolcadik alkalommal megrendezett *Könyvtár, ami összeköt* ösztöndíjprogramban.

2018. október 19. – Második alkalommal szervezik meg *Az irodalomnépszerűsítés lehetőségei* című szimpóziumot Dunaszerdahelyen. A SZMÍT-tel közösen rendezett tanácskozáson Lacza Ilona is az előadók között szerepel. A rendezvényen oklevelet kap Bereck Zsuzsanna, Dudás Judit és Kovačič Gizella.

2018. október 26. – *Könyvtárosok a digitális ipari forradalomban* címmel tart továbbképzést a Selye János Egyetem Egyetemi Könyvtárában a Könyvtári Intézet és az SZMKE. A tréning vezetője Garamvölgyi László.

2018. november 6–7. – Budapesten ünnepélyes keretek között zajlik a *Magyar Könyvtárosok VIII. Világtalálkozója*, amelyen az SZMKE képviselőiben Egyházi Dóra, Kecskés Ildikó, Reicher Erika, Roncz Melinda, Smidt Veronika és Tóth Andrea vannak jelen. A rendezvény első napját a parlament üléstermében tartják az Országgyűlési Könyvtár alapításának 150. évfordulója kapcsán, ahol az előadók között szerepel Roncz Melinda is.

2018. november 16. – Dienes Éva *Múlt és jövő, Fantázia és Tudomány metaszénpontjában. Célkeresztben a könyvtárosok* címmel tart továbbképzést a galántai Városi Könyvtárban egybegyűlt hazai kollégáknak. A nap végén a képzést is abszolváló SZMKE elnöksége összeül, hogy egyeztessen a teendőiről.

2019 eleje – Az SZMKE pályázatot nyújt be a Bethlen Gábor Alaphoz az őszre tervezett konferencia támogatására, azonban ezt nem sikerül elnyerni.

2019 eleje – Az SZMKE sikeresen pályáz a Kisebbségi Kulturális Alapnál, aminek köszönhetően lehetségessé válik egy háromnapos jubileumi konferenciát rendezni az ősszel az Egyesület fennállásának 20. évfordulója alkalmából.

2019 eleje – Egyházi Dóra, az SZMKE alelnöke, sikeresen pályáz a Kisebbségi Kulturális Alapnál. A pályázata Szlovákia többségében magyarulka települései könyvtári hálózatának felmérését célozza. Projektvezetőként két tagot von még be a kutatásba, Reicher Erikát és Roncz Melindát, akikkel

összesen 388 település könyvtárait látogatják meg. A hiánypótló kutatás eredménye többek között egy – az SZMKE honlapján elérhető – adatbázis a felmérésben résztvevő könyvtárak adataival.

2019. március 14. – Az SZMKE elnöksége Érsekújvárbán tartja évértékelő ülését, amelyen megkezdik az ősze tervezett konferencia programjának összeállítását is.

2019. április 12. – 2019-ben is folytatódik a budapesti Könyvtári Intézettel közösen szervezett továbbképzések sora. Garamvölgyi László tizenhat résztvevővel *A digitális írástudás fejlesztése* címmel tart képzést a somorjai Zalabai Zsigmond Városi Könyvtárban.

2019. május 14. – Az SZMKE a *XXVI. Érsekújvári Szakmai Napok* keretében szervezi meg nemcsak pedagógusoknak szánt foglalkozásbemutató előadásait három előadóval, köztük Kovačič Gizellával.

2019. május 22. – Ismét összeül az SZMKE elnöksége a jubileumi konferencia szervezése és az éves feladatok megbeszélése céljából a gútai Városi Könyvtárban.

2019. június 2–3. – Kilenc szlovákiai magyar könyvtáros részvételével zajlik a *Kárpát-medencei könyvtárosok konferenciája* Csongrádon. A rendezvény szakmai napján Egyházi Dóra tart előadást *Jelentjük: megvagyunk (avagy helyzetjelentés a szlovákiai magyar könyvtárosokról)* címmel.

2019. június 12–14. – Az *EISZ Nemzeti Program* keretében megrendezett budapesti konferencián négy egyesületi tag vesz részt a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában.

2019. június 21. – Ismét Érsekújvároton tanácskozik az SZMKE elnöksége a tervezett konferencia kapcsán.

2019. július 3–5. – A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Székesfehérvárra várja a könyvtáros szakma színe-javát 51. vándorgyűlésére. Az SZMKE képviselőiben Szöllősi Mónika vesz részt a rendezvényen.

2019. augusztus 29–30. – Az SZMKE Szöllősi Mónika személyében képviselteti magát a Székelyudvarhelyen rendezett *A jövő könyvtára – Magyar könyvtárosok nemzetközi együttműködése* című konferencián.

2019. szeptember 25–27. – Az SZMKE ünnepélyes keretek között szervezi meg nemzetközi jubileumi konferenciáját *Tudás tárháza: könyvtár a neved?* címmel Érsekújvároton. A háromnapos tanácskozás szakmai napján tizennégy előadó tart előadást, majd a nap végén az Egyesület elnöksége elismerő okleveleket ad át több tagjának és partnerszervezetének.

2019. szeptember 28. – október 26. – *A Könyvtár, ami összeköt* ösztöndíj-program keretében nyolc határon túli és két magyarországi könyvtáros tölthet el egy hónapot az Országgyűlési Könyvtárban Budapesten; Szlovákiából Szöllösi Mónika képviseli a szakmát.

2019. október 30. – Harmadik alkalommal rendezik meg *Az irodalomnépszerűsítés lehetőségei* címmel a Szlovákiai Magyar Írók Társasága szimpóziumát Dunaszerdahelyen. A rendezvényen az Egyesület tagjai közül Egyházi Dóra tart előadást *A szlovákiai magyar könyvtárosok nyomában* címmel, amelyben a hazai magyarok települések könyvtári felszereltségét jellemzi. A nap végén a SZMÍT az irodalomnépszerűsítés terén kifejtett munkájukért kitünteti Vojtek Máriát, Jenei Gabriellát, Lukács Erikát és Lacza Ilonát.

2019. november 8. – Egyházi Dóra, az SZMKE alelnöke is előadást tart a Pélmónostori Városi Könyvtár Horvátországi Magyarok Központi Könyvtára által szervezett *Mesél a könyvtáram* címet viselő nemzetközi konferencián.

2019. november 15. – Az egyesület a Könyvtári Intézettel közösen ismét Kékestetőre szervezi a könyvtáros továbbképzését. A nagykaposi Magyar Házban helyet kapó kurzust *Élmény – könyvtár: olvasóknak, könyvtárosoknak (mesék, mondókák, játékok a könyvtárban)* címmel Luzsi Margó tartja.

2019. december 6. – A ma7.sk *SzóBeszéd* című adásában az SZMKE elnökével, Kecskés Ildikóval és alelnökével, Egyházi Dórával Reczai Lilla beszélget. Az interjú témája a könyvek, az olvasás, a könyvtárak, és nem utolsósorban az Egyesület.

2020. február 17. – Az SZMKE ismét két sikeres pályázatot mondhat magáénak, amelyet a Kisebbségi Kulturális Alaphoz nyújtott be. Az egyik az SZMKE weblapjának fejlesztésére irányul, míg a másikkal a szlovákiai magyar könyvtárosok képzését szeretnék szolgálni, és egy háromnapos Könyvtári Roadshowt megvalósítani.

2020. március 13. – A járványhelyzet miatt az SZMKE a Könyvtári Intézettel közösen márciusra tervezett két képzését is kénytelen lemondani.

2020. április 18. – A 2019 novemberében meghirdetett, *A Nagy Könyves Beavatás* címet viselő többfordulós, olvasásnépszerűsítő magyarországi verseny kiértékelését online vezénylik le a szervezők. Hazánkból első alkalommal kapcsolódtak be csapatok a versenybe, a fiatal szlovákiai magyarságot méltóképpen képviselik Ági angyalai Diószegről és a Cicafa csapat Királyhelmecről. Előbbi összetettben az előkelő hetedik helyen végez, utóbbit pedig a legjobb könyvajánló különdíjjal jutalmazták.

2020. április 22. – Az SZMKE elnöksége a járványhelyzet miatt online tartja elnökségi ülését.

2020. május 1. – A járványhelyzet okozta kihívásokkal küzdő könyvtárakról és könyvtárosokról készít körképet az SZMKE elnöksége. Egyházi Dóra kisfilmeken keresztül ismerteti az Egyesület közösségi oldalán és YouTube-csatornáján az egyes könyvtárak helyzetjelentéseit, megváltozott szolgáltatásait és online útkeresését.

2020. május 10. – A komáromi székhelyű Grund alkotóversenyt hirdet több kategóriában. A szöveges kategóriába beküldött írásokat az SZMKE elnöke, Kecskés Ildikó negyedmagával bírálja el.

2020. június 28. – Májusban leég Zétény község könyvtára. Az SZMKE elnöksége a nyári hónapokban országos könyv- és adománygyűjtést szervez, a gyűjtés koordinátora maga az ötletgazda, Kecskés Ildikó lesz.

2020. szeptember 7. – *Mesélj nekem e' meséről* címmel szervezik meg a Mustármag mese- és biblioterápiás mikroműhely közreműködésével a tavasszal elmaradt könyvtáros továbbképzést. A Könyvtári Intézet és az SZMKE szervezésében megvalósuló kurzuson a Párkányi Városi Könyvtárban összegyűlt könyvtárosoknak Komló-Szabó Ágnes és Luzsi Margó online tartanak foglalkozást.

2020. szeptember 8. – A rimaszombati Matej Hrebenda Könyvtár a házigazdája a Könyvtári Intézet és az SZMKE soron következő képzésének, amelyet a Mustármag mese- és biblioterápiás mikroműhely közreműködésével szerveznek. Az előadók, Komló-Szabó Ágnes és Luzsi Margó, akik a *Fröccsműhely és szőr(p)parti* címen tartott képzésbe videókonferencián keresztül kapcsolódnak be.

2020. október 3. – A járványhelyzet miatt az SZMKE hibrid formában – félig online, félig személyesen – tartja meg őszi elnökségi ülést, amelynek egyik fő témája a 2021-es tisztújító közgyűlés megszervezése.

2020. október 26–28. – A járványügyi megszorításoknak köszönhetően elmarad a három napra tervezett *Könyvtári Roadshow*. A Kisebbségi Kulturális Alapnál elnyert pályázatnak Kassán, Ipolyságon és Dunaszerdahelyen lett volna egy-egy állomása, ahol a résztvevők három magyarországi és két hazai szakember előadását hallgathatták volna meg, és két workshopon vehettek volna részt.

2020. november 20. – Lezárul a zétényi könyvtár javára elindított könyv- és adománygyűjtés. Az akció során 9080 darab kötetet sikerül összegyűjteni az új községi könyvtárnak. Az adományok könyvtáraktól, szervezetektől és magánszemélyektől is érkeztek.

2020. november 25. – Kecskés Ildikó rendkívüli elnökségi ülést hív össze az online térben, amelynek főbb témái a 2020-as év lezárása, a következő évi tervek megbeszélése, illetve az elnöki posztról való azonnali lemondása.

2020. december 1. – Az SZMKE elnöksége újabb ülést tart az online térben, amelynek fő programpontja az alapszabály módosításainak megbeszélése és Egyházi Dóra elnöki kinevezése.

2021. március 1. – Az SZMKE elnöksége online formában ülésezik, hogy előkészítse a hónap közepén zajló *Könyvtári Roadshow*-val párhuzamos *Tiszt-újító Közgyűlést*, amelyen a tagok per rollam szavazás formájában adhatják le voksukat a jelöltekre.

2021. március 15–19. – Online formában rendezik meg a 2020 őszi elmaradt *Könyvtári Roadshow*-t. Az eredetileg három napra és három helyszínre tervezett rendezvénysorozat programja az online lehetőségekhez mérten változik. Hétfőn Egyházi Dóra *Az SZMKE jelene és tervei a jövőre nézve* címmel tart előadást, majd a jelentkezők két csoportban „...ahogy az égitestek találkoznak a végtelen térben...” című biblioterápiás workshopján vehetnek részt. Másnap Roncz Melinda *Múltunk emlékei az online világban – Digitalizált tartalmak a Fórum Intézet honlapjain* című előadását követhetik végig a jelenlévők, és utána kettéosztva digitálisnyomozó-képzést kapnak. Harmadnap Péterfi Rita *A változásban rejlő lehetőség* címmel beszél a könyvtárak fejlesztéseinek lehetőségeiről, új szolgáltatásokról. Szervezetfejlesztési workshopján, kiscsoportos munka formájában keresi a résztvevőkkel a könyvtárak együttműködési lehetőségeit. Csütörtökön Csépanyi Zoltán mutatja be *A Nagy Könyves Beavatás* olvasásnepszerűsítő kihívást az érdeklődőknek „*Mondd meg Te az országnak, mit érdemes olvasni!*” címen. A roadshow harmadik napja kérdezz-felelekkel zárul. Az utolsó nap Simon Krisztina a könyvtárhasználati foglalkozások módszertanába vezeti be a jelentkezőket, majd egy bemutató foglalkozást is láthatnak a résztvevők. Az ötnapos rendezvény alatt az SZMKE tagjai online küldhetik el szavazataikat az SZMKE új elnökségére.

2021. március 24. – Online térben zajlik az SZMKE elnökségi ülése, amelyen kiértékelik az elmúlt, 2017–2020 közötti időszakot, majd a leköszönő elnökség tagjaival (Kecskés Ildikó, Egyházi Dóra, Roncz Melinda, és Kovačič Gizella) az ellenőrző bizottság elnöke, Sebő Bugár Beáta ismerteti a per rollam szavazás végeredményét. A megválasztott új elnökség tagjai: Egyházi Dóra, Fabó Mária, Pethő Andrea, Reicher Erika, Roncz Melinda, Smidt Veronika és Szeghy András.

2021. március 31. – A járványhelyzetre való tekintettel az SZMKE új elnökségének alakuló ülése is az online térben folyik. A megválasztott tagok a 2021–2023-as időszakban látják el az Egyesület érdekképviselését. Az ülés legfontosabb pontja az elnök, az alelnök, a gazdasági felelős és a titkár megválasztása. Az elnökség nyílt szavazással elnöknek választja Egyházi Dórát, alelnöknek Reicher Erikát, gazdasági felelősnek Fabó Máriát és titkárnak Roncz Melindát.

2021. április 14. – A *Könyvtárostánárok Egyesületének Szakmai Napján* az előadók között szerepel Egyházi Dóra, aki *A szlovákiai magyar könyvtár-*

rosok az online térben címmel tart prezentációt. A rendezvény online felületen zajlik hazai szakemberek részvételével is.

2021. április 19–21. – Az SZMKE Közgyűlése per rollam szavazás útján dönt az Alapszabály módosításáról, és többek között az Egyesület székhelye is átkerül Komáromba.

2021. április 27. – Az Egyesület a Könyvtári Intézettel közösen szervezett képzéseit továbbra is kénytelen távúton megrendezni, így az első, tavaszi kurzus foglalkozásvezetője, Dancs Szabolcs a *Szerzői jog a gyakorlatban* címmel tartja meg az online továbbképzést.

2021. április 28. – Az SZMKE elnöksége online tanácskozásának fő témája a 2021–2023-as időszak stratégiájának kidolgozása.

2021. május 18. – Témájában és formájában is az online térben zajlik a Könyvtári Intézet és az SZMKE soron következő képzése, amely az *Álhírek, webbiztonság és internetes zaklatás* címet viseli. A résztvevőket a témában Márföldi István és Zsigri Mária kalauzolja.

2021. május 29. – Első alkalommal tud személyesen összegyűlni az SZMKE elnöksége Vágfüzesen tartott tanácskozásán.

2021. június 14. – Elindul az *Olvadás 21* című projekt, amely a Kulturális Kisebbségi Alap támogatásának köszönhetően valósulhat meg. Célja biblioterápiás foglalkozások tartása országsszerte több helyen gyerekeknek, felnőtteknek, pedagógusoknak és könyvtárosoknak. Első állomása a somorjai Zalabai Zsigmond Városi Könyvtár, ahol Bolemant Lilla tart biblioterápiás bemutató foglalkozást könyvtárosoknak és pedagógusoknak.

2021. június 16. – Az *Olvadás 21* projekt következő állomásán, Kassán, Egyházi Dóra SZMKE-tagoknak, könyvtárosoknak és pedagógusoknak tart biblioterápiás foglalkozást.

2021. június 8–9. – A *Magyar Könyvtárosok Egyesülete 52. Vándorgyűlése* a rendkívüli helyzetre való tekintettel online kerül megrendezésre. Az SZMKE részéről Egyházi Dóra állít össze egy kisfilmet, amely a szlovákiai magyar könyvtárak helyzetét mutatja be a szakmának.

2021. július 7. – A községi könyvtár revitalizációja érdekében Nemesócsa polgármesterével és könyvtárosával találkozik az SZMKE nevében Kecskés Ildikó. A megbeszélésen részt vesz a Komáromi járás metodikusa, Sánta Szilárd is.

2021. július 14–15. – A *Gombaszögi Nyári Tábor* irodalmi sátrában Egyházi Dóra beszél a szlovákiai magyar könyvtári helyzetről és az Egyesületről, majd kerekasztal-beszélgetésre kerül sor Smidt Veronikával és Herczeg Ri-

tával. Az esemény kísérőrendezvényeként a látogatók az SZMKE tagkönyvtáiról szóló kiállítást tekinthetnek meg.

2021. július 28. – Egyházi Dóra és Kecskés Ildikó Vágfarkasd polgármesterével és könyvtárosával találkozik a helyi könyvtár helyzetének és lehetőségeinek megbeszélése érdekében.

2021. július 29. – Egyházi Dóra a második biblioterápiás foglalkozást tartja könyvtárosoknak és pedagógusoknak az *Olvadás 21* projekt keretében Dunaszerdahelyen.

2021. augusztus 19. – Az Egyesület sikeresen pályázik a Bethlen Gábor Alapnál egy elektronikus könyv kiadására és weblap fejlesztésre.

2021. szeptember 10. – Pozitív elbírálásban részesül az a Kisebbségi Kulturális Alaphoz benyújtott pályázat, amelyből az Egyesület a weblapján könyvtárorok számára hasznos jógyakorlatok gyűjteményét szeretné létrehozni.

2021. szeptember 14. – Az SZMKE elnökségének három tagja – Tegdes Egyházi Dóra, Pethő Andrea és Roncz Melinda – Kecskés Ildikó és Kovačič Gizella kalauzolásával látogatást tesz az érsekújvári Bibliotéka Kaláka magánkönyvtárba, majd kiegészülve, online elnökségi ülést tartanak, amelyen a nyertes pályázatokkal kapcsolatos feladatokat beszélnek meg.

2021. szeptember 20. – Az Ipolysági Városi Könyvtár ad otthont az *Olvadás 21* projekt során következő könyvtárosoknak és pedagógusoknak szánt foglalkozásának.

2021. szeptember 25. – október 23. – A budapesti *Könyvtár, ami összeköt* ösztöndíjprogram szlovákiai résztvevője Zeman Krisztián Szepsiből. Az ösztöndíjat Dombi László, a Dunaszerdahelyi Csallóközi Könyvtár könyvtárosa is elnyerte, de sajnos a járványügyi intézkedések miatt nem tudott részt venni a programban.

2021. szeptember 25. – Az SZMKE elnöksége során következő munkamegbeszélését ismét online tartja.

2021. október 1. – Bolemant Lilla biblioterápiás foglalkozást tart a rimaszombati Matej Hrebenda Könyvtárban az *Olvadás 21* projekt keretében pedagógusoknak és érdeklődőknek.

2021. október 26. – Komáromban, a Szinnyei József Könyvtárban szervezik az *Olvadás 21* projekt legújabb biblioterápiás foglalkozását könyvtárosoknak és pedagógusoknak. A foglalkozásvezető: Tegdes Egyházi Dóra

III. Határon átnyúló baráti kézfogás – nemzetközi együttműködés

A kiadvány tervezésekor egyértelmű volt számunkra, hogy a magyarországi kapcsolatainknak is helyet kell biztosítanunk, hiszen rengeteg támogatás, inspiráció érkezik az anyaországból. A harmadik fejezetben legfőbb partnereink írásai olvashatóak a többéves együttműködésről. A partnerségek kialakulásával a szakmai tudáson kívül olyan emberi kapcsolatok is létrejöttek, amelyek több SZMKE-tagnak életreszóló barátságot jelentenek.

A Könyvtári Intézet és az SZMKE: szakmai kapcsolatok a továbbképzések területén

A Könyvtári Intézet régóta intenzív kapcsolatot ápol a Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületével, a kapcsolat talán legerősebb vetülete a közösen szervezett továbbképzések hosszú sora, amelynek megvalósítását a magyar kulturális kormányzat anyagi támogatása kezdetektől fogva segíti. Az első állomás a 2009-ben kötött együttműködési szerződés volt, amelynek keltezése fölött három aláírás olvasható: a KI igazgatójának, Bartos Évának a neve mellett nem csak az első képzési bázishely, a somorjai Fórum Kisebbségkutató Intézet vezetője, Tóth Károly aláírása szerepel, de Bereck Zsuzsa, a Zalabai Zsigmond Városi Könyvtár akkori igazgatója, a SZMKE akkori elnöke is ellátta az iratot kézjegyével – a kapcsolat létrehozásához komoly támogatást kaptunk Végh Lászlótól, a Bibliotheca Hungarica nemzetiségi tudományos kutatókönyvtár akkori igazgatójától is. Azóta képzéseink, melyeknek szervezését a következő két elnök, Bajnok Éva és Kecskés Ildikó is szívvel-lélekkal segítette, bejárták a Felvidék könyvtárait: megfordultunk Érsekújváron, Komáromban, Ipolyságon, Gútán, Muzslán, Kassán, Léván, Szőgyénben, Galántán. Örömünkre szolgált, és ma is köszönettel tartozunk azért, hogy 2019 szeptemberében, az Egyesület húszéves jubileumi konferenciáján lehetőségünk volt rövid előadás keretében bemutatni több mint egy évtizedes képzési tevékenységünket.

Szerencsére a pandémia idején sem maradtak abba a közösen szervezett tanfolyamaink – csak „formát” váltottak: átköltöztek az online térbe, Egyházi Dórának és az általa biztosított Zoom-platformnak köszönhetően így szervezhettünk meg az utóbbi másfél évben néhány újabb képzést. Tavaly ősszel – azután, hogy a járvány miatt az utolsó pillanatban kénytelenek voltunk lemondani a tavaszi kontakt tanfolyamokat – a hibrid formát választottuk, de a visszajelzésekből úgy tűnik: azt így is sikerült elérnünk, hogy a jelentkezők valós élményeken alapuló, gyakorlatorientált képzéseken

vehessenek részt. Párkányban az *E´mese vár* című, könyvtár- és olvasásnépszerűsítő programsorozat bemutatására került sor, Rimaszombatban pedig a *Fröccsműhely és Ször(p)parti* címmel tartott képzés középpontjában a kamaszok álltak. A helyi és a környékbeli (Ipolyszalka, Kéty, Szógyén, Érsekújvár, Zselíz, Udvard, Köbölkút, Dunaszerdahely; ill. Lekenye, Vaján, Ipolyság, Palást, Losonc) résztvevők az adott városi könyvtárban mindkét helyen együtt voltak jelen, oktatóink, Luzsi Margó és Komló-Szabó Ágnes, a Mustármag Műhely képviselőjében pedig online jelentkeztek be. 2021 tavaszán – továbbra is az online formát választva, és ismét Egyházi Dóra szervezői segítségét kérve – két újabb tanfolyamon három téma került terítékre. Áprilisban Dancs Szabolcs, a Könyvtári Intézet Könyvtári Szabványosítási Iroda irodavezetője *Szerzői jog a gyakorlatban magyar, szlovák és cseh viszonylatban* címmel tartott előadást, májusban pedig Már földi István, a nyíregyházi megyei és városi könyvtár Médiatárának vezetője az álhírekről, Zsigri Mária, a szombathelyi Berzsényi Dániel Könyvtár gyermekkönyvtárosa a webbiztonságról és az internetes zaklatások elleni védekezéséről beszélt a résztvevőknek az online térben.

Bízunk benne, hogy a Könyvtári Intézet és az SZMKE kapcsolata a közösen szervezett képzések mentén a jövőben is fennmarad, sőt: szélesebb körűvé válik, így egyre inkább erősödni fog.

Bartos Éva – Fehér Miklós – Hangodi Ágnes
az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtári Intézet munkatársai

Együtt két évtizeden túl

Az Informatikai és Könyvtári Szövetség (IKSZ) azok közé a szakmai szervezetek közé tartozik, akik a Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületével – annak megalakulása óta – kapcsolatban áll. Örömmel fogadtuk az 1999-ben létrejött szervezettel az együttműködés lehetőségét, ami azóta is töretlenül tart. Valójában mindkét egyesület hasonló célkitűzésekkel jött létre alig 10 év különbséggel. A legfontosabb, hogy a könyvtárakat egy szakmai közösségben, folyamatos kihívások vállalására ösztönözzük közös összefogással határon innen és túl.

Természetes, hogy a legnagyobb érdeklődésre számot tartó programok közé az olvasás, a különböző könyves programok tartoznak. Ezek közül kiemelkedett a magyarországi „A Nagy Könyv” akció a Nemzeti Kulturális Alap és a Magyar Televízió támogatásával. A hatalmas szavazótábort megmozgató eseményről e sorok írója személyesen számolt be 2005. október 11-én Kassán. Részletesen bemutatta és elemezte az olvasást, szerzőket, könyveket népszerűsítő játék eredményeit, amelyben 11 ezer mű közel 2,4 millió szavazatot kapott. A program sikerességében a könyvtáraknak, könyvtárosoknak meghatározó szerepe volt.

A könyvtáros szakmában tagjaink számtalan formában tudnak információhoz jutni. Ennek leghatékonyabb módja a virtuális világon túl a különböző szakmai konferenciák, közös programok megszervezése. Ezek az alkalmak nemcsak új szakmai ismereteket nyújtanak, hanem a személyes együttlét semmivel nem pótolható élményeit is.

Felemelő pillanat volt a magyar Parlamentben, amikor 2018. november 6-án a *Magyar Könyvtárosok Világtalálkozóján* köszönthettük a szlovákiai könyvtárosok csoportját, akiket előadóként Roncz Melinda képviselt.

Az IKSZ és a SZMKE együttműködésének meghatározó állomása volt, amikor 2019. szeptember 26-án Érsekújváron együtt ünnepelhettük társszervezetünk 20 éves évfordulóját. Kecskés Ildikó, akkori elnök asszony és kollégái mind szakmailag, mind emberileg felejthetetlen napokat szerveztek. Jólesett, hogy köszönetet mondtak a hazai szakmai szervezeteknek azért a sok tapasztalatért, ismeretért, amit az elmúlt évtizedekben közös programjainkból merítettek, amire mi is büszkék voltunk, látva teljesítményüket.

Az Informatikai és Könyvtári Szövetség 2005-ben felkérte a csongrádi könyvtárat, hogy a 2000-ben általuk elindított Kárpát-medencei könyvtárosok és szakmai szervezetek találkozóját a jövőben közösen szervezzék. Az együttműködési megállapodásban rögzített irányvonal szellemében és pályázati támogatással kerül sor azóta erre a kiemelkedő jelentőségű szakmai programra, amelyen évente 130–150 fő vesz részt, közülük 60–70 fő határon túlról érkezik. Az elmúlt két évtized jelentős változásokat hozott. Egyre inkább előtérbe kerültek közös szakmai témák, sokasodtak a határon túli könyvtárosok értékes, kitűnő előadásai, amelyek mind tartalmukban, mind formai megjelenésükben sokat fejlődtek. Számos értékes információt osztottak meg velünk az évek alatt Zsok Gizella, Egyházi Dóra, Kontár Judit, Kecskés Ildikó, Roncz Melinda és mások.

A találkozón – több hagyomány között – mindenki érdeklődéssel várta a vasárnap délutáni beszélgetést, friss információk átadását. Minden évben áttekintettük a Nemzeti Kulturális Alap aktuális pályázatait, kiemelve a *Márai-programot*, mivel annak felelőse az NKA-ban 2020-ig az IKSZ elnöke is volt egyben. Nagyon fontosak voltak azok a visszajelzések, amelyek évente abban erősítettek meg bennünket, hogy nélkülözhetetlen ez a forrás a magyar anyanyelvű könyvek kínálatából, különösen a kortárs gyermek és ifjúsági irodalom terén. A program értékei között kiemelkedőnek tekintettük, hogy a könyvtárosok maguk válogathatnak a Márai-listáról a számukra biztosított keretből, amit többségükben elégségesnek tartottak.

A csongrádi találkozó legnagyobb értéke – minden szakmai hasznossága mellett – az érzelmi töltekezés lehetősége, a személyes találkozás élménye. Ezt vette el tőlünk az a világméretű járványhelyzet, amely megakadályozta, hogy a csongrádi találkozó 20 éves, illetve az IKSZ bekapcsolódásának 15 éves évfordulóját együtt ünnepeljük. Sajnos erre még 2021-ben sem kerülhetett sor, így lesz mit bepótolnunk.

Köszönjük a több mint két évtizedes tartalmas, eredményes együttműködést, bízva a sikeres folytatásban.

Ramháb Mária
az IKSZ elnöke

Együtt az iskolai könyvtárakért

A születésnapok mindig jelentős események az ember életében, de egy szervezetében is. Akkor kicsit hátranézzünk, majd előre tekintünk. Összegezzük az eredményeinket és új célokat tűzünk ki. Talán így került az SZMKE születésnapi meghívottai közé 2019 szeptemberében a Könyvtárostánárok Egyesülete is. Az Érsekújvárotról megrendezésre kerülő szakmai konferencián kiderült, hogy a szervezet nemcsak a közkönyvtárak szakmai támogatását tartja fontosnak, hanem nagy hangsúlyt fektet az iskolai könyvtárügyre is, ezért is kérték fel egyesületünket, hogy dióhéjban mutassuk be a magyarországi helyzetet. Igyekeztünk a kérést a frontális előadás mellett jógyakorlatokkal színesítve, interaktívan teljesíteni. Ez a szemlélet azóta is jellemzi együttműködésünket: gyakorlatorientáltság és interaktivitás, a kollégák aktív bevonása közös rendezvényeinkbe. Mert örömmel mondhatjuk, hogy a születésnap óta több is volt. 2021 márciusában a KTE elnöke előadhatott az online megvalósult szlovákiai „Könyvtári Roadshow 2021” programsorozaton, könyvtárhasználati foglalkozások módszertanának témakörében. A bemutató az adaptációs lehetőségekre fókuszált annak érdekében, hogy azoknak is hasznosak lehessenek az elhangzottak, akiknél nincs iskolai könyvtár vagy órakeret az információs műveltség fejlesztéséhez. A szlovákiai kollégák egy budapesti általános iskola könyvtári foglalkozását is megtekintették az online térben, mely sokrétű beszélgetést indikált az iskolai könyvtárügy témakörében a két ország specifikumaira fókuszálva. Alig egy hónap elteltével fordult a kocka, és az SZMKE elnöke mutatta be a *Könyvtárostánárok Egyesületének Tavaszi Szakmai Napján* a szlovákiai rendszert, középpontba helyezve a járványügyi helyzet hatására kialakított szlovákiai könyvtári jógyakorlatokat. A két szervezet nemcsak a tudásmegosztás területén működik együtt, hanem a két országban élő kollégák szakmai támogatásában, a különböző szakmai rendezvények szervezésében is. 2020 januárjában hivatalos együttműködési szerződést is kötöttünk, amely elősegítette, hogy együtt is pályázhassunk. Egyik ilyen pályázatunk kiemelt célja volt, hogy a diákok kortárs magyar irodalmat olvassanak és ezek a művek jussanak el a határon túli iskolai könyvtárakba is. Szerettük volna, ha a diákok megtapasztalják a közös olvasmány élményét, és a pedagógusok megkapják a lehetőséget az egymástól való tanulásra. Programunk címe *„Határtalan iskolai könyvtár – határtalan gyermekirodalom”* volt. Sajnos a projektünket nem támogatták a pályázat kiírói, de a szakmai együttműködés mégis megindult. Szlovákiai iskolai könyvtárak a KTE *Testvérkönyvtárak* programjába is bekapcsolódtak.

Reményeink szerint a közös álom, melyet a fenti pályázat is megfogalmazott, egyszer megvalósul, és elindulhat a két szervezet közös, olvasást, kortárs irodalmat népszerűsítő, valamint az információs műveltség fejlesztését segítő projektje. Úgy gondoljuk, nemcsak közös múltunk, de közös jövőnk is van, és a két szervezet együttműködése a jövőben tovább fog erősödni.

Hiszen mi nem ismerünk határokat, közösen szeretnénk szárnyalni.

Simon Hidvégi Krisztina
a Könyvtárostanárok Egyesületének elnöke

Folyamatos együttműködés

A mai változó világunkban kiemelt jelentőséggel bírnak az emberi és szakmai kapcsolatok. Igaz ez különösen akkor, ha határon túli magyar könyvtárosokkal való együttműködés keretében különböző alkalmakat tudunk teremteni ahhoz, hogy megismerjük egymás munkáját.

A cél és a szándék az, hogy tapasztalatokat szerezzünk, tanuljunk egymástól; a kikísérletezett és bevezetett jógyakorlatokat kölcsönösen alkalmazzuk. Fontos, hogy olyan szakmai fórumokon vegyünk részt, amelyek hozzájárulnak a könyvtári szolgáltatás gazdagításához, a minőségbiztosítás alkalmazásához, a folyamatos megújításhoz, a szakmai kapcsolatok ápolásához.

Az utóbbi évtizedekben ez a kapcsolatrendszer folyamatosan épült és egyre bővült. Kezdetben meghatározó volt a határmenti városok közvetlen együttműködése. Szívesen emlékszem vissza többek között Sárospatak és Kassa, Salgótarján és Losonc, Tatabánya és Komárom közös továbbképzéseire, konferenciáira. Ezekre alapozódott a Kárpát-medencei könyvtárosok évenkénti találkozója az Informatikai és Könyvtári Szövetség, Csongrád Város Önkormányzata és a Csemegi Károly Könyvtár és Információs Központ szervezésében. Az évenkénti 80–100 fő részvételével megtartott tanácskozássoknak jelentős szakmai visszhangja és növekvő presztízse van. Eredménynek tartom, hogy a szomszédos országok magyar könyvtárosai, szervezetei nemcsak résztvevői, hanem aktív előadói is e programoknak. Sajnos a Covid-19 már második éve nem teszi lehetővé a személyes találkozásokat.

A *Magyar Könyvtárosok Világtalálkozójára*, amelyet az Országgyűlés, az Országos Széchényi Könyvtár, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete, az Informatikai és Könyvtári Szövetség szervez, 2018-ban immár 8. alkalommal került sor. Ezekben a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár mint házigazda vesz részt, hiszen nemcsak a tanácskozásokon vagyunk ott előadóként, hanem bemutatjuk sokszínű könyvtárainkat is. Ugyancsak folyamatosan, évente fogadjuk a *Könyvtár, ami összeköt* parlamenti program keretében a Kárpát-medencei fiatal ösztöndíjas könyvtárosokat.

A Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületének fórumain 2002-től több alkalommal vettünk részt. Legutóbb az egyesület megalakulásának 20. évfordulóján, 2019-ben Érsekújváron. Több könyvtárral rendszeres kapcsolatunk van.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár az EFOP-3.3.3.-VEKOP-16-2016-00001 sz. projekt keretében 2017–2020 között *Az én könyvtáram* címmel országos programot valósított meg. A fő célok: olvasáskultúra-fejlesztés támogatása, digitális írástudás, könyvtárhasználat-információkeresés, szövegértés-fejlesztés támogatása – kiemelten a digitális szövegértés. Erről több alkalommal tartottunk ismertetőt Csongrádon, Budapesten és a határon túli helyszíneken, így a szlovákiai magyar könyvtárosoknak is.

A Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesülete is támogatta, hogy Budapest nyerje el 2023-ban az Unesco által odaítélt *Világ Könyvfővárosa* címet. A pályázat főbb üzenetei: a könyv szabadság, a könyv híd, a könyv tett. A Fővárosi Önkormányzat döntött arról, hogy ha nem Budapest kapja a címet, akkor *Budapest Könyvfőváros* címmel rendez egész éves programot 2023-ban, amely kötődik Budapest egyesítésének 150. évfordulójához.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár most készíti el a 2021–2027 közötti időszakra tervezett stratégiai tervét, amely szorosan épít az eddigi tervekre, és új célkitűzéseket fogalmaz meg az elkövetkezendő időszakra. Ennek megfelelően rendelkezik jövőképpel, küldetésnyilatkozattal és értékekkel.

A mottó: *A mi városunk.
A mi könyvtárunk.
A közös történetünk.
FSZEK – Budapest könyvtára.*

A hagyományoknak megfelelően a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár innovációs szemlélettel korszerűsíti minőségi szolgáltatásait, rendszeresen működik az olvasók, a használók, a látogatók változó igényeinek folyamatos megismerésével.

A nem teljes áttekintés jelzi, hogy a könyvtárak, a könyvtárosok szakmai kapcsolata sokoldalú, egyre gazdagodó. Tudunk egymás törekvéseiről, gyakorlatáról, segítjük egymást.

dr. Fodor Péter
a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár főigazgatója

Közös szakmai gyökerek és identitás

A Magyar Könyvtárosok és Levéltárosok Egyesülete 1935. június 26-án az MTA dísztermében tartotta alakuló közgyűlését. A kulturális örökség megőrzésének eszménye mind az ekkor megfogalmazott feladatok, mind

a célok között tetten érhető, akár csak az ezt követő több mint nyolcvanöt év során. Az a kulturális örökség, amely az emberiség szervezőelvévé vált, megjelenik a helyi, a nemzeti és a nemzetközi szinteken egyaránt, és reprezentálja a közösségek identitástudatát, így a nemzeti és szakmai területeket is.

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) stratégiájában és tevékenységében mindig is kitüntetett szerepet képviselt a szakmai kapcsolatok ápolása, kiemelten is a határon túli könyvtáros egyesületekkel való együttműködés.

A Magyar Könyvtárosok Egyesületének stratégiája 2011-ben már így fogalmazta meg küldetését a 2011–2015 közötti időszakra vonatkozóan: „A magyar könyvtáros közösség érdekképviselője és támogatása a változó társadalmi és szakmai körülmények között.” Az MKE 2016–2021-es stratégiája az „Erős könyvtárak, felkészült könyvtárosok” közös törekvésünket mottóként meghatározó felütéssel indul. A célok között egyértelműen kinyilatkoztattuk a határon túli egyesületekkel történő közös munka szükségességét: „Nemzetközi szerepvállalásunk erősítése, a határokon átívelő szakmai kapcsolatok támogatása, különös tekintettel a Kárpát-medencei magyar könyvtárosok együttműködésére és a nemzetközi szervezetekben végzett munkára.”

A Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületével megalakulása óta folyamatos jó kapcsolatot ápolunk mind szervezeti, mind személyes szinten. Együttműködési szerződést kötöttünk, melyet 2013-ban az egri vándorgyűlésünkön ismételten megerősítettünk, amikor is Bakos Klára elnök asszony a hét határon túli magyar könyvtáros egyesülettel, szervezettel közös együttműködési megállapodást írt alá. A nyilatkozatban az aláírók közös hitet tettek a partneri kapcsolaton nyugvó, hagyományosan jó szakmai együttműködés folytatása mellett, mely kereteit hat pontban részletezték is, pl.:

„A Magyar Könyvtárosok Egyesülete vállalja a szakmai kapcsolatok ápolását és a magyarországi könyvtárügy információinak közvetítését – az MKE honlapján, levelezőlistáin, nyomtatott szakmai kiadványai segítségével, valamint közvetlen kapcsolattartással – a határon túli magyar könyvtárosok számára, amelyet a fent megnevezett határon túli magyar könyvtáros szervezetek, illetve intézmények által és közreműködésével valósít meg. Az együttműködő felek törekednek arra, hogy részt vegyenek egymás szakmai rendezvényein, konferenciáin – kiemelten az MKE éves vándorgyűlésein – s ezeket előadókkal is támogatják. (...)” A feltételek között szerepelt az anyanyelvi továbbképzések, a közös pályázatok, az információcseré támogatása és biztosítása is.

A társadalmi kihívásoknak megfelelően 2016-tól évente nemzetközi tudományos konferenciasorozatot indítottunk a kompetenciákról. Ezekben az alkalmon mindig lehetőséget kapott egy-két határon túli kolléga, hogy beszámoljon arról, milyen szakmai kompetenciákkal rendelkeznek a határon

túli nemzetiségi könyvtárosok a magyar nemzetiség kulturális életében. 2018. március 14-én *Szlovákiában magyar – a jelen könyvtárai, könyvtárosai* címmel tartott előadást Egyházi Dóra – akkori alelnök – a Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesülete képviselőjében.

A közös munka elismeréséül négy szlovákiai magyar kolléga kapta meg a Magyar Könyvtárosok Egyesületéért Emlékérem kitüntetését: Zsok Gizella (2002), Solmosi Márta (2007), Kecskés Ildikó (2016), Bajnok Éva (2017).

Munkánkat a társadalom szolgálatában, az életminőség növelésében betöltött könyvtári hozzájárulás és szerep felismerése motiválja a mai napig; ehhez kívánok további sok-sok év együttműködést, szakmai sikereket, továbbszövődő barátságokat.

Barátné Prof. Dr. Hajdu Ágnes
a Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke

„Könyvtár, ami összeköt”

Örülök, hogy írhatok az Országgyűlési Könyvtár és a Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesülete közötti folyamatos kapcsolatáról. Az Egyesület megalakulásától kezdve felvette a kapcsolatot a magyarországi egyesületekkel, szervezetekkel, könyvtárosokkal, könyvtárakkal, így az Országgyűlési Könyvtárral is. Ez a kapcsolat az évek során egyre szorosabb lett, köszönhető ez annak is, hogy a fiatal könyvtárosok 2011-től részt vehetnek a Magyar Országgyűlés elnöke által meghirdetett *Kárpát-medencei fiatal magyar könyvtárosok együttműködése* című ösztöndíjprogramban. A közkeletű nevén a „*Könyvtár, ami összeköt*” programmal kapcsolatos első lépésre akkor került sor, amikor készültünk a Magyar Könyvtárosok Egyesülete alapításának 75. évfordulójára. Az egyesület akkori vezetése úgy döntött, hogy erre az ünnepi alkalomra meghívja a határon túli magyar könyvtáros szervezetek vezetőit is. Amikor Kövér László, az Országgyűlés elnöke értesült erről a szándékról, jelezte, hogy szívesen találkozna a szervezetek vezetőivel. A találkozó előkészítése az Országgyűlési Könyvtár feladata lett. Így került sor 2010. november 30-án a találkozóra, amely a *Határon túli magyar könyvtárosok kerekasztala* címet kapta. A megbeszélés konklúziója az volt, hogy a házelnök bejelentette, 2011-től pályázatot hirdet határon túli fiatal magyar könyvtáros szakemberek számára. Ezen a megbeszélésen részt vett Bajnok Éva is, aki 2009-től 2017 márciusáig töltötte be az Egyesület elnöki tisztét, és akit az Országgyűlés elnöke felkért, hogy vegyen részt a „*Könyvtár, ami összeköt*” program pályázatainak elbírálását végző bizottság munkájában is.

A pályázat kiírására első alkalommal – néhány hónapos előkészítő munka után – 2011 áprilisában került sor. A felhívás szerint a programra felsőfokú végzettséggel és legalább öt év könyvtárban szerzett szakmai tapasztalattal rendelkező könyvtárosok pályázhattak, akiknek életkora nem haladta

meg a 35 évet. Így indult el az azóta is népszerű program, melynek feltételei a tíz év alatt sokat változtak, de az a fontos cél megmaradt, hogy a Kárpát-medencei fiatal magyar könyvtárosok tapasztalatcseréje, továbbképzése során szakmai együttműködés és közvetlen kapcsolat alakuljon ki a résztvevőkkel, és az anyaországi könyvtárosokkal.

2019. szeptember végén a Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesülete szakmai konferenciával emlékezett meg fennállásának 20. évfordulójáról, melyen én is hosszabb előadást tartottam az ösztöndíjprogram történetéről. Az Országgyűlési Könyvtár kapuja mindig nyitva áll az Egyesület tagjai előtt, és az is nagy örömünkre szolgál, mikor találkozhatunk a Kárpát-medencei könyvtárosok csongrádi konferenciáján.

Végezetül szeretném felsorolni mindazokat, akik a tíz év alatt részt vettek a „Könyvtár, ami összeköt” ösztöndíjprogramon:

2011	Roncz Melinda	Fórum Kisebbségkutató Intézet, Bibliotheca Hungarica, Somorja
2012	Baranyovics Borisz	Fórum Intézet Etnológiai Központja, Komárom
2015	Bolya Dudás Anita	Községi Könyvtár, Kőbölkút
2016	Egyházi Dóra	Selye János Egyetem, Egyetemi Könyvtár, Komárom
	Reicher Erika	Selye János Egyetem, Egyetemi Könyvtár, Komárom
2017	Nagy Erika	Jedlik Ányos Községi Könyvtár, Szímő
2018	Smidt Veronika	Községi Könyvtár, Szőgyén
	Tóth Andrea	Párkányi Városi Könyvtár
2019	Szöllősi Mónika	Bodrogszerdahelyi Alapiskola
2021	Zeman Krisztián	Kassa Megye Kulturális Központja, Kassa

Külön köszönöm Egyházi Dóra elnök asszonynak, hogy szívén viseli a kapcsolat ápolását az Országgyűlési Könyvtárral, valamint az ösztöndíjprogram sikerességéhez is hozzájárul, hiszen minden évben segít abban, hogy a Felvidékről is érkezzenek pályázatok.

Dr. Redl Károly
az Országgyűlési Könyvtár könyvtárigazgatója

Számosból számtalan, azaz képek és hangulatok a felvidéki magyar könyvtárakból

2015 nyara. Ülünk a Keleti pályaudvarról induló vonaton, és alig egyórányi utazást követően a Mária Valéria hídon kelünk át, és érkezünk meg Párkányba. Máskor akár Pest megyén belül többet utazunk ahhoz, hogy eljussunk egy másik könyvtárba, most pedig már az országhatárt is átléptük. Vidra Szabó Ferenc kollégámmal összeszokott párosként érkezünk a Párkányi Városi Könyvtárba, hogy az olvasásfejlesztés hazai és nemzetközi tapasztalatait bemutassuk az SZMKE könyvtárosainak. Ekkor találkozunk először Kecskés Ildikóval, aki kezében összefutnak a szálak, aki fáradhatatlanul szervez, figyel, van jelen az eseményen.

A mai napig vetítem azokat a fotókat, melyeket ezen a képzésen készítettem, ugyanis ékes bizonyítékai annak, hogy felnőtt emberek is tudnak önfeledten, csoportban alkotni: papírszínházi mesét illusztrálnak és adnak elő könyvtárosok, magukat is meglepve, hogy együtt mire képesek. Búcsúzásunk után levél érkezik, melyben szakirodalmat kérnek, mert nem hagyják őket nyugodni a hallottak. Örülünk, mert látjuk, hogy volt értelme az ottlétünknek.

2016 ősze. Sem térben, sem időben nem teszünk meg nagy távolságot: alig egy év múltán most Komáromban vagyunk a Selye János Egyetemen. Ismét a Könyvtári Intézet – Hangodi Ágnes minden részletre kiterjedő szervező munkájának – köszönhetően utazunk, ez alkalommal több napra érkezünk, és az egyetem könyvtárosaival találkozunk, fókuszban az intézményi partnerkapcsolatokkal. Ilyenkor már arra is van lehetőség, hogy Egyházi Dórával és az ottani kollégákkal a témában mélyebbre menjünk, hogy a problémákat, a nehézséget jelentő kérdéseket alaposabban megvizsgáljuk, együtt keressük a megoldásokat. A képzés szüneteiben alkalmunk van az SZMKE ügyeivel, projektjeivel is megismerkednünk. A beszélgetések eredményeként körvonalazódik az együttműködés egy újabb formája: a szentendrei Pest Megyei Könyvtár bőségesen rendelkezik az irodalom- és történelemtudomány friss szakirodalmának többes példányaival, amelyeknek jobb helyet nem is lehetne találni, mint az egyetemi könyvtár. A sokdoboznyi könyvvel megrakott kisbusznak csak egyik állomása Komárom, innen indulunk tovább Érsekújvárra az Anton Bernolák Könyvtárba. Érsekújvár szervezi meg, hogy a hozzájuk kerülő szépirodalomból rajtuk kívül mások is részesülhessenek: így jutnak el a kötetek számos helyszínre, például Párkányba, Muzslára vagy az Ipolysági Városi Könyvtárba. Kecskés Ildikó fontosnak tartotta, hogy az SZMKE és a Könyvtári Intézet képzéseinek helyszínt biztosító könyvtárak munkáját így honorálja az Egyesület. Ezen az úton készült egy fotó, amelyen látszik, hogy még a kisbusz utastere is roskadásig van pakolva. De mint a következő bekezdésben olvashatjuk, ez nem csak az odaúton volt így.

Időnként ugyanis igen szokatlan módon jönnek létre együttműködések. A Selye János Egyetemen ott tartózkodásunk alatt a raktárban is körbevezettek a kollégák, és mutatták azt a nagy mennyiségű, angol nyelvű ajándékkönyvet, amely Kanadából érkezett hozzájuk. A gyűjtőkörükbe nem illeszkedő szerelmes regények sorsa igazi fejtörést jelentett számukra. Így jutottak a Pest megyei könyvtárak olvasói – korábban soha nem látott mennyiségben – angol nyelvű olvasnivalóhoz, és sok helyütt alapozták meg ezek a kötetek a kisebb könyvtárak angol nyelvű gyűjteményeit. Mondhatom, igazán nagy sikere volt a kezdeményezésnek, és az egyirányú könyvadomány így vált könyvcserévé. Köszönet érte a komáromi kollégáknak. Ez alkalommal a szentendrei könyvtárból velem tart két kollégám – Bétéri Nóra, aki a megyei könyvtár gyarapító munkatársa, és Varga Boglárka, aki Galánta mellől származik, és a hálózati osztály munkatársa. A komáromi egyetemen található egy, a névadó munkásságát bemutató kiállítás, ahol is Selye János egy nagy méretű fotón látható. Itt készült el az a fénykép, ahol kollégáim úgy állnak, mintha ők maguk is a kutató munkatársaiként vele együtt lennének jelen a laborban.

2017. Az új év új feladatot hoz, a települési könyvtárakkal közös tevékenységi kör bővül, ugyanis a Gútai Nagyboldogasszony Egyházi Központ iskolájába viszünk nagy mennyiségű irodalmat. A gútai iskolában együtt maradnak a könyvek, ugyanis az iskola felújításával a könyvtár bővítése is megtörténik, és ezzel elegendővé válik a hely a könyvek elhelyezésére.

Az iskolában gyerekekkel, tanárokkal találkozunk, és a vendéglátók nem engednek el anélkül, hogy ne fogyasztanánk el náluk egy ebédet. Mindannyiunknak előjönnek egykori élményeink: az ízek, az illatok, a zsvaj, amely mindegyike elengedhetetlen része egy ilyen étkezésnek, és így válik felejtethetetlen élménnyé a menzán a gyerekek között elköltött ebéd.

Ez az az év, amikor munkahelyet váltva már az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum vezetőjeként tevékenykedem. Azóta is minden évben találkozom azokkal a fiatal szlovákiai magyar könyvtárosokkal, akik a „*Könyvtár, ami összeköt*” – *Kárpát-medencei fiatal magyar könyvtárosok együttműködése* címet viselő program résztvevőiként intézményünkbe is ellátogatnak. Mindig izgalmasak ezek a bemutatkozások, az ismerkedés és a kapcsolatépítés.

2021. Az évet már mindannyian azzal a gyakorlattal és tudással felvértezve kezdjük meg, amelyre a járvány miatt kénytelenek vagyunk szert tenni. Egyházi Dóra felkérése, amely eredetileg személyes jelenlétre épülő képzést jelentett volna, a körülmények, a járványügyi helyzet miatt végül online valósul meg. Az eredetileg három-négy különböző helyszínre tervezett roadshow az online térben szélesre tárja az érdeklődők előtt a kapukat: Kassától Eperjesen át Szepsiig számos helyről kapcsolódnak be kollégák a képzésbe. Én magam a nap egyik felében előadást tartok *A változásban rejlő lehetőségek* címmel, melyet aztán délután műhelymunka követ. Igen

jóleső a fárasztó napot azzal a tudattal zárni, hogy amellett, hogy az aktív, érdeklődő és motivált kollégákkal sikerül megosztani a tapasztalataimat, sokat tanulhatok tőlük én magam is. A képzés nem várt eredménye, hogy felszínre kerül a két ország közoktatási tankönyveinek kérdése, és körvonalazódik a Szlovákiában az elmúlt évtizedekben megjelent magyar nyelvű tankönyvek begyűjtésének lehetősége.

Végignézve az elmúlt évek történéseit, jó látni, hogy egy párkányi egynapos képzéstől miként jutottunk el a tevékenységi kör kiszélesedéséig, hogy legelső találkozásunk óta miként hozta – magától értetődő módon – egyik esemény a másikat.

Vannak ügyek, melyek sikerre viteléhez többszöri nekirugaszkodásra és nem csekély időre van szükség, hogy a dolgok a tervek szerint alakuljanak. A kapcsolatot a Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületével nem ezek közé tartozik!

Kívánok az Egyesület tagjainak töretlen munkakedvet, megújulásra képes aktív vezetőséget, hogy az eddigiekhez hasonlóan a számos közös program számtalan módon ölthessen testet a következő években, évtizedekben!

Péterfi Rita
könyvtáros, olvasásszociológus;
az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum főigazgatója

SZMKE - Csongrád

„Az igazi határokat a beszélt nyelvek határozzák meg.”

(Jean-Jacques Annaud)

Hamvas Béla szerint a könyvtáros olyan ember, akinek a könyv olyan táplálék, mint a tengerésznek a tenger, a parasztnak a föld, a kertésznek a növény. Bár a könyv a táplálék, a tápanyag benne a kultúra és a nyelv. E kettő az a dolog, persze a könyvek szeretetén túl, ami mélyen összeköti a Kárpát-medencei könyvtárosait. Mind érezzük, hogy a folyó lehet más, de a forrása közös. E közös munkánkat bár együttműködésnek nevezzük, igazából inkább együttállás. Nem úgy, mint a sorban a pénztár előtt, vagy mint a felvonuláson régen, hanem sokkal inkább, mint a csillagok esetében, akik valószínűleg maguk sem tudják hogyan, de közös együttállásuknak hatása van. Mi ez a hatás, ami a Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesülete és a csongrádi könyvtárosok között létrejött? Ha szigorúan szakmai alapon nézzük, akkor leginkább a Kárpát-medencei könyvtárosok éves találkozásán rendszeresen megjelenő, és magas színvonalú szakmai előadásokat bemutató kollégák lelkes munkáját és az SZMKE szorgalmas, fegyelmezett és kitartó szervezését kell megemlíteni, de itt is több van ennél. Valójában

számunkra olyan, mintha régi barátainkat látnánk vendégül újra és újra, és a történetek szálát ott vennénk fel, ahol egy évvel korábban leraktuk. Az évek alatt ezek a történetek fontos barátsággá fonták a szakmai együttműködést. Sosem volt kérdés, hogy bár a szlovákiai magyar könyvtárosok egy másik kulturális közegben, más nyelvi és identitásviszonyok közt, de mégiscsak ugyanazzal a küldetéstudattal, ugyanazokkal a kulturális gyökerekkel végzik munkájukat. Közös munkánk egyben a Kárpát-medencei könyvtáros találkozók küldetésnyilatkozata is. Határok bár vannak, de mi nem veszünk róluk tudomást, hisz összeköt minket a nyelv és a kultúra, az a két dolog, ami egy könyvtáros munkájának igazi tartalma. Amikor együtt vagyunk, értjük a múltat, megéljük a jelent, és dolgozunk a közös jövőn.

Illés Péter

a Csongrádi Információs Központ Csemegi Károly Könyvtár és Tari László Múzeum igazgatója

IV. A szlovákországi könyvörzők nyomában - kutatási beszámoló

A negyedik fejezetben olvasható a Kisebbségi Kulturális Alap ösztöndíj-támogatásából Tegdes Egyházi Dóra által megvalósított *Szlovákia többségében magyarulka településeinek könyvtárai 2019* című kutatás kibővített anyaga.

A 2019-es felmérés keretében Reicher Erika és Roncz Melinda segítségével Szlovákia többségében magyarulka településeinek könyvtárai-ról gyűjtöttünk adatokat. Az évek alatt megkoptak, lazultak az ország nyugati, középső és keleti részein tevékenykedő magyar könyvtárosok kapcsolatai. Főleg a kisebb községi, valamint az iskolai könyvtárakban lecserélődtek a könyvtárosok, és az új emberekkel nem alakult ki kapcsolat. Ezeket a hiányosságokat régóta éreztük, és a kutatásnak sikerült ezt az űrt betöltenie. Nemcsak, hogy a duplájára növeltük az egyesületi tagok létszámát, de a személyes találkozók által új szakmai ismeretsegekre tettünk szert, és a régi kapcsolatokat is felfrissítettük. A kutatási anyag olyan hiánypótló körképet mutat a dél-szlovákiai régió magyarulka településeinek könyvtári ellátottságáról, amely felbecsülhetetlen értékkel bír az SZMKE tevékenységének megvalósításához.

A kutatás előzményei, háttere

Nincs Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesülete a szlovákiai magyar könyvtárosok nélkül. Ahhoz, hogy egyesületünk tevékenységének értelme, kézzel fogható, szemmel látható, füllel hallható eredménye legyen, elengedhetetlen az a kapcsolati háló, amely alatt mi a községi, városi, megyei, iskolai, egyetemi és egyéb könyvtárakban munkálkodó emberekkel való kapcsolattartást értjük. Egyesületi tagságunk 2018-ban közel 50 főt számlált. Ez az adat azonban csak adminisztrációs valóság volt. Az Excel-táblázatokon túl több olyan, dolgát szorgosan végző könyvtárosról, pedagógusról volt tudomásunk, akinek a tevékenységét segíteni, szakmailag támogatni tudtuk.

Volt egy ennél merészebb feltételezésünk is: sokkal többen vannak még, akiknek könyvtárosi tevékenységéről nem tudunk, így nincs is kapcsolatunk velük. Ennek eredményeképp nem tudtunk nekik továbbítani semmilyen információt a képzéseinkről, ill. a naprakész szakmai tudnivalókról. Szerettük volna felkutatni őket, hogy ezt a hiányosságot megszüntessük.

Korábban szorosabb volt a kapcsolat a nyugati és a keleti régió között, de idővel a hálózat megkopott, megszakadt. Erre alapozva gondoltuk úgy, hogy érdemes lenne belevágni egy országos felmérésbe. Egy ilyen kiter-

jedésű kutatás azonban idő és energia kérdése, az egyesület pedig sajnos híjján volt a forrásoknak. Jómagam a szervezet alelnökeként tevékenykedtem, és összeállítottam egy kutatási tervet, amelyet a Kisebbségi Kulturális Alaphoz adtam be, hogy kutatási ösztöndíjat nyerjek. A terv kidolgozásánál nagy segítségemre volt Gyurgyík László szociológus, demográfus. A pályázati bizottság döntése alapján végül 2019-ben kaptuk a hírt, hogy a pályázatom pozitív elbírálásban részesült, így megvalósulhat a megálmodott országos szintű helyzetfelmérés.

A kutatás horderejére és igényességére való tekintettel felkértem Reicher Erikát, a komáromi Selye János Egyetem Egyetemi Könyvtárának munkatársát, és Roncz Melindát, a somorjai Fórum Kisebbségkutató Intézet Bibliotheca Hungarica könyvtárvezetőjét, hogy legyenek segítségemre a felmérésben és az adatok feldolgozásánál.

A kutatás célja és tárgya

A vizsgálat fókuszában Szlovákia többségében magyarlakta településeinek könyvtárai voltak. Az érintett települések megállapításához a 2011-es népszámlálási adatokat vettük figyelembe. Ennek megfelelően 363 településsel kellett foglalkoznunk. Gyurgyík László tanácsára a teljesebb helyzetfelmérés érdekében a magyar többségi lakosú településeket kiegészítettük még azokkal, ahol minimum 1000 főre volt tehető a magyar nemzetiségű lakosság száma. Így olyan községek, városok is részévé váltak a felmérésünknek, ahol jelentős számban élnek magyarok.

A szlovákiai könyvtárakról még nem készült ilyen országos szintű, nemzetiségi alapú kutatás, így kijelenthetjük, hogy a felmérés szakmai szempontból is hiánypótló. A begyűjtött adatok egyik elsődleges felhasználója az egyesületünk lett, a kutatási adatokat rendszerező adatbázis is a szervezetünk weblapján⁷ kapott helyet.

A kutatás elsődleges célja az volt, hogy egy időszerű helyzetképet kapjunk Szlovákia többségében magyarlakta vidékeinek könyvtári helyzetéről. További hozadéka lett, hogy bővült és megerősödött az egyesületünk hazai kapcsolati hálója. A felmérés során az aktívan működő könyvtárak adatait gyűjtöttük. Az elkészült adatbázisban ezeknek a könyvtáraknak az elérhetőségei nyilvánosan megtekinthetők. A könyvtárak működésére vonatkozó számadatok és egyéb tudnivalók régiós szinten, összesítve kerültek feldolgozásra.

Vizsgálatunk tárgyát az érintett települések nyilvános (községi, városi), múzeumi, speciális, egyetemi könyvtárai, valamint a magyar tannyelvű iskolák könyvtárai képezték.

⁷ www.szmke.sk/research (Letöltve: 2021.12.10.)

Módszerek és források

A kutatás fókuszában szereplő települések listája a 2011-es népszámlálási adatok⁸ tükrében állt össze. A nemzetiségi összetételre vonatkozó számadatokat a következő forrásokból nyertük:

a Fórum Kisebbségkutató Intézet által üzemeltetett Szlovákiai Magyar Adatbank település-adatbázisa⁹; a Szlovákia településeinek válogatott statisztikai mutatóit tartalmazó oldal, település-adatbázis¹⁰; a Szlovák Statisztikai Hivatal 2011-es népszámlálási adatainak online elérhető forrásai¹¹.

A kutatásunk célpontját jelentő működő könyvtárak eléréséhez elkerülhetetlen forrásunk volt a Kulturális Minisztérium felelőssége alá tartozó Szlovákiai Könyvtárak Jegyzéke¹². Ebben a hivatalos dokumentumban évente többször is frissülnek a Szlovákiában formálisan bejegyzett könyvtárak adatai. A jegyzék általános adatokat tartalmaz az intézményekről: székhely, fenntartó, hivatalos képviselő, elérhetőségek és egyéb azonosítók. Kutatásunk szempontjából a könyvtár működésére vonatkozó státuszmegjelölés is kiemelkedő fontosságú adatnak számított.

Ebből láthattuk azt, hogy a hivatalos bejegyzések alapján mely könyvtárak működtek, stagnáltak, vagy már nem működtek (megszüntették, felszámolták őket). Az egyes települések nyilvános könyvtáraival kapcsolatban a regionális könyvtárként működő intézményeket is megkerestük. Minden ilyen helyen a kinevezett módszertanos könyvtárost kerestük. Hogy lássuk, milyen feladatai vannak, nézzük meg a Tt. 126/2015 sz. könyvtárakra vonatkozó törvény 9. §-át:

5. e) pontja alapján: „gyűjti és feldolgozza a kerületi önkormányzat régiója nyilvános könyvtárainak statisztikai mutatóit¹³;

5. f) pontja alapján: „módszertani segítséget és tanácsadói szolgáltatást nyújt a régió községi, városi, iskolai, ill. speciális könyvtárainak és azok fenntartóinak vagy alapítóinak, és felhívja a figyelmüket a könyvtári-információs szolgáltatások nyújtásával kapcsolatos hiányosságokra¹⁴;

⁸ Népszámlálás 2011. <https://udaje.statistics.sk/> (Letöltve: 2018.12.12.)

⁹ A Szlovákiai Magyar Adatbank település-adatbázisa. <http://telepulesek.adatbank.sk/> (Letöltve: 2019.12.15.)

¹⁰ Szlovákia települései. http://www.sodbtn.sk/obce/obce_ob1.php (Letöltve: 2018.12.12.)

¹¹ A Szlovák Köztársaság Statisztikai Hivatala. <https://slovak.statistics.sk/> (Letöltve: 2018.12.12.)

¹² Szlovákiai könyvtárak jegyzéke. <https://www.culture.gov.sk/posobnost-ministerstva/kulture-dedicstvo/kniznice/kniznice/> (Letöltve: 2021.12.10.)

¹³ Eredeti szöveg: „zhromažďuje a spracováva štatistické ukazovatele za verejnú knižnicu regiónu samosprávneho kraja”. Forrás: Tt. 126/2015 sz. könyvtárakra vonatkozó törvény. <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2015-126> (Letöltve: 2012.12.10.)

¹⁴ Eredeti szöveg: „poskytuje metodickú pomoc a poradenské služby obecným knižniciam, mestským knižniciam, školským knižniciam, špeciálnym knižniciam a ich zriaďovateľom alebo zakladateľom v regióne a upozorňuje ich na nedostatky v poskytovaní knižnično-informačných služieb”. Forrás: uo.

5. g) pontja alapján: „szerződéses jogviszony alapján biztosítja a községi könyvtárak állománygyarapítását”¹⁵.

Nem mindegyik regionális könyvtár tette elérhetővé számunkra a kért jegyzéket, de a többi lista alapján nagyjából kialakult egy kép arról, melyik településeken fogunk működő könyvtárral találkozni. Az iskolai könyvtárak jegyzékét a Szlovák Pedagógiai Könyvtár kezeli és teszi elérhetővé¹⁶. Az előbbiekkal való kapcsolatfelvételnél segítségünkre volt az említett jegyzék mellett a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége is. Sok esetben a helyi községi hivatal alkalmazottai álltak rendelkezésünkre.

Kutatásunk eszközeként kérdőívet használtunk, amelynek tartalmát a minisztérium által évente bekért hivatalos statisztikai kérdőív alapján dolgoztuk ki. Az említett kérdőívek adatgyűjtését és feldolgozását a Szlovák Kulturális Minisztérium és a Statisztikai Hivatal megbízása alapján a Szlovák Nemzeti Könyvtár végzi¹⁷. Az általunk elkészített úrlapon 9 adatcsoportot különböztettünk meg: 1. Általános adatok, 2. Felhasználók, 3. Könyvtári szolgáltatások, 4. Könyvtári állomány, 5. Rendezvények, 6. Alkalmazottak, 7. Infrastruktúra, 8. Együttműködés, szervezeti tagság, 9. Pályázatok.

A kutatás menete

Felmérésünk előkészítésénél célul tűztük ki, hogy előnyben részesítjük a személyes adatgyűjtést. Szerettük volna saját szemünkkel látni és dokumentálni a könyvtárak valós helyzetét, illetve személyesen találkozni a könyvtárosokkal. Ezen elhatározásunknak többnyire sikerült is eleget tennünk, hiszen rengeteg helyszínen tudtunk időpontot egyeztetni és személyesen is találkozni.

A kérdőíves adatgyűjtés és a személyes találkozók segítségével begyűjtött információk egy adatbázist eredményeztek. Ennek egy része nyilvánosan is elérhető az egyesület weboldalán¹⁸. A keresőfelületen a működő könyvtárak kapcsolati adatai, elérhetőségei jelennek meg. Az adatbázis nem nyilvános felületén táblázatok és adatlapok formájában elektronikusan feldolgozva tároljuk a begyűjtött adatokat. Nem titkolt célunk, hogy pár év múlva a kutatást megismételjük, így ezek az adatok összevetésre kerülhetnek.

¹⁵ Eredeti szöveg: „zabezpečuje na základe zmluvných vzťahov doplnovanie knižničných fondov obecných knižníc“. Forrás: uo.

¹⁶ Szlovákiai iskolai könyvtárak jegyzéke. <https://www.spgk.sk/?adresar-skolskych-kniznic-v-sr> (Letöltve: 2020.01.22.)

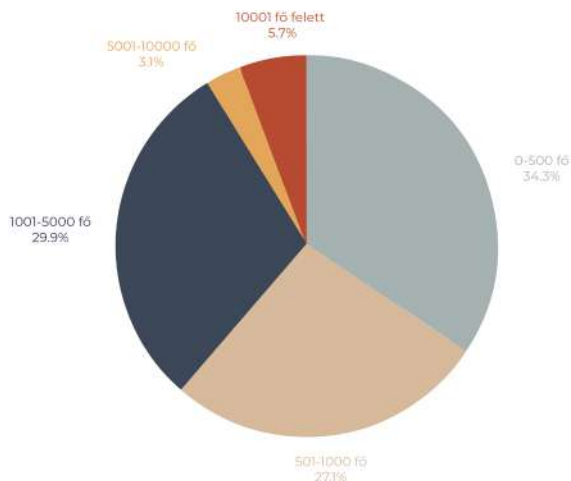
¹⁷ A könyvtárak tevékenységére vonatkozó statisztikai kimutatás. <https://www.snk.sk/sk/informacie-pre/kniznice-a-knihovnikov/statistika/statistika-kult-10-01-rocny-vykaz-o-kniznici.html> (Letöltve: 2021.12.10.)

¹⁸ www.szmke.sk/research

Kutatási eredmények

A kutatás fókuszában összesen 17 járás 388 települése, településrésze volt. Az **1. ábra** is mutatja, hogy a vizsgálat középpontjában álló települések 61,4%-a, tehát több mint a fele, 1000 fő alatti lakosságot számlál. 29,9%-a 1000-5000 fős lakossággal rendelkezik, és csak a települések 8,8%-a regisztrál 5000 fő feletti népességszámot. Megállapíthatjuk tehát, hogy a vizsgált könyvtárak kicsivel több mint a fele egy-egy kisebb település lakosságát szolgálja. A 2011-es népszámlálási adatok szerint az említett 388 településen összesen 403 847 magyar nemzetiségű lakos él.

1. ábra: A vizsgált települések népességnagyság szerinti eloszlása

A **2. ábrán** láthatjuk, hogy milyen a vizsgált települések könyvtári ellátottsága¹⁹. Az adatok alapján a települések 50,77%-a rendelkezik működő könyvtárral; ez 197 települést jelent. 56 településen abszolút nincs működő, csupán stagnáló könyvtár²⁰. Ez annyit jelent, hogy az intézménynek adott esetben akár könyvtári állománya is van, de nincs aktív könyvtári szolgáltatás, se megbízott könyvtáros. Tárgyilagosan fogalmazva elmondhatjuk,

¹⁹ Járások rövidítései: BA = Pozsonyi járás, DS = Dunaszerdahelyi járás, GA = Galántai járás, KE II - Kassai II. járás, KS = Kassa-vidéki járás, KN = Komáromi járás, LC = Losonci járás, LV = Lévai járás, MI = Nagymihályi járás, NR = Nyitrai járás, NZ = Érsekújvári járás, RA = Nagyrőcei járás, RS = Rimaszombati járás, RV = Rozsnyói járás, SA = Vágsellyei járás, SC = Szenci járás, TV = Töketerbesi járás, VK = Nagykürtösi járás

²⁰ Stagnáló könyvtárnak számít az a könyvtár, amely nem gyarapítja és nem teszi elérhetővé a könyvtári állományát, nem működtet könyvtári szolgáltatásokat. Forrás: A Szlovák Nemzeti Könyvtár dokumentumai könyvtárosok részére. https://www.snk.sk/images/Informacie_pre/Kniznice_a_knihovnikov/Dokumenty_pre_knihovnikov/ORKS_Postup_pri_ruseni_stagnujucich_kniznic.pdf (Letöltve: 2021.12.10.)

hogy ezeken a helyeken a könyvek valóban csak a polcokon porosodnak. A vizsgált települések 27,84%-án még porosodó könyvállomány sincs, hiszen nincs regisztrált működő könyvtárak. A kutatás lezártakor 27 településről nem érkezett adat.

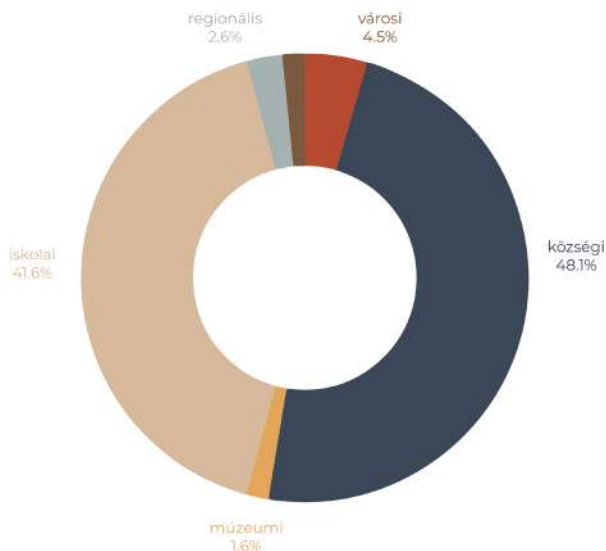
Járás	Települések összesen	Működő könyvtár	Stagnáló könyvtár	Nincs könyvtár	Adat nélkül
BA	5	2	0	0	3
DS	61	39	13	6	3
GA	18	15	1	2	0
KE II KS	16	6	1	7	2
KN	35	27	2	5	1
LC	14	9	3	0	2
LV	25	19	2	3	1
MI	14	2	0	10	2
NR	4	1	0	0	3
NZ	35	27	3	3	2
RA	11	2	3	6	0
RS	56	6	6	44	0
RV	25	12	4	6	3
SA	9	9	0	0	0
SC	7	3	3	1	0
TV	32	7	8	13	4
VK	21	11	7	2	1
Összesen	388	197	56	108	27
	100%	50,77%	14,43%	27,84%	6,96%

2. ábra: A vizsgált települések könyvtári ellátottsága

Összegezve tehát megállapíthatjuk, hogy minden második településen van működő könyvtár (50,77%), ami biztató adatnak számít. Azonban azt is meg kell jegyeznünk, hogy tapasztalataink alapján a „működő” jelző nem feltétlenül jelent 21. századi, modern, minőségi könyvtári szolgáltatásokat és a lakosság által szívesen forgatott könyvállományt.

A **3. ábra** alapján elmondható, hogy a korábban említett 197 településen 172 nyilvános könyvtár (2 kerületi, 8 regionális, 14 városi, 148 községi), illetve 128 iskolai könyvtár működik. A kisebb lakossággal rendelkező településeknél megfigyelhettük, hogy adott esetben a községi és az iskolai könyvtárat összevonták, és így egy könyvtár szolgálta ki a település lakosait. Azonban ahogy a számok is mutatják, a legtöbb településen a nyilvános könyvtár mellett a magyar tanítási nyelvű alapiskola is üzemeltet könyvtárat.

3. ábra: A működő könyvtárak könyvtártípus szerinti megoszlása

A vizsgált településeken 8 olyan könyvtár aktív, amely szolgáltatásait és állományát tekintve speciálisnak mondható (múzeumi, egyetemi, egyéb szakkönyvtárak).

A könyvtárak szolgáltatásainak minőségét nagyban befolyásolja a nyitvatartási órák száma, amely egyrészt hatással van az alkalmazott könyvtáros szakmai besorolására (professzionális, nem professzionális könyvtáros), másrészt pedig nagyon fontos, hogy ez az az aktív időszak, amikor az olvasókkal személyes interakció történik. Elmondható, hogy az átlagos nyitvatartási órák számát könyvtártípusonként érdemes megvizsgálni, hiszen más a célcsoport, mások a feladatok és a szolgáltatások. A kutatás eredményeit a **4. ábra** szemlélteti.

4. ábra: Az átlagos heti nyitvatartási órák száma könyvtártípusonként

A nyilvános könyvtárak esetében nem tapasztaltunk különösebben kirívó eredményt. Bár a városi könyvtárak nyitvatartásának óraszámára lehetne magasabb, azonban tudjuk, hogy ez az alkalmazottak számának függvénye. Sok 5000 fő feletti településen például csak egy vagy két alkalmazott dolgozik a könyvtárban, így képtelenség elvárni, hogy ezeken a helyeken heti 40 óránál többet tartson nyitva a könyvtár.

A községi könyvtárak esetében egy speciális helyzettel állunk szemben, mert a könyvtáros legtöbbször a községi hivatal dolgozója, aki csupán csekély óraszámban könyvtáros. Ez az ún. összemosztott funkció, amikor a gazdasági felelős vagy a kultúrreferens felel a könyvtárért. Általánosan megfigyelhető a községi könyvtárak igény szerinti nyitvatartása. Ez azt jelenti, hogy az intézmény nem állandó nyitvatartási órákkal működik, hanem ha az érdeklődő szeretné, akkor kinyitják neki a könyvtárat.

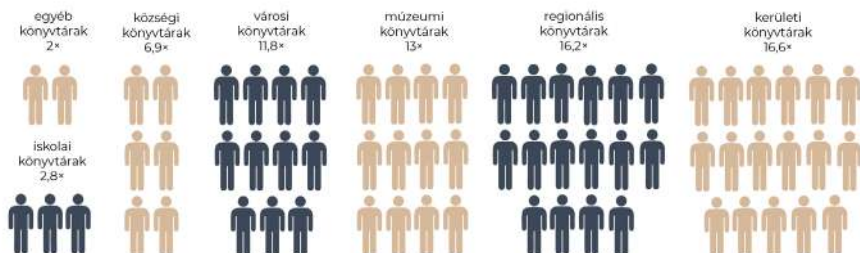
A kutatási eredmények alapján a fentiek mellett meglepő és egyben szomorú is az, hogy az iskolai könyvtáraknak van a legalacsonyabb átlagos heti nyitvatartási óraszámuk (5,5 óra). Ez is több tényező miatt alakult így. Szlovákiában jelenleg nem ismert az a munkakör, hogy könyvtárostanár. Az iskolai könyvtárral megbízott pedagógus az esetek nagy százalékában nem rendelkezik könyvtáros végzettséggel. Nincsenek órarendbe épített könyvtárhasználati órák, a legtöbb esetben ráadásul a legleterheltebb magyar szakos pedagógusokat bízzák meg a könyvtár működtetésével. Ezeket a tényezőket figyelembevéve elég nehéz elvárásokat támasztani az iskolai könyvtárosokkal szemben.

A kutatás során a 2018-as statisztikai adatok (A Szlovák Kulturális Minisztérium és a Statisztikai Hivatal előírásai alapján éves szinten benyújtásra kerülő könyvtári statisztikai kimutatás²¹) álltak rendelkezésünkre. A könyvtárak látogatottsága a beiratkozott olvasók száma és az éves látogatói szám alapján körvonalazódik. Az **5. ábra** mutatja, hogy az egyes könyvtártípusokat évente átlagosan hány alkalommal látogatják a könyvtárhasználók. A legalacsonyabb látogatói átlaga sajnos ebben az esetben is az iskolai és a községi könyvtáraknak van. Az iskolai könyvtárakat a diákok évente átlagosan 2,8-szor látogatják, tehát ritkábban, mint negyedévente. A községi könyv-

²¹ A könyvtárak tevékenységére vonatkozó statisztikai kimutatás. <https://www.snk.sk/sk/informacie-pre/kniznice-a-knihovnikov/statistika/statistika-kult-10-01-rocny-vykaz-o-kniznici.html> (Letöltve: 2021.12.10.)

tárak olvasói átlagosan 6,9-szer veszik igénybe a helyi könyvtár szolgáltatóit, tehát nagyjából kéthavonta. A városi, regionális és kerületi könyvtárak látogatottsága azt mutatja, hogy a beiratkozott olvasók havonta minimum egyszer használják a könyvtárat.

5. ábra: Látogatottság könyvtártípusonként

A 21. század könyvtárai esetében magától értetődőnek kellene lennie, hogy az intézmény megfelelően gépesített. A kutatás során megvizsgáltuk, hogy rendelkeznek-e az egyes könyvtárak integrált könyvtári rendszerrel (IKR), amely biztosítja a könyvtári állomány és szolgáltatások naprakész adminisztrációját. A **6. ábra** mutatja a könyvtárak ilyen jellegű felszereltségét. Feltételezésünk beigazolódott: a kerületi és városi könyvtárak mindegyike, a városi könyvtáraknak pedig közel 79%-a használ IKR-t. A községi könyvtárak 93%-a, az iskolai könyvtárak 95%-a nem rendelkezik semmilyen rendszerrel. Az iskolai könyvtárak esetében elmondható, hogy az ASC Agendát²² használják a könyvtári állomány regisztrálására. A legtöbb IKR fizetős szoftvereket vagy felhőszolgáltatásokat jelent a gyakorlatban, ezekbe pedig sok esetben a fenntartók nem investálnak.

	IKR		IKR nélkül	
községi	10	6,76%	138	93,24%
iskolai	7	5,47%	121	94,53%
városi	11	78,57%	3	21,43%
regionális	8	100%	0	0%
múzeumi	3	60%	2	40%
kerületi	2	100%	0	0%
egyéb	1	33,33%	2	66,67%
Összesen	42	13,64%	266	83,36%

6. ábra: A könyvtárak IKR-ellátottsága

²² Az oktatási intézményekben használatos professzionális iskolai szoftver.

A könyvtárak által nyújtott szolgáltatások a **7. ábrán** tekinthetők meg. A könyvkölcsönzés mint alapszolgáltatás a könyvtárak 89,1%-ban vehető igénybe (speciális helyzetben vannak a múzeumi és egyéb könyvtárak, amelyek sok esetben nem kölcsönző könyvtárként működnek). Könyvtárközi kölcsönzéssel a könyvtárak kicsivel több mint a fele foglalkozik – érthető, hogy a nagyobb városi, regionális, kerületi könyvtárak esetében ez magától értetődő. A községi és iskolai könyvtárak kevesebb mint 20%-a kölcsönöz más könyvtárhoz; a könyvtárosok sokszor ennek még a lehetőségéről sem tudtak. Egyéb dokumentumok kölcsönzése a könyvtárak kevesebb mint a felében történik. Ez különféle nem papír alapú információhordozók kölcsönzését jelenti: e-könyvek, CD-k, DVD-k, bakelit lemezek, VHS kazetták. Az iskolákban és a községi hivatalokban a reprográfiai szolgáltatások (fénymásolás, nyomtatás, scannelés) leggyakrabban nincsenek a könyvtár szolgáltatásaihoz kötve – ezt mutatják a kutatás eredményei is. Külön érdekesség, hogy a könyvtárak 44,3%-a rendelkezik valamilyen különleges, speciális gyűjteménnyel. Ezek legtöbbször helyismereti, helytörténeti anyagok vagy valamilyen szempontból értékes könyvi, tárgyi hagyományok.

	Községi	Iskolai	Városi	Regionális	Múzeumi	Kerületi	Egyéb	Összesen
Könyvkölcsönzés	97,3%	100%	100%	100%	60%	100%	66,7%	89,1%
Könyvtárközi kölcsönzés	14,2%	3,1%	85,7%	100%	60%	100%	33,3%	56,6%
Nemzetközi könyvtárközi kölcsönzés	0,7%	0%	7,1%	62,5%	40%	50%	0%	22,9%
Egyéb dokumentumok kölcsönzése	7,4%	25%	28,6%	87,5%	60%	50%	66,7%	46,5%
Reprográfiai szolgáltatások	21,6%	15,6%	57,1%	100%	60%	100%	100%	64,9%
Speciális gyűjtemény	8,8%	12,5%	21,4%	37,5%	80%	50%	100%	44,3%

7. ábra: A különböző könyvtártípusok a könyvtári szolgáltatások tükrében

A kutatást megelőzően nagyon kíváncsian vártuk, mit mutatnak a könyvtárak állományai. A statisztika és a könyvtári adminisztráció hiányossága miatt nem minden könyvtárban tudták pontosan számszerűsíteni a könyvállomány nyelvi összetételét. Sok helyen így csak hozzávetőleges arányt jegegyeztünk fel. A **8. ábrán** láthatjuk, hogy könyvtártípusonként milyen arányban tartalmaz az állomány magyar, illetve egyéb (szlovák, angol stb.) nyelvű könyvtári egységeket.

		Könyvtári egység összesen	Magyar nyelvű könyvt. egység	Egyéb nyelvű könyvt. egység
Könyvtár típusok	Községi	972 296	74%	26%
	Iskolai	6 622 288	75%	25%
	Városi	670 982	50%	50%
	Regionális	828 762	34%	66%
	Múzeumi	122 538	27%	73%
	Kerületi	438 381	2%	98%
	Egyéb	33 678	86,50%	13,50%
	Összesen	9 688 925	49,79%	50,21%

8. ábra: A könyvállomány nyelvi összetétele

A könyvtárak fejlődésének egyik alapvető mutatója az állománybővítés mértéke és minősége. A kutatás során fény derült arra, hogy a 308 működő könyvtár majdnem egyharmada (28,8%-a) a 2018-as évben egyáltalán nem bővítette az állományát. Ez azt jelenti, hogy 38 községi, 50 iskolai és 1 városi könyvtár sem saját költségvetésből, sem ajándékozás útján nem jutott új könyvekhez. További 143 könyvtár, tehát 37,8%, viszont csupán ajándék kiadványokkal tudta kiegészíteni az állományát. Szomorú és egyben igen csak elgondolkodtató, hogy a vizsgálat tárgyát képező magyar tanítási nyelvű iskolák könyvtárainak 39,1%-a a 2018-as évben nem tudta frissíteni a könyvállományát. Hiszen hogy várhatunk el minőségi oktatást, ha hiányzik az aktuális, inspirációt és tudást adó információforrás az iskolák könyvespolcainál? Az nem lehet kifogás, hogy már nem kellene a könyvek, hiszen „minden fent van az interneten”. Egyrészt az interneten fellelhető információkból nehéz kiszűrni a valós és megbízható információkat (ezért szükséges többek között a kritikai gondolkodás fejlesztése, a webes keresés módszertanának és az álhírek kiszűrésének megfelelő oktatása). Másrészt a fejlődésben levő gyermeki agy számára nem tesz jót a sok képernyőidő, arról nem is beszélve, hogy a nem papír alapú információhordozón keresztül egészen egyszerűen más hatékonysággal (figyelmetlenebbül, felületesebben) olvasunk. A 21. század óriási problémája a funkcionális analfabetizmus²³.

A **9. ábrán** láthatjuk, hogy könyvtáranként mennyi könyvtári egység jut a magyar nemzetiségű lakosokra²⁴, és ebből mennyi a magyar nyelvű. A legkevesebb (2) magyar nyelvű könyv a Nagymihályi járásban élő magyarokra, a legtöbb (11) pedig a Kassa-környéki járás magyar lakosaira jut. Érdekeség, hogy ezt a számadatot mindössze 6 település könyvállománya adta ki. A többi járásban az egy főre jutó magyar kiadványok száma 3-7 között mozog, tehát nincsenek nagy különbségek.

²³ Fritzné Tószeczkai Mária: Súlyos változásokat okoz az agyban a digitális olvasás = Tudományos és műszaki tájékoztatás, 2020 (67. évf., 1. sz.) 63 p.

²⁴ A 2011-es népszámlálási adatok alapján.

Járás	Működő könyvtárral rend. település	Magyar nemzetiségű lakos	Könyvtári egységek	Magyar nyelvű könyvtári egységek	1 magyar nemzetiségű lakosra jutó magyar nyelvű könyvt. egységek
BA	2	3 386	270 688	15,53%	5
DS	39	75 384	589 937	76,49%	6
GA	15	28 009	273 634	54,59%	5
KE II KS	6	6 890	526 114	14,18%	11
KN	27	58 270	476 271	63,71%	5
LC	9	9664	67 530	60,56%	4
LV	19	19 871	160 447	62,10%	5
MI	2	6 128	20 249	75,66%	2
NR	1	1 443	219 246	2%	3
NZ	27	40 587	426 839	47,5%	5
RA	2	4 874	32 058	50,8%	3
RS	6	9 990	167 059	27,20%	5
RV	12	10 381	180 047	34,42%	6
SA	9	15 951	141 550	82,22%	7
SC	3	3 973	63 249	32,18%	5
TV	7	12 958	72 646	48,99%	3
TK	11	5 119	41 361	67,26%	3

9. ábra: A magyar nemzetiségű lakosok és a magyar nyelvű könyvtári egységek aránya

A könyvtár lelke a könyvtáros maga. Nem mehettünk el a könyvtárban dolgozók, könyvtárosként tevékenykedő személyek mellett sem, hiszen a fenntartó hozzáállásán túl a könyvtáros személyisége, hozzáállása határozza meg a könyvtári ellátás minőségét. A végzettséget tekintve az összesen 651 könyvtári alkalmazott mindössze 36%-a rendelkezik könyvtári szakképzéssel. Személyes tapasztalataink alapján előzetesen megfogalmaztuk, hogy a szakma öregedőben van, amit a kutatásunk is alátámasztott. A könyvtárosok átlagéletkora a vizsgált könyvtárakban 41 év. A kerületi könyvtárak dolgozóinak átlagéletkora a legmagasabb, 47 év, tehát ezeken a helyeken lenne nagy szükség az utánpótlásra.

Szlovákiában jelenleg nincs magyar nyelvű könyvtári képzés sem középiskolai, sem egyetemi szinten. Szlovák nyelven középiskolai szinten a po-

zsonyi Média- és Információtudományi Szakközépiskola²⁵ ad könyvtáros képzettséget, informatikus-könyvtáros szaktudást. Egyetemi szinten Szlovákiában a Comenius Egyetemen²⁶ és a Zsolnai Egyetemen²⁷ lehet információ- és könyvtártudományi szakot végezni. A túrócszentmártoni székhelyű Szlovák Nemzeti Könyvtárban egy 68 órás, a pozsonyi Tudományos-technikai Információk Központjában²⁸ pedig egy 76 órás akkreditált könyvtári képzést lehet elvégezni, amelyet könyvtárosi minimum szakképzésként említ a szakma. A Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesülete évek óta egynapos képzések szervezésével próbálja pótolni a magyar nyelvű szakképzés hiányát.

Közel sem elhanyagolható tény, hogy egy adott könyvtár szolgáltatásai és könyvállománya milyen fizikai térben kap helyet. A vizsgált könyvtárak infrastrukturális jellemzőit az épület és a külön raktárhelyiség szempontjából vizsgáltuk. A **10. ábra** mutatja, hogy az egyes könyvtártípusok milyen százalékban rendelkeznek saját épülettel, illetve a kölcsönzőtérén túl raktárhelyiséggel is. Általánosságban azt tapasztaltuk, hogy a helyhiány a legtöbb könyvtárnak fennálló, vagy visszatérő problémája. Az állományvédelem és a megfelelő kölcsönzőterek kialakításához nagymértékben hozzájárul, ha van raktározásra szolgáló tér.

		Összesen	Raktárhelyiséggel rendelkezik	Önálló épülettel rendelkezik
Könyvtártípusok	Községi	148 db.	12,2%	12,2%
	Iskolai	128 db.	8,6%	0%
	Városi	14 db.	64,3%	92,9%
	Regionális	8 db.	50%	62,5%
	Múzeumi	5 db.	20%	0%
	Kerületi	2 db.	50%	50%
	Egyéb	3 db.	66,7%	33,3%
	Az összes vizsgált könyvtár átlaga	308 db.	38,8% - rendelkezik raktárhelyiséggel	31,1% - rendelkezik önálló épülettel

10. ábra: A könyvtárak infrastruktúrája (raktárhelyiség, önálló épület)

A községi könyvtárak esetében nem volt meglepő kutatásunk azon eredménye, hogy csupán kis százalékuk rendelkezik önálló épülettel. A könyvtárak legtöbb esetben a kultúrház vagy a községi hivatal épületében kapnak helyet, de sajnos általában nem elegendőt. A múzeumi könyvtáraknál is magától értetődő, hogy nem külön épületben kapnak helyet a könyvtári

²⁵ Stredná odborná škola masmediálnych a informačných štúdií

²⁶ Univerzita Komenského v Bratislave

²⁷ Žilinská univerzita v Žiline

²⁸ Centrum vedecko-technických informácií SR

dokumentumok, viszont csupán 20%-uk rendelkezik önálló raktárhelyiséggel. Az egyéb könyvtártípusok is csupán különféle termekben kapnak helyet, viszont 66,7%-uknak van raktárhelyisége.

Az iskolai könyvtárak esetében egyértelmű, hogy nem külön épületben helyezkednek el. Amit viszont sajnálatos volt tapasztalni, hogy az iskolai könyvtárak a legtöbbször egy szűk, kicsi termet kapnak, raktárhelyiség nélkül. Ilyen terekben lehetetlenség megfelelően kényelmes, modern, hívogató könyvtárat kialakítani, és a pedagógusoknak nagyon kreatívnak kell lenniük. A legtöbb épületben az is gondot okoz, hogy nagy a belmagasság és plafonig érő könyvespolcok állnak a könyvtáros rendelkezésére. A gyermekek kölcsönzőterének legfontosabb kritériuma, hogy a gyermek önállóan, segítség (és létra) nélkül is elérje a könyveket, és az ő szemmagasságánál ne legyenek magasabban a kínált kiadványok. A nagyobbaktól sem várhatjuk el, hogy szívesen létrázzanak és böngésszenek a magasban.

A városi könyvtárak 92,9%-a, a regionális könyvtárak 62,5%-a és a kerületi könyvtárak 50%-a foglal helyet önálló épületben. Nem éppen pozitív viszont az, hogy kicsivel több mint 50%-uk rendelkezik saját raktárhelyiséggel. Márpedig ezeknek a könyvtáraknak az esetében több tízezres, sőt, akár százazres nagyságrendű könyvállományokról beszélünk, és ahogy már fentebb említettük, a raktárhelyiség megléte nagyban befolyásolja a könyvtári terek megfelelő kihasználtságát és a nyújtott szolgáltatások minőségét.

A könyvtári infrastruktúra további két sokatmondó jellemzője a gépesítetttség és az internet-lefedettség. A **11. ábra** mutatja, hogy az egyes könyvtártípusok hány százalékban rendelkeznek internet-, illetve wifi-hálózattal. Az összes vizsgált könyvtár 78,3%-a rendelkezik internethálózattal, illetve 73,5%-a wifi-lefedettséggel is. Mondhatnánk, hogy ez jó eredmény, de nem ártatjuk magunkat, hiszen a 21. században ennek már 100%-nak kellene lennie.

		Összesen	Wifi-hálózattal rendelkező	Internethálózattal rendelkező
Könyvtártípusok	Községi	148 db.	51,4%	39,9%
	Iskolai	128 db.	64,1%	64,1%
	Városi	14 db.	64,3%	64,3%
	Regionális	8 db.	75%	100%
	Múzeumi	5 db.	60%	80%
	Kerületi	2 db.	100%	100%
	Egyéb	3 db.	100%	100%
Az összes vizsgált könyvtár átlaga		összesen: 308 db.	73,5% - rendelkezik wi-fi hálózattal	78,3% - rendelkezik internet hálózattal

11. ábra: Wifi- és internethálózat a könyvtárakban

Ami a könyvtárak gépparkját illeti, pár évtizeddel ezelőtt az intézményeknek még kiemelkedő szolgáltatásuk volt a számítógép-használat és az internet-hozzáférés biztosítása. Mára ennek jelentősége kissé a háttérbe szorult, hiszen a legtöbb ember már maga is rendelkezik otthon legalább egy számítógéppel; az okostelefonokról, tabletekről nem is beszélve. Természetesen továbbra is vannak, akiknek az egyetlen számítógép- és internet-használati lehetősége a könyvtár, így a nagyobb könyvtárakban elengedhetetlen a géppark megléte. Ezt a csoportot főleg a szociálisan hátrányos helyzetűek, illetve a nyugdíjas korosztály teszi ki. Azt azért fontosnak tartjuk leszögezni, hogy legyen szó kicsi vagy nagy, iskolai vagy éppen kerületi könyvtárról, nem képes rá, hogy naprakész legyen és megfelelő szakmai szolgáltatásokat nyújtson, ha nincs gépesítve minimum egy informatikai eszközzel, illetve ha nincs benne biztosítva az internet-lefedettség.

Összegzés

A kutatás eredményei és a felmérés közben szerzett tapasztalataink bizonyítják, hogy a könyvtárak helyzetét sok tényező befolyásolja. Ezek közül az egyik legkiemelkedőbb a fenntartó hozzáállása, amelyről a személyes találkozók kötetlen beszélgetései során tudtunk meg további információkat. Röviden tehát, ahol a polgármester, vagy iskolaigazgató nem tartja fontosnak a könyvtár létét, az megmutatkozik a könyvtári infrastruktúrában, szolgáltatásokban. További nem elhanyagolható tényező a könyvtáros személye. Elmondhatjuk, hogy ideális esetben akkor tud egy könyvtár jól működni, megfelelő színvonalú, szakmai szolgáltatásokat nyújtani és a közösségek, a célcsoportja hasznára lenni, ha a fenntartó is fontosnak ítéli a könyvtárat, biztosítja az anyagi hátteret, illetve ha van legalább egy olyan illető, akinek személyében megtestesül a könyvtár lelke. Több helyen talákoztunk ilyen körülménnyel és tapasztaltuk, hogy van egyféle tenni akarás, hogy a könyvtárat megmentésék, fellendítsék, új köntösbe öltöztessék. Terveink szerint pár év múlva újra megismételjük ezt a kutatást. A Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesülete addig is azért dolgozik, hogy segítséget és szakmai támogatást nyújtson ezeknek a tenni akaró egyéneknek és közösségeknek egyaránt.

V. Lenyomatunk a médiában - az SZMKE válogatott sajtóbibliográfiája

Az ötödik fejezetben a Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületének válogatott sajtóbibliográfiáját tekintjük át – időrendi sorrendben. Fontos, hogy a sajtó és a média felületein is megmutassuk tevékenységünket. Nemcsak, hogy szakmán belül nyújthatunk így inspirációt egymásnak, de a jelenlétünkkel a könyvtárak létjogosultságát is mutatjuk.

Nyomtatott sajtóban megjelent írások:

Szakmai tanácskozás a tudományos életről. A Fórum Intézet munkatársai összegezték szakmai összejöveteleik eredményeit, és bemutatkozott az új folyóirat. = Új Szó, 1999. április 17. (52. évf. 88. sz.) 10. p.

Juhász Katalin: Gondolatok a könyvtárról. Jogos igény szülte a kassai székhellyel működő Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületének létrejöttét. = Új Szó, 1999. június 25. (52. évf. 136. sz.) 10. p.

Kamoncza Márta: Könyvtárosok találkozója. A kétnapos szakmai tanácskozáson szó lesz az együttműködési lehetőségekről is. = Új Szó, 2000. október 24. (53. évf. 245. sz.) 14. p.

Bučíková, Anna: Doplnovanie knižničných fondov. (24.-25. november 2000, Sielnica pri Zvolene) = Knižnica, 2001 (2. évf. 1. sz.) 46. p.

(juk): Fiatal szerzők bemutatkozása. = Új Szó, 2001. június 5. (54. évf. 128. sz.) 14. p.

(P.J.): Mától Kármán Napok. Koszorúzással kezdődik, könyvbemutatóval folytatódik. = Új Szó, 2002. március 16. (55. évf. 64. sz.) 8. p.

(he): Pályázati lehetőségek. Könyvkiadók és -terjesztők szakmai tanácskozása. = Új Szó, 2002. március 19. (55. évf. 66. sz.) 8. p.

Zsok Gizella: Helyismereti adatbázis-építés: Vág-Duna-Ipoly Eurorégió. = Könyv, könyvtár, könyvtáros, 2002 (11. évf. 9. sz.) 30–33. p.

(vkm): Könyvtárosok találkozója. Központi könyvtár lett a Duna Menti Könyvtár. = Új Szó, 2002. szeptember 28. (55. évf. 226. sz.) 4. p.

Zsok Gizella: Könyvtárosok a szlovákiai Csúzon. = Könyvtári Levelező/lap, 2003 (15. évf. 1. sz.) 37. p.

Haraszi Pálné: A sokat vitatott könyvtároskép és a (helyi) társadalom. = Könyvtári Levelező/lap, 2003 (15. évf. 5. sz.) 30. p.

Susla Béla: „...könyvtárba kell járnom” Polák Margittal a Magyar Könyvtárosok Egyesületének 35. Vándorgyűléséről. = Szabad Újság, 2003. szeptember 24., 9. p.

Száz Ildikó: Közös vándorkiállítás. Szlovákiai és magyarországi könyvtárosok találkozója. = Új Szó, 2003. november 8. (56. évf. 257. sz.) 4. p.

V. Krasznica Melitta: A pályázati lehetőségeket időben meg kell ismerni. Könyvtárosoknak tartott információs napot az EIK. = Új Szó, 2004. február 24. (57. évf. 45. sz.) 5. p.

V. Krasznica Melitta: „Hírességeink” Tizenhárom könyvtár együttműködésének eredménye. = Új Szó, 2004. április 7. (57. évf. 82. sz.) 8. p.

V. Krasznica Melitta: Őszre vándorgyűlést terveznek. A Duna Menti Könyvtárban tegnap szakmai napot tartottak Nyitra megye magyar könyvtárosai. = Új Szó, 2004. május 28. (57. évf. 122. sz.) 5. p.

Mislay Edit: Fontos a jó ötlet, a menedzselés. Beszélgetés Zsok Gizellával, a komáromi Duna Menti Könyvtár igazgatójával. = Új Szó, 2004. június 14. (57. évf. 136. sz.) 6. p.

V. Krasznica Melitta: Novemberben tartják első vándorgyűlésüket a szlovákiai magyar könyvtárosok. A közös fellépés a magyarországi alapokhoz benyújtott állománynövelési pályázatokat is sikeresebbé teheti. = Új Szó, 2004. augusztus 20. (57. évf. 193. sz.) 5. p.

Szaszák György: Újraélednek a könyvtárak. Magyar könyvtárosok szakmai eszmecekeréje. = Új Szó, 2004. október 8. (57. évf. 233. sz.) 4. p.

(vkm): Jövőbe mutató tanácskozás. Magyar könyvtárosok első országos találkozója. = Új Szó, 2004. november 4. (57. évf. 255. sz.) 5. p.

V. Krasznica Melitta: Adattár készül, hogy tudjanak egymásról. Regionális központok kialakításáról döntöttek a szlovákiai magyar könyvtárosok. = Új Szó, 2004. november 10. (57. évf. 260. sz.) 5. p.

V. Krasznica Melitta: Fehér Rózsa Zsok Gizellának. A Kultúráközvetítők Társasága először díjazott határon túli személyt, a Szinnyei József Könyvtár igazgatóját. = Új Szó, 2005. december 5. (58. évf. 280. sz.) 3. p.

Csepécz Szilvia: A könyvtárszervezés új lehetőségei. = Új Szó, 2005. december 10. (58. évf. 285. sz.) 8. p.

-p-a: Határon túliak vitaestje. Érsekújvár ad otthont az előadás-sorozatnak. = Hídlap, 2006. július 21. (4. évf. 143. sz.) 5. p.

(száz): Kultúrák között – Szlovákia. A szomszédos országokból is várnak vendégeket. = Új Szó, 2006. július 22. (59. évf. 168. sz.) 15. p.

(ú): Kultúrák között – Egymás megismeréséért. Mától vasárnapig fókuszban a hazai magyar kisebbség helyzete, társadalmi, kulturális jellemzői. = Új Szó, 2006. július 24. (59. évf. 169. sz.) 6. p.

Kozsár Zsuzsanna: Internetes hírlevél, naprakész kapcsolattartás, közös pályázatok. Az SZMKE magyarországi egyesületekkel is együttműködik. A szervezetbe beléphet minden magyar könyvtáros, függetlenül attól, hogy intézményben dolgozik. = Új Szó, 2006. augusztus 16. (59. évf. 189. sz.), Szülőföldünk-melléklet (3. évf. 31. sz.) 25. p.

Leczo Zoltán: Könyvtárosok tanácskoztak. A Bodrogköz és Ung-vidék 50 települése közül mindössze 12-ben kölcsönözhetőek könyvek, felszereltségük általában nem felel meg a kor követelményeinek. = Új Szó, 2007. november 10. (60. évf. 259. sz.) 4. p.

Halász Magdolna: Kistérségi nemzetközi konferencia a sárospataki Zrínyi Ilona Városi Könyvtárban és a borsai Községi Könyvtárban. = Könyvtári Levelező/lap, 2008 (20. évf. 1. sz.) 15–17. p.

Bereck Zsuzsanna: Felmérés a 16–19 éves fiatalok szabadidős, olvasói és könyvtárhasználati szokásairól. = Új Szó, 2009. január 10. (62. évf. 7. sz.) 16–17. p.

Bazsóné Megyes Klára: Az MKE első tiszteletbeli tagjai. [Szilágyi Márta és Solmoši Márta] = Könyvtári Levelező/lap, 2009 (21. évf. 7. sz.) 20–21. p.

(szt): Könyvtárosok továbbképzése. Partnerség eredménye. = Új Szó, 2009. július 21. (62. évf. 167. sz.) 9. p.

(vk): Hangulatos ötletbörze. = Somorja és Vidéke, 2011. január, 9. p.

(vk): Szakmai találkozó a könyvtárban. = Somorja és Vidéke, 2011. november, 9. p.

Mennyeiné Várszegi Judit: BiblioNet. Határon átnyúló könyvtárak közötti együttműködés. = Könyvtári Levelező/lap, 2012 (24. évf. 11. sz.) 12–15. p.

Miklósi Péter: De mi lesz a könyvtárakkal? [Interjú Bereck Zsuzsannával, az SZMKE alelnökével] = Új Szó, 2013. március 12. (66. évf. 60. sz.) 9. p.

Ronczi Melinda: Kárpát-medencei találkozó Csongrádon. = Könyvtári Leve-

lező/lap, 2013 (25. évf. 7. sz.) 3–4. p.

S.B.: BiblioNet: könyvtárak közötti együttműködés. = Somorja és Vidéke, 2013. december, 9. p.

Száz Ildikó: Könyvtárosok továbbképzése Érsekújvárbán. Folytatják az Euro-Téka Szabadegyetemet, ezúttal a hatékony kommunikáció lesz a téma. = Új Szó, 2014. szeptember 23. (67. évf. 218. sz.) 4. p.

Száz Ildikó: A könyvtáros értékközvetítő. Régióbeli könyvtárosok első szakmai továbbképzése Érsekújvárbán. = Új Szó, 2014. október 20. (67. évf. 241. sz.) 3. p.

(ú): Szakmai napot tartott a Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesülete. A könyvtár története, jelene és jövője volt az egyik szakmai előadás témája. = Új Szó, 2015. május 6. (68. évf. 103. sz.) 14. p.

Bolya D. Anita: A könyvtár, ami összeköt. = Ardea, 2015 (9. évf. 3–4. sz.) 6. p.

Száz Ildikó: Képzés könyvtárosoknak. = Új Szó, 2015. október 14. (68. évf. 237. sz.) 22. p.

Gulyás Zsuzsanna: Szakmai képzés könyvtárosoknak. = Új Szó, 2016. április 14. (69. évf. 86. sz.) 4. p.

V.T.: Elismerték Kecskés Ildikó eddigi munkáját. A szakemberek az első zöldkönyvtárként emelték ki a tatabányai bibliotékát. = 24 Óra, 2016. július 15. (27. évf. 165. sz.) 4. p.

(juk): Népszerűsíthető az irodalom? = Új Szó, 2017. október 24. (70. évf. 245. sz.) 16. p.

Nagy Erika: Az irodalomnépszerűsítés lehetőségei. = Csallóköz, 2017. november 1. (57. évf. 44. sz.) 18. p.

Markusovszky László: Minőségi iránytű a Fantázia és Tudás (B)irodalmában. = Nagy Dobra, 2018. március (12. évf. 3. sz.) 3. p.

Mislay Edit: Határtalan könyves birodalomban [Interjú Kecskés Ildikóval, az SZMKE elnökével] = Új Szó, 2018. szeptember 28. (71. évf. 223. sz.), Női Szemmel-melléklet (17. évf. 9. sz.) 18–19. p.

(l,k): „Hogy az írott szó ne mumus legyen a gyerekeknek” = Somorja és Vidéke, 2019. május, 7. p.

Tudás tárháza: könyvtár a neved? A magyar könyvtárosok 20 éve. = Vasárnap, 2019. július 9. (52. évf. 28. sz.) 50. p.

A felvidéki magyar könyvtárosok 20 éve. = Castrum Novum, 2019. augusztus 12. (29. évf. 15–16. sz.) 8. p.

Száz Ildikó: Jubilált a könyvtárosok egyesülete. = Új Szó, 2019. október 2. (72. évf. 229. sz.) 13. p.

(juk): Hogyan népszerűsíthető az irodalom. = Új Szó, 2019. november 4. (72. évf. 256. sz.) 8. p.

Bokor Klára: A gyerek az élményt keresi a könyvtárban. = Magyar7, 2020. szeptember 16. (3. évf. 38. sz.) 46–47. p.

Németi Róbert: A lángokból születik újjá a zétényi könyvtár. = Új Szó, 2020. november 25. (73. évf. 273. sz.) 1., 6. p.

Thökölyi Angéla: Az összefogásnak köszönhetően újra életre kelt Zétényben a májusban leégett kultúrközpont. = Önkormányzati Szemle, 2020. november (10. évf. 3. sz.) 44–46. p.

Egyházi Dóra: Cesta k čitateľom vydláždzená rozprávkami, súčasnou a klasickou literatúrou – vzdelávacie kurzy pre maďarských knihovníkov na Slovensku v roku 2020. = Bulletin Slovenskej asociácie knižníc, 2020. (28. évf. 4. sz.) 50–54. p.

Egyházi Dóra – Herczegová Rita: Spolupráca, inšpirácie a burza nápadov: online Knižničné Roadshow Spolku maďarských knihovníkov na Slovensku = Bulletin Slovenskej asociácie knižníc, 2021. (29. évf. 2. sz.) 8–11. p.

Elektronikus sajtóban megjelent írások:

(-ck): Új kihívások előtt a közép-európai térség könyvtárai. = parameter.sk (2009-04-18) <https://parameter.sk/rovat/regio/2009/04/18/uj-kihivasok-elott-kozep-europai-terseg-konyvtarai> (letöltve: 2021.11.15.)

(-ck): Magyar-magyar könyvtáros csúcs Csongrádon. = parameter.sk (2010-06-02) <https://parameter.sk/rovat/kultura/2010/06/02/magyar-magyar-konyvtaros-csucs-csongradon> (letöltve: 2021.11.13.)

(-ckj): Határtalan könyvtáros-találkozó. = parameter.sk (2011-06-01) <https://parameter.sk/rovat/regio/2011/06/01/hatartalan-konyvtaros-talalkozo> (letöltve: 2021.11.13.)

(-ckj): Könyvtártámogatás – Máraival. = parameter.sk (2012-02-02) <https://parameter.sk/rovat/kultura/2012/02/02/konyvtartamogatas-maraival> (letöltve: 2021.11.13.)

(lel): A projekt megnevezése: BiblioNet. = parameter.sk (2012-09-26) <https://parameter.sk/rovat/technika-tudomany/2012/09/26/projekt-megnevezese-biblionet> (letöltve: 2021.11.13.)

(l, sz): Digitális könyvtárak szakmai konferenciája. = parameter.sk (2013-04-24) <https://parameter.sk/rovat/kultura/2013/04/24/digitalis-konyvtarak-szakmai-konferenciaja> (letöltve: 2013.05.10.)

Ronc Melinda: Szlovákiai könyvtárosok a Kárpát-medencei könyvtárosok konferenciáján. = Könyvtárvilág, az MKE webmagazinja, 2013 (1. évf. 3. sz.) <https://mke.info.hu/konyvtarvilag/2013/05/szlovakiai-konyvtarosok-a-karpat-medencei-konyvtarosok-konferenciajan/617/> (letöltve: 2021.11.13.)

Feketsné Kisvarga Anita: Tovább erősödtek a testvérkönyvtári kapcsolatok. = KemLib, 2014 (4. évf. 5–6. sz.) 41–43. p. http://epa.oszk.hu/02700/02762/00036/pdf/EPA02762_Kemlib_2014_05-06_37-44.pdf (letöltve: 2021.11.13.)

Ronc Melinda: Beszámoló a szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületének szakmai napjáról. KemLib, 2015 (5. évf. 5–6. sz.) 39–40. p. http://epa.oszk.hu/02700/02762/00045/pdf/EPA02762_kemlib_2015_05-06_35-40.pdf (letöltve: 2021.11.13.)

Ronc Melinda: Könyvtárosok fóruma Csongrádon – ott voltak a délnyugat-szlovákiaiak is. = parameter.sk (2015-06-04) <https://parameter.sk/rovat/kultura/2015/06/04/konyvtarosok-foruma-csongradon-ott-voltak-delnyugat-szlovakiaiak> (letöltve: 2021.11.13.)

Pásztor Péter: A felvidéki magyar könyvtárosok szakmai napja Ipolyságon. = felvidek.ma (2015-09-29) <https://felvidek.ma/2015/09/a-felvideki-magyar-konyvtarosok-szakmai-napja-ipolysagon-2/> (letöltve: 2021.11.13.)

Pásztor Péter: A felvidéki magyar könyvtárosok szakmai napja Ipolyságon. = KemLib, 2015 (5. évf. 10. sz.) 39–41. p. http://epa.oszk.hu/02700/02762/00048/pdf/EPA02762_kemlib_2015_10_37-45.pdf (letöltve: 2021.11.13.)

(lel): Továbbképezték a könyvtárosokat. = parameter.sk (2015-10-23) <https://parameter.sk/tovabbkepezték-konyvtarosokat> (letöltve: 2021.11.13.)

Ronc Melinda–Sebő Bugár Beáta: A Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesülete. = Könyvtárvilág, az MKE webmagazinja, 2015 (3. évf. 5. sz.) <https://mke.info.hu/konyvtarvilag/2015/11/a-szlovakiai-magyar-konyvtarosok-egyesulete/2605/> (letöltve: 2021.11.13.)

Haraszti Katalin: Egy válság-faragta, mégis elkötelezett községi könyvtáros. [Bolya Dudás Anita] = Könyvtárvilág, az MKE webmagazinja, 2015 (3. évf. 6. sz.) <https://mke.info.hu/konyvtarvilag/2015/12/egy-valsag-faragta-megis-elkotelezett-kozsegi-konyvtaros/2714/> (letöltve: 2021.11.15.)

Pásztor Péter: Újjítás, szakmai továbbképzés, összefogás. = felvidek.ma (2017-03-28) <https://felvidek.ma/2017/03/ujitas-szakmai-tovabbkepzes-oszszefogas/> (letöltve: 2021.11.13.)

(bumm): Merre vagytok, könyvtárosok? A könyvtár az, ami összeköt! = bumm.sk (2017-05-25) <https://www.bumm.sk/kultura/2017/05/25/merre-vagytok-konyvtarosok-a-konyvtar-az-ami-osszekot> (letöltve: 2021.11.13.)

Csongrád, a Kárpát-medencei magyar könyvtárosok gyülekezőhelye. Beszámoló a Kárpát-medencei könyvtárosok konferenciájáról (május 29–30.) = bumm.sk (2017-06-28) <https://www.bumm.sk/kultura/2017/06/28/csongrad-a-karpat-medencei-magyar-konyvtarosok-gyulekezohelye> (letöltve: 2021.11.13.)

(I): Szakmai tanácskozás a könyvtárak fejlesztéséről és digitalizálásáról. = parameter.sk (2017-06-29) <https://parameter.sk/szakmai-tanacskozás-könyvtarak-fejlesztéséről-es-digitalizálásáról> (letöltve: 2021.11.13.)

(ed, I): Miskolcon vándorgyűléseztek a könyvtárosok. = parameter.sk (2017-07-13) <https://parameter.sk/miskolcon-vandorgyuleseztek-konyvtarosok> (letöltve: 2021.11.13.)

(bumm): Miskolcon gyűlésezett a magyar könyvtáros szakma színe-java. = bumm.sk (2017-07-19) <https://www.bumm.sk/kultura/2017/07/19/miskolcon-gyulesezett-a-magyar-konyvtaros-szakma-szine-java> (letöltve: 2021.11.13.)

Könyvtárosok továbbképzéséről is szól a Magyar magazin. = felvidek.ma (2017-11-08) <https://felvidek.ma/2017/11/konyvtarosok-tovabbkepzesrol-is-szol-a-magyar-magazin/> (letöltve: 2021.11.13.)

Pásztor Péter: Felvidéki magyar könyvtárosok szakmai továbbképzése. = felvidek.ma (2017-11-14) <https://felvidek.ma/2017/11/felvideki-magyar-konyvtarosok-szakmai-tovabbkepzesere/> (letöltve: 2021.11.13.)

Bokor Klára: Iránytű magyar könyvtárosoknak. = ma7.sk (2018-03-21) <https://ma7.sk/kavezo/iranytu-magyar-konyvtarosoknak> (letöltve: 2021.11.15.)

Berényi Kornélia: Felvidékre érkezett a Janikovszky Éva-emlékkiállítás. = felvidek.ma (2018-04-05) <https://felvidek.ma/2018/04/felvidekre-erkezett-a-janikovszky-eva-emlekkiallitas/> (letöltve: 2021.11.13.)

Egyházi Dóra: Új kihívások és megoldások a könyvtáros szakmában. = parameter.sk (2018-04-05) <https://parameter.sk/search?query=k%C3%B6nyvt%C3%A1rosok%20szakma%20kih%C3%BAv%C3%A1sok%20megold%C3%A1sok> (letöltve: 2021.11.13.)

Janikovszky Éva: halhatatlan író, akit érdemes olvasni. = dunaszerdahelyi.

sk (2018-06-12) <https://dunaszerdahelyi.sk/janikovszky-eva-halhatatlan-iro-no-akit-erdemes-olvasni> (letöltve: 2021.12.03.)

(ed): Több mint 800 könyvtáros szakmázott Keszthelyen. = bumm.sk (2018-07-10) <https://www.bumm.sk/kultura/2018/07/10/tobb-mint-800-konyvtaros-szakmazott-keszthelyen> (letöltve: 2021.11.13.)

(ed, I): Keszthelyen vándorgyűléseztek a könyvtárosok. = parameter.sk (2018-07-18) <https://parameter.sk/keszthelyen-vandorgyuleseztek-konyvtarosok> (letöltve: 2021.11.13.)

Reczai Lilla: „A könyv és a könyvtár örök” = ma7.sk (2018-10-24) <https://ma7.sk/kultura/ba-konyv-es-a-konyvtar-orokr> (letöltve: 2021.11.13.)

Egyházi Dóra: Magyar Könyvtárosok Világtalálkozója felvidéki magyar részvétellel. = felvidek.ma (2018-11-07) <https://felvidek.ma/2018/11/magyar-konyvtarosok-vilagtalalkozoja-felvideki-magyar-reszvetellel/> (letöltve: 2021.11.13.)

(ed): Éljenek a magyar könyvtárosok! Éljen az Országgyűlési Könyvtár! = bumm.sk (2018-11-07) <https://www.bumm.sk/kultura/2018/11/07/eljenek-a-magyar-konyvtarosok> (letöltve: 2021.11.13.)

(lv): „A könyvtáros szakmának a digitális világban is van jövője” = parameter.sk (2018-11-07) <https://parameter.sk/konyvtaros-szakmanak-digitalis-vilagban-van-jovoje> (letöltve: 2021.11.13.)

(ed, rm, I): Könyvtárak a digitális korban. = parameter.sk (2018-11-01) <https://parameter.sk/konyvtarak-digitalis-korban> (letöltve: 2021.11.13.)

(ed): Posztolj, fotózz, oszd meg! – Könyvtárak a digitális korban. = bumm.sk (2018-11-10) <https://www.bumm.sk/regio/2018/11/07/posztolj-fotozz-oszd-meg-konyvtarak-a-digitalis-korban> (letöltve: 2021.11.13.)

Smidt Veronika: „Könyvtár, ami összeköt” = felvidek.ma (2018-11-12) <https://felvidek.ma/2018/11/konyvtar-ami-osszekot/> (letöltve: 2021.11.13.)

(bumm): Könyvtár, ami összeköt. = bumm.sk (2018-11-13) <https://www.bumm.sk/regio/2018/11/13/konyvtar-ami-osszekot> (letöltve: 2021.11.13.)

Kecskés Ildikó, az érsekújvári Anton Bernolák Könyvtár könyvtáros szaktanácsadója, a Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke. = Könyvtárvilág, az MKE webmagazinja, 2019 (7. évf. 1. sz.) <https://mke.info.hu/konyvtarvilag/2019/02/kecskes-ildiko-az-ersekujvari-anton-bernelak-konyvtar-konyvtaros-szaktanacsadoja-a-szlovakiai-magyar-konyvtarosok-egyesületének-elnöke/5524/> (letöltve: 2021.11.15.)

PhDr. Mgr. Halász Péter, a Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületé-

nek első elnöke. = Könyvtárvilág, az MKE webmagazinja, 2019 (7. évf. 2. sz.) <https://mke.info.hu/konyvtarvilag/2019/04/phdr-mgr-halasz-peter-a-szlovakiai-magyar-konyvtarosok-egyesületenek-első-elnöke/5638/> (letöltve: 2021.11.15.)

Konferenciáztak a könyvtárosok. = parameter.sk (2019-06-04) <https://parameter.sk/konferenciaztak-konyvtarosok> (letöltve: 2021.11.15.)

(bumm): Kárpát-medencei magyar könyvtárosok találkozója – Csongrád 2019. = bumm.sk (2019-06-04) <https://www.bumm.sk/regio/2019/06/04/karpat-medencei-magyar-konyvtarosok-talalkozoja-csongrad-2019> (letöltve: 2021.11.15.)

Kárpát-medencei magyar könyvtárosok találkozója. = trafik.sk (2019-06-06) <https://trafik.sk/13063/karpat-medencei-magyar-konyvtarosok-talalkozoja/> (letöltve: 2021.11.15.)

Bokor Klára: Ne hagyja ki! Még augusztus 15-ig jelentkezhet az SZMKE jubileumi konferenciájára. = ma7.sk (2019-07-23) <https://ma7.sk/kultura/ne-hagyja-ki-meg-augusztus-15-ig-jelezhet-a-szmke-jubileumi-konferenciajara> (letöltve: 2021.11.15.)

Egyházi Dóra: Egyházi Dóra. = Könyvtárvilág, az MKE webmagazinja, 2019 (7. évf. 4. sz.) <https://mke.info.hu/konyvtarvilag/2019/09/egyhazi-dora/5994/> (letöltve: 2021.11.15.)

Pásztor Péter: Jubileumra készül a Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesülete. = felvidek.ma (2019-09-17) <https://felvidek.ma/2019/09/jubileumra-keszul-a-szlovakiai-magyar-konyvtarosok-egyesulete/> (letöltve: 2021.11.13.)

Pásztor Péter: A felvidéki magyar könyvtárosok ünnepe. = felvidek.ma (2019-09-27) <https://felvidek.ma/2019/09/a-felvideki-magyar-konyvtarosok-unnepe/> (letöltve: 2021.11.13.)

Dániel Erzsébet: A könyvtárosok ünnepének margójára. = felvidek.ma (2019-09-29) <https://felvidek.ma/2019/09/a-konyvtarosok-unnepenek-margojara/> (letöltve: 2021.11.13.)

Puntigán József: Ünnepeltek a szlovákiai magyar könyvtárosok. = korkep.sk (2019-10-03) <https://korkep.sk/cikkek/esemenyek/2019/10/03/unnepeltek-a-szlovakiai-magyar-konyvtarosok/> (letöltve: 2021.11.13.)

Milány Kincső: A Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületének jubileuma. = pannonthirnok.com (2019-10-04) <https://pannonhirnok.com/a-szlovakiai-magyar-konyvtarosok-egyesületenek-jubileuma/> (letöltve: 2021.11.13.)

Kontár Judit: 20 éves a Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesülete. = Könyvtárvilág, az MKE webmagazinja, 2019 (7. évf. 5. sz.) <https://mke.info.hu/konyvtarvilag/2019/10/20-eves-a-szlovakiai-magyar-konyvtarosok-egyesulete/6100/> (letöltve: 2021.11.15.)

Zsok Gizella: Életpálya. = Könyvtárvilág, az MKE webmagazinja, 2019 (7. évf. 5. sz.) <https://mke.info.hu/konyvtarvilag/2019/10/zsok-gizella-eletpalya/6095/> (letöltve: 2021.11.13.)

Egyházi Dóra: A szlovákiai magyar könyvtárosok nyomában. = IFLA-HUN, 2019. november 13.

Feketsné Kisvarga Anita: Tudás tárház: könyvtár a neved? Beszámoló az SZMKE jubileumi konferenciájáról. = KemLib, 2019 (9. évf. 10-11-12. sz.) 33–35. p. <http://kemlib.jamvk.hu/wp-content/uploads/2020/03/Kemlib-2019-10-11-12.pdf> (letöltve: 2021.11.13.)

Hogyan népszerűsíthető az irodalom? = dunaszerdahelyi.sk (2019-10-30) <https://dunaszerdahelyi.sk/hogyan-nepszerusitheto-az-irodalom> (letöltve: 2021.12.03.)

Reczai Lilla: Olvasni még mindig menő! = muzsa.sk (2019-12-06) <https://muzsa.sk/videok/olvasni-meg-mindig-meno-video> (letöltve: 2021.11.13.)

Könyvtár, ami összeköt. [Interjú Szöllősi Mónikával] = felvidek.ma (2020-01-28) <https://felvidek.ma/2020/01/konyvtar-ami-osszekot-2/> (letöltve: 2021.11.13.)

Egyházi Dóra: Felvidéki sikerek A Nagy Könyves Beavatáson. = felvidek.ma (2020-04-21) <https://felvidek.ma/2020/04/felvideki-sikerek-a-nagy-konyves-beavatason/> (letöltve: 2021.11.13.)

Egyházi Dóra: Felvidéki sikerek A Nagy Könyves Beavatáson. = rozsnovidek.sk (2020-04-21) <https://rozsnovidek.sk/2020/04/21/felvideki-sikerek-a-nagy-konyves-beavatason/> (letöltve: 2021.11.13.)

Egyházi Dóra: Könyvtári körkép: mivel foglalatostkodtak a könyvtárak, amíg nem voltak olvasóik? = parameter.sk (2020-05-22) <https://parameter.sk/konyvtari-korkep-mivel-foglalatostkodtak-konyvtarak-amig-nem-voltak-olvasoik> (letöltve: 2021.11.13.)

Egyházi Dóra: Könyvtári körkép, avagy mit csinál a könyvtáros, ha a könyvtár zárva tart. = felvidek.ma (2020-05-23) <https://felvidek.ma/2020/05/konyvtari-korkep-avagy-mit-csinal-a-konyvtaros-ha-a-konyvtar-zarva-tart/> (letöltve: 2021.11.13.)

Könyvadományok gyűjtését kezdeményezték Zétény község javára. = rozsnovidek.sk (2020-05-23) <https://rozsnovidek.sk/2020/05/konyvadomanyok-gujtaset-kezdemenyeztek-zeteny-kozseg-javara/> (letöltve: 2021.11.13.)

nyovidek.sk (2020-07-01) <https://rozsnyovidek.sk/2020/07/01/konyvadomanyok-gyujteset-kezdemenyeztek-zeteny-kozseg-javara/> (letöltve: 2021.11.13.)

Bokor Klára: Könyvgyűjtés: Hogy a leégett zétényi könyvtár újraéledjen. = ma7.sk (2020-06-27) <https://ma7.sk/aktualis/konyvgyujtes-hogy-a-leegett-zetenyi-konyvtar-ujra-eledjen> (letöltve: 2021.11.13.)

Egyházi Dóra: 2020 a szlovákiai magyar könyvtárosok szemszögéből. = IFLA-HUN, 2020. július 1.

Németi Róbert: Könyvet gyűjtenek a zétényieknek. = ujszo.com (2020-07-08) <https://ujszo.com/regio/konyvet-gyujtenek-a-zetenyieknek> (letöltve: 2021.11.13.)

Egyházi Dóra: Szeptemberi helyzetjelentés Szlovákiából. = IFLA-HUN, 2020. szeptember 10.

BK: Volt-e már ketrecharcos? = gomorilap.sk (2020-09-09) <http://www.gomorilap.sk/rimaszombat/volt-e-mar-ketrecharcos/> (letöltve: 2021.11.13.)

Egyházi Dóra: Mesével, verssel, kortárs és klasszikus irodalommal kikövezett út az ifjúság felé. = parameter.sk (2020-09-10) <https://parameter.sk/mesevel-verssel-kortars-es-klasszikus-irodalommal-kikovezett-ut-az-ifjusag-fele> (letöltve: 2021.11.13.)

Egyházi Dóra: Mesével, verssel, kortárs és klasszikus irodalommal kikövezett út az ifjúság felé. = felvidek.ma (2020-09-11) <https://felvidek.ma/2020/09/mesevel-verssel-kortars-es-klasszikus-irodalommal-kikovezett-ut-az-ifjusag-fele/> (letöltve: 2021.11.13.)

Egyházi Dóra: Mesével, verssel, kortárs és klasszikus irodalommal kikövezett út az ifjúság felé. = rozsnyovidek.sk (2020-09-11) <https://rozsnyovidek.sk/2020/09/11/mesevel-verssel-kortars-es-klasszikus-irodalommal-kikovezett-ut-az-ifjusag-fele/> (letöltve: 2021.11.13.)

Kecskés Ildikó: Óriási eredmény: 9000 könyv gyűlt össze a leégett zétényi könyvtárnak. = vasarnap.com (2020-11-20) <https://vasarnap.com/aktualis/oriasi-siker-9000-konyv-kerul-a-leegett-zetenyi-konyvtarba> (letöltve: 2021.11.13.)

Pásztor Péter: Példaértékű közösségi összefogás a zétényi könyvtár állományának helyreállítása érdekében. = felvidek.ma (2020-11-21) <https://felvidek.ma/2020/11/peldaerteku-kozossegi-osszefogas-a-zetenyi-konyvtar-allomanyanak-helyreallitasa-erdekeben/> (letöltve: 2021.11.13.)

Németi Róbert: Kilencezer kötet gyűlt össze Zéténynek. = ujszo.com (2020-11-26) <https://ujszo.com/regio/kilencezer-kotet-gyult-ossze-zetenynek> (letöltve: 2021.11.13.)

Pásztor Péter: Tisztújító közgyűlésre készül a Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesülete. = felvidek.ma (2020-11-30) <https://felvidek.ma/2020/11/tisztujito-kozgyulesre-keszul-a-szlovakiai-magyar-konyvtarosok-egyesulete/> (letöltve: 2021.11.13.)

(bumm): Lesz minden... – Online Könyvtári Roadshow Dél-Szlovákiában. = bumm.sk (2021-03-09) <https://www.bumm.sk/regio/2021/03/09/lesz-minden-online-konyvtari-roadshow-del-szlovakiban> (letöltve: 2021.11.15.)

Nagy Miskó Ildikó: Könyvhónap – Online Könyvtári Roadshow-val, az SZMKE szervezésében. = muzsa.sk (2021-03-09) <https://muzsa.sk/irodalom/konyvhonap-online-konyvtari-roadshow-val-az-szmke-szervezeseben> (letöltve: 2021.11.15.) = ma7.sk <https://ma7.sk/irodalom/konyvhonap-online-konyvtari-roadshow-val-az-szmke-szervezeseben> (letöltve: 2021.11.15.)

Egyházi Dóra: Kapcsolódás, inspiráció, ötletbörze. = ma7.sk (2021-03-23) <https://ma7.sk/tajaink/kapcsolodas-inspiracio-otletborze> (letöltve: 2021.11.15.)

Egyházi Dóra: Kapcsolódás, inspiráció, ötletbörze – ilyen volt a Könyvtári Roadshow. = felvidek.ma (2021-03-23) <https://felvidek.ma/2021/03/kapcsolodas-inspiracio-otletborze-ilyen-volt-a-konyvtari-roadshow/> (letöltve: 2021.11.15.)

Egyházi Dóra: Kapcsolódás, inspiráció, ötletbörze – Online Könyvtári Roadshow a Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületének szervezésében. = rosznyovidek.sk (2021-03-25) <https://rosznyovidek.sk/2021/03/25/kapcsolodas-inspiracio-otletborze/> (letöltve: 2021.11.13.)

Nagy Miskó Ildikó: Új elnökség a Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületének élén. = ma7.sk (2021-04-05) <https://ma7.sk/irodalom/uj-elnokseg-a-szlovakiai-magyar-konyvtarosok-egyesületenek-elen> (letöltve: 2021.11.15.)

PP: Vezetőváltás a küldetés és az alappillérek változatlansága mellett. Tisztújítás a Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületében. = felvidek.ma (2021-04-05) <https://felvidek.ma/2021/04/vezetovaltas-a-kuldetes-es-alappillerek-valtozatlansaga-mellett/> (letöltve: 2021.11.13.)

Egyházi Dóra: SZMKE tisztújítás. = IFLA-HUN, 2021. április 6.

Egyházi Dóra: Kapcsolódás, inspiráció, ötletbörze – Online Könyvtári Roadshow a Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületének szervezésében. = Könyvtárvilág, az MKE webmagazinja, 2021 (9. évf. 2. sz.) <https://mke.info.hu/konyvtarvilag/2021/04/kapcsolodas-inspiracio-otletborze-online-konyvtari-roadshow-a-szlovakiai-magyar-konyvtarosok-egyesületenek-szervezeseben/6918/> (letöltve: 2021.11.15.)

Egyházi Dóra: A szerzői jogról szóló képzés könyvtárosoknak. = felvidek.ma (2021-04-29) <https://felvidek.ma/2021/04/a-szerzoi-jogrol-szolo-kepzes-konyvtarosoknak/> (letöltve: 2021.11.13.)

Farkas Eszter: A könyvtárártól a bosszúpornóig. = prae.hu (2021-08-04) <https://www.prae.hu/article/12242-a-konyvtaraktol-a-bosszupornoiig/> (letöltve: 2021.11.15.)

A szerzői jog a gyakorlatban – online képzésen vettek részt a könyvtárosok. = rozsnyovidek.sk (2021-05-03) <https://rozsnyovidek.sk/2021/05/03/a-szerzoi-jog-a-gyakorlatban-online-kepzesen-vettek-reszt-a-konyvtarosok/> (letöltve: 2021.11.13.)

Egyházi Dóra: Élénk tavasz, buzgó nyár – ez jellemzi a szlovákiai magyar könyvtárosok idei évét. = dunaszerdahelyi.sk (2021-06-11) <https://dunaszerdahelyi.sk/elenk-tavasz-buzgo-nyar-ez-jellemzi-szlovakiai-magyar-konyvtarosok-idei-evet/> (letöltve: 2021.11.13.) = felvidek.ma (2021-06-10) <https://felvidek.ma/2021/06/elenk-tavasz-buzgo-nyar-ez-jellemzi-a-szlovakiai-magyar-konyvtarosok-idei-evet/> (letöltve: 2021.11.13.)

Pósa Homoly Erzsó: Irodalomterápiával az olvasás és az önismeret érdekében. = felvidek.ma (2021-10-02) <https://felvidek.ma/2021/10/irodalomterapiaival-az-olvasas-es-az-onismeret-erdekeben/> (letöltve: 2021.11.13.)

VI. Ötletek inspirálódni vágyóknak – jógyakorlatok gyűjteménye

A hatodik fejezetben olvashatók azok a módszertani anyagok, amelyeket az egyesületünk tagjai, szlovákiai magyar könyvtárosok dolgoztak ki. A részletes foglalkozástervek különféle korcsoportokat és témákat érintő könyvtári programokhoz (mint például biblioterápiás, ismeretterjesztő, könyvtárhasználati, vagy éppen mesefoglalkozáshoz) adnak segítséget. A foglalkozástervek szabadon felhasználhatóak, továbbfejleszthetőek. A gyűjtemény csak egy kis ízelítő egyesületünk tagjainak könyvtáros tevékenységéből. A weblapunkon is létrehoztunk egy adatbázist, amely szándékunk szerint folyamatosan bővülni fog az újabb módszertani anyagokkal.

Az állatok világnapja

A foglalkozásterv kidolgozója: Lukács Erika, Zalabai Zsigmond Városi Könyvtár, Somorja

A foglalkozás célja:

- szövegértés fejlesztése,
- könyvtárhasználat és információkeresés fejlesztése,
- könyvtár-népszerűsítés,
- irodalomnépszerűsítés

Célcsoport (korosztály): óvodások (3-6 év)

Téma, kulcsszavak: háziállatok, vadállatok, felelős állattartás, állatok, stresszkezelés, feszültségoldás, szorongás

Eszközök: mesekönyv, kréta, puzzle

A foglalkozás időtartama: 45-60 perc

A foglalkozás során alkalmazott módszerek: feszültség- és szorongásoldás játékos feladatokkal, megnyugvás, stresszkezelés

Előzetes ismeretek, további trükkök, tippek, hasznos tanácsok más foglalkozásvezetőknek, visszajelzések korábbi csoportoktól: max. 25 gyerek

Felhasznált, ajánlott irodalom és források:

Bajzáth Mária mondókái

Hajdu Gyula (szerk.): *Magyar népi játékok gyűjteménye*. Budapest: Sport, 1971.

Kerekes László (szerk.): *Kedves állatmeséim*. [Gyöngyös]: Pallas Antikvárium, [1999]. ISBN 9639117366.

Ortutay Gyula (szerk.): *Magyar népdalok*. Budapest: Neumann Kht., 2000.

Soósné Faragó Magdolna: *Énekeljünk, énekeljünk! Gyerekekkel mókázunk!* Soósné dr. Faragó Magdolna csoportos énekléseire emlékező dalgyűjteménye. [Budapest]: Soósné Faragó M., 2016. ISBN 978 963 12 5741 0.

A foglalkozás menete, leírása:

1. Megérkezéskor üdvözljük a gyerekeket. Az érdeklődésüket azzal keltjük fel, hogy az állatok elrejtöztek a könyvtárban – keressük meg őket együtt! (plüss állatokat rejtünk el a könyvtár polcain a könyvek között)
2. Frontálisan bemutatjuk a gyerekeknek Assisi Szent Ferencet – az állatok védőszentjeként (értett az állatok nyelvén, és beszélni is tudott velük): „*Mindent szeretnünk kell, ami körülvesz minket, legyen az élő vagy élettelen!*” Beszélgetünk a felelős állattartásról (kóborló állatok, háziállatok, vadállatok).
3. Fokozatosan megtaláljuk az elrejtett plüssállatokat. Megbeszéljük a gyerekekkel, hogy hol élnek az egyes állatfajok.
4. Az olvasóteremben mozgásos aktivitást végzünk: Eljátsszuk és elénekeljük együtt a *Nád a házam teteje...* kezdetű dalt (Isd. Szövegyűjtemény).
5. A helyünket elfoglalva megkérdezzük a gyerekeket: „Elhoztátok a meselátó szemetekeket? És a mesehalló fületeket?”
6. Ráhangelődésként a mese témájára egy találós kérdést teszünk fel: „Találjuk ki, melyik állatról fog szólni a mese!”
 Szürke színű a bundája,
 hosszú, vékony farkincája,
 finom sajt a vacsorája
 ravasz macska les reája.
7. Bajzáth Mária mondókájával tovább hangolódunk a mese befogadására:
 Sűrű erdő (haj)
 Kopasz mező (homlok)
 Pillogója (szem)
 Szuszogója (orr)
 Tátogója (száj)
 Itt bemegy (egyik fül)
 Itt megáll (másik fül)
 Itt a kulacs (szétrnyitott tenyerünket a szívünk előtt kifelé fordítjuk)
 Itt igyál! (szívünkre mutatunk)
8. Felolvassuk a *Kisegér nagy kalandja* című mesét (a teljes szöveg a *Szövegyűjteményben* olvasható).
9. Játsszuk a *Macska az árokban* című játékot.
 Játék menete: 1,5 m távolságban a földre húzzunk krétával 2 párhuz-

mos vonalat. Kiszámolóval kiválasztjuk a macskát, aki beáll az árok közepébe (a két vonal közé). A gyerekek oda-vissza ugrálnak az árkok közt, incselkednek a macskával mondókák kíséretében: *Ha én cica volnék..., Ilyen cica mellett aludni is lehet...* (a teljes szöveg a *Szöveggyűjteményben*). A macska közepén el akarja őket kapni.

10. Kialakítjuk a csoportokat (vagy elosztjuk őket egy játék segítségével, pl. amennyit tapsolunk, annyi gyerek alkot egy-egy kisebb csoportot).
11. Befejezésül, a gyerekek megnyugtatása/ellazítása céljából – csoportonként a gyerekek rakják ki a kirakót, ami kapcsolódik a felolvasott szöveghez (előzőleg lefénymásoljuk és szétnyírjuk az egeres illusztrációt a meséből).
12. A gyerekek könyvet választanak maguknak a könyvtár polcairól, lapozgatják.
13. Elmenetelkor egy áldással köszönünk el a gyerekektől (a szöveg a *Szöveggyűjteményben* olvasható).

A Magyar népmese napja – mesedélelőtt a kincsestárban

A foglalkozásterv kidolgozója: Lukács Erika, Zalabai Zsigmond Városi Könyvtár, Somorja

A foglalkozás célja:

- szövegértés fejlesztése,
- könyvtárhasználat és információkeresés fejlesztése,
- könyvtár-népszerűsítés,
- irodalomnépszerűsítés

Célcsoport (korosztály): óvodások (3-6 év)

Téma, kulcsszavak: könyvtárismeret, könyvtári rend, népmese, Benedek Elek

Eszközök: zenelejátszó

A foglalkozás időtartama: 45-60 perc

A foglalkozás során alkalmazott módszerek: játék, ének, interaktív mozgás

Előzetes ismeretek, további trükkök, tippek, hasznos tanácsok más foglalkozásvezetőknek, visszajelzések korábbi csoportoktól:

Maximum 1 óvodás csoport ajánlott.

Felhasznált, ajánlott irodalom, források:

Benedek Elek: *A csodaóra és más mesék*. Budapest: General Press K., [2009]. ISBN 978 963 643 167 9.

Ortutay Gyula (szerk.): *Magyar népdalok*. Budapest: Neumann Kht., 2000.

Punykó Mária – Hutterer Éva: *Egyedem, begyedem tengertánc*: Kárpátaljai gyermekmondókák. Beregszász: KMPSZ, 2004.

Soósné Faragó Magdolna: *Énekeljünk, énekeljünk! Gyerekekkel mókázunk!* Soósné dr. Faragó Magdolna csoportos énekléseire emlékező dalgyűjteménye. [Budapest]: Soósné Faragó M., 2016. ISBN 978 963 12 5741 0.

Ujváry Zoltán: *Gömöri népdalok és népballadák*. Miskolc: Herman Ottó Múzeum, 1977.

A foglalkozás menete, leírása:

1. Üdvözljük a gyerekeket a könyvtárban, a „kincsestárban”. Elmeséljük nekik, hogy a polcok kincseket rejtnek könyvek formájában. Mindegyikben egy történet szól hozzájuk, ha hazaviszik és csendben hallgatják, megtudhatják, mi a titok, amit magukban rejtnek. Megkérdezzük a gyerekeket, ki járt már könyvtárban, ki tudja, mi történik itt. Összehasonlítjuk a könyvesbolttal.
2. A könyvtárat tánc és ének kíséretében mutatjuk be, miközben meg-megállunk egy-egy részlegen. A *Tekeredik a kígyó* című mondókát énekelve kígyózunk végig a polcok között, és közben egyszer-ször megállunk, bemutatva a könyvtár egyes részlegeit: a Mesemondó sarkat, a Nagytésó birodalmát, a Tudás-hegyet, a Felnőttek birodalmát.
3. Az olvasóterembe érve, ahol a foglalkozás zöme zajlik, körben állva megmozgatjuk a gyerekeket. Együtt énekelve és mutogatva eljátszuk az *A kassai szőlőhegyen* című magyar népdalt (a teljes szöveg a *Szöveggyűjteményben* olvasható).
4. Helyet foglalva beszélgetést kezdeményezünk: „Kivel mi történt ma reggel?” A rossz élményeket mondókéval üzzük el, a jókat pedig behívjuk.
5. Zenehallgatás következik. Együtt meghallgatjuk a *A magyar népmesék főcímdalát*, majd megkérdezzük tőlük, hogy felismerik-e a zenét.
6. Bemutatjuk a könyvet, amiből olvasni fogunk a gyerekeknek, és az író, Benedek Eleket. A mese: Benedek Elek: *A tizenkét varjú* (a teljes szöveg a *Szöveggyűjteményben* olvasható).
7. Megkérdezzük a gyerekeket, hogy elhozták-e a meselátó szemüket és mesehalló fülüket.
8. Bajzáth Mária mondókájával tovább hangolódunk a mese befogadására: „Sűrű erdő, kopasz mező, pillogója, szuszogója, tátogója, itt bemegey, itt megáll, itt a kulacs, itt igyál.”
9. Mesélünk a gyerekeknek, amit az „Így volt, mese volt, minden szava igaz volt.”-frázissal fejezünk be.
10. Zárásként ismét mozgásos tevékenység következik – egy körjáték, pl. a *Körben áll egy kislányka* kezdetű (a teljes szöveg a *Szöveggyűjteményben* olvasható).
11. A foglalkozás zárása: minden gyerek választ egy könyvet a könyvtár

- polcairól, amit aztán a hátralevő időben szabadon lapozgathat.
12. Elmenetelkor egy áldással köszönünk el a gyerekektől (a szöveg a Szöveggyűjteményben olvasható).

Mesélj most te! – bábozás és papírszínház a könyvtárban

A foglalkozásterv kidolgozó: Dunaszerdahelyi Csallóközi Könyvtár gyermekkönyvtárosa

A foglalkozás célja:

- szövegértés fejlesztése,
- könyvtár-népszerűsítés,
- irodalomnépszerűsítés

Célcsoport (korosztály): óvodások (3-6 év), alsó tagozat (6-9 év)

Téma, kulcsszavak: mesehallgatás, szövegértés, bábozás

Eszközök: bábok, mesekönyvek, rajzeszközök

A foglalkozás időtartama: 30-60 perc

A foglalkozás során alkalmazott módszerek: előadás, megbeszélés

Felhasznált, ajánlott irodalom és további források:

Endrődy Orsolya, Svraka Bernadett, F. Lassú Zsuzsa (szerk.): *Sokszínű pedagógia: inkluzív és multikulturális szemléletmód a pedagógiai gyakorlatban*. Budapest: Eötvös Kiadó, 2020. ISBN 978-963-489-255-7.

Ferkai Lóránt: *Papír Peti játéka*. Budapest: Minerva, 1964.

Granasztói Szilvia: *Játsszunk a bábuval!* Budapest: Móra, 1974. ISBN 963-11-0015-4.

Nyakasné Túri Klára: *Bábjátékok*. Zalaegerszeg: Griff Bábszínház, 2006.

A foglalkozás menete, leírása:

1. A gyerekeket üdvözzöljük a könyvtárban, amelyet röviden bemutatunk, majd körbevezetjük őket.
2. Beszélgetünk velük az olvasásról. Megkérdezzük őket, van-e otthon könyvük és hány darab. Van-e kedvenc meséjük, mesehősük. Korosztálytól függően megérdeklődjük, hogy szoktak-e olvasni, ill. szokott-e nekik anyu/apu/nagyi/tesó olvasni. Szokott a felolvasó más-más hangon olvasni, hogy megkülönböztesse a szereplőket?
3. Elővesszük a kellékeket, és megkérjük őket, hogy aki már látott bábelőadást, az kézfeltevésével jelezze. Beszélgetünk a bábokról, típusaikról

- (fa-, rongy-, marionettbáb, papírszínház stb.).
4. Eljátsszuk a mesét. A következőkből választunk ki egyet: Marék Veronika: *Kipp-kopp*; Yannick Lefrançois: *A tavaszi nyúl*; Thierry Chapeau: *Szusi és A csodapalást*; Maros Krisztina: *Egy pöttyös nap*; Tasi Katalin–Maros Krisztina: *Vízcepp*; Grimm testvérek: *Három toll*
 5. A gyerekeket úgy próbáljuk meg bevonni a történetben hogy a szereplő hozzájuk fordul, és kérdez tőlük: *Nem láttátok...? Nem tudjátok...? Tudtok nekem segíteni...?*
 6. A meséhez választhatunk zenei aláfestést is, hogy a gyerekeket tapsolásra, ritmizálásra bíztassuk.
 7. A mese után, ismét a életkoruknak megfelelően, feladatokat adunk a gyerekeknek. Pl.:
 „Rajzold le a kedvenc részletedet a meséből!”
 „Rakd sorrendbe a képeket az elhangzottak alapján!”
 S azzal, hogy megrajzolják, létrejön a papírszínház.
 Meseelemzés (a mese jellegzetességei: jó/rossz szereplők, varázsszámok, varázstárgyak stb.)
 Egyéb kézügyességi alkotás – szereplő megformálása pl. toalettpapír-gurigából és papírból.
 8. Végül a résztvevőket megajándékozunk egy, a könyvtárat ismertető könyvjelzővel.

Bertalan és Barnabás, a dakszliikrek – papírszínház a könyvtárban

A foglalkozásterv kidolgozója: Smidt Veronika, Községi Könyvtár – Szógyén

A foglalkozás célja:

- olvasásfejlesztés,
- szövegértés fejlesztése,
- könyvtár-népszerűsítés,
- irodalomnépszerűsítés

Célcsoport (korosztály): óvodások (3-6 év), alsó tagozat (6-9 év)

Téma, kulcsszavak: szeretet, papírszínház, kamishibai, mesemondás

Eszközök: Papírszínház mesé (21 illusztrált lap) és egy fa keret, díszlet – bútorok, tányérok, kerek kalapdobozsinór; figurák/bábok – a dakszliikrek piros és kék selyemszalaggal, Borbála néni, Bertalan bácsi, színező

A foglalkozás időtartama: 60 perc

A foglalkozás során alkalmazott módszerek: beszélgetés, játék, szemléltetés, papírszínház, mesemondás

Előzetes ismeretek, további trükkök, tippek, hasznos tanácsok más foglalkozásvezetőknek, visszajelzések korábbi csoportoktól:

A papírszínház módszer felhívja a figyelmet a korai vizuális nevelés fontosságára. Tipp: A meseolvasás során használhatunk olvasólámpát a színházi hatás elérése érdekében.

Felhasznált, ajánlott irodalom és további források:

Janikovszky Éva: *Bertalan és Barnabás*. Budapest: Csimota Könyvkiadó Kft., 2014. ISBN 978-963-9768-74-1.

Csányi Dóra, Simon Krisztina, Tsík Sándor (szerk.): *Papírszínház: módszertani kézikönyv*. Budapest: Csimota, 2016. ISBN 978-963-9768-99-4.

A foglalkozás menete, leírása:

1. A papírszínházis előadásunk megkezdése előtt ellenőrizzük, hogy a lapok sorba vannak-e rakva 1-től 20-ig – a 0. oldal a 20. után következik. Becsúsztatjuk a lapokat oldalról a bezárt ajtajú kamishibai-keretbe.
2. A foglalkozás során használandó szemléltetőeszközöket előre elhelyezzük a papírszínház mellé.
3. Amikor megérkeznek a gyerekek, köszöntjük őket egy ismerkedős játékkal.
4. A korosztályuknak megfelelően beszélünk nekik az íróról. Bemutatjuk őt.
5. Megkezdődik a foglalkozás, kitérjük az ajtókat, és mesélünk. (Az előlapokon a színes illusztrációk, a hátlapokon a szöveg látható.)
6. A papírszínház alkalmazásakor különösen oda kell figyelnünk a lapok mozgatására. Időnként lassan kell képet váltanunk, máskor a képet nem húzzuk ki teljesen, csupán szakaszosan, ez esetben figyelniük kell a függőleges vonalat, amely jelzi, hol álljunk meg.
7. A mese a szeretet adásának és elfogadásának módjáról szól, a felolvasás után ezzel a témával foglalkozunk, átbeszéljük a kifejezések jelentéstartalmát.
8. (önkéntes alapon) A szemléltetőfigurákat használva újra eljátszuk a történetet a gyerekekkel.
9. Ezután megbeszéljük, mi a különbség a könyv és a papírszínházi mese között. Megkérdezzük őket, hogy mit vettek észre.
10. Egy kis ismeretterjesztő rész következik. Röviden bemutatjuk a tacsókát. A gyerekekkel közösen információkat gyűjtünk a könyvtárban fellelhető enciklopédiákból, kutyákkal foglalkozó gyerek és felnőtt ismeretterjesztő kiadványokból.
11. Újra visszatérünk a mesénk történetéhez. Átbeszéljük a történetet ember-ember, állat-állat és ember-állat viszonylatokban is. A gyerekeket a véleményük kinyilvánítására buzdítjuk.
12. Egy előre elkészített fekete-fehér kifestősablon segítségével kiszínezzük a történetet. (Ezzel tulajdonképpen felmérjük, ki mennyire merült el a mese részleteiben, mennyire volt figyelmes, hiszen a színeknek szerepe volt a történetben.)

13. Zárasképp megkérdezzük a gyerekektől, hogy ki, mit visz el a hallottakból, látottakból.

Ökolábnyomon

A foglalkozásterv kidolgozója: Fülöp Éva, Márai Sándor MTNY Gimnázium és Alapiskola, Kassa

A foglalkozás célja:

- szövegértés fejlesztése,
- könyvtárhasználat és információkeresés fejlesztése,
- könyvek bemutatása,
- figyelemfelkeltés,
- gyakorlati útmutatás,
- környezeti nevelés

Célcsoport (korosztály): alsó tagozat (6-9 év)

Téma, kulcsszavak: környezetvédelem, kommunikáció, szelektív hulladékgyűjtés, globális felmelegedés, ökolábnyom, újrahasznosítás, hulladékgazdálkodás, környezeti nevelés

Eszközök: Kép – földgömb, szócsíkok, filctoll, whiteboard/tábla, fénymásolt lapok, könyvkiállítás, környezetvédelemmel foglalkozó kifestő

A foglalkozás időtartama: 45 perc

A foglalkozás során alkalmazott módszerek: interaktív előadás, beszélgetés, rajzolás-festés

Felhasznált, ajánlott irodalom és források:

Gévai Csilla: *Nagyon zöld könyv*. [Budapest]: Pagony, 2019. ISBN 978-963-410-341-7.

Mérei Ferenc – V. Binét Ágnes: *Ablak-zsiráf: képes gyermeklexikon*. Budapest: Móra Könyvkiadó, 1977.

Mound, Laurence: *Rovarok*. Budapest: Park Könyvkiadó, 1996. ISBN 963-530-266-5.

[s.n.]: *Nagy képes lexikon gyerekeknek*. Budapest: Cser Kiadó, 2004. ISBN 963-9560-01-4.

[s.n.]: *Sokszínű városka kifestő*. O-Press Kiadó, [h.é.n.].

Spilsbury, Louise—Kai, Hanane: *Bolygónk védelme*. Budapest: HVG Könyvkiadó, 2020. ISBN 978-963-304-916-7.

A foglalkozás menete, leírása:

1. Előkészítjük a témához illő könyvkiállítást – a könyvtárban megtalálható könyvek felhasználásával. Pl.: természetrajzi enciklopédiák, könyv a rovarokról stb.)
2. A táblára 4 db szócsíkot teszünk: szelektív gyűjtés, globális felmelegedés, ökolábnyom, újrahasznosítás.
3. A könyvtári üdvözlés után felhívjuk a figyelmet arra, hogy érdekes és komoly, nagyon fontos dolgokról hallanak majd, és mindent meg is beszélünk a megfelelő időben.
4. Elsőnek a *Beszélgessünk róla! Bolygónk védelme* című könyvből olvasunk, lassan, és közben a benne lévő képeket is megmutatjuk. Felhívjuk a figyelmet, hogy akkor jelentkezzenek, amikor hallják azokat a kulcsszavakat, amiket szócsíkok formájában a táblára kiraktunk.
5. Nem cél, hogy a könyvet szóról-szóra elolvassuk, így bizonyos részeket kihagyunk. A cél az, hogy a szócsíkokra felírt szavakra felfigyeljenek és beszélgessünk róluk. A szelektív hulladékgyűjtést, újrahasznosítást általában ismerik a gyerekek; ezekről ki-ki elmondhatja, hogyan alkalmazzák otthon.
6. Az új ismeret számukra az ökolábnyom (A *Nagyon zöld* könyvből kifénymásoljuk az ide vonatkozó oldalt, s ezt szemléltetésként kitesszük a táblára). Itt egy példát hozunk a könyvből: a futballpálya méretének többszöröse az 1,8 ha, amit mindenkire jutna, ha helyesen használnánk a földet. Ezt a gyerekeknek kicsit nehezebb elképzelni, de tovább feszegetjük, példákkal körbejárjuk a témát, amíg mindenki meg nem érti.
7. A másodikosoknak a szó eredetét is felírhatjuk: „Okos szó ez az OIKOS (ökosz).“ (Ebből a görög szóból ered az öko kifejezés.) Ez is felkerül a táblára.
8. Végezetül mindenkinek kiosztunk egy előkészített kifestőt, amin virágok, tavak, fák, madarak vannak.
9. A foglalkozás célja nem csak az, hogy kellemesen, beszélgetéssel töltsék el az időt a gyerekek a könyvtárban, hanem az, hogy aktívan részt vegyenek a téma megvitatásában – véleményt formáljanak, gondolkozzanak.

A vízcsepp meséje – papírszínház a könyvtárban

A foglalkozásterv kidolgozója: Árendás Erika, Párkányi Városi Könyvtár

A foglalkozás célja:

- szövegértés fejlesztése,
- könyvtárhasználat és információkeresés fejlesztése,
- ismeretszerzés

Célcsoport (korosztály): alsó tagozat (5-12 év)

Téma, kulcsszavak: környezetvédelem, víz, ökológia, eső, időjárás

Eszközök: papírszínház, színespapír, ragasztó, rajzlap

A foglalkozás időtartama: 45-60 perc

Felhasznált irodalom:

Tasi Katalin: *Vízcsepp*. Budapest: Csimota Könyvkiadó, 2016. ISBN 978-615-5649-04-2

A foglalkozás során alkalmazott módszerek: olvasás, beszélgetés, kollázs készítése, játékok

A foglalkozás menete, leírása:

1. Üdvözljük a gyermekeket a könyvtárban.
2. Megkérjük őket, hogy helyezkedjenek el kényelmesen a szőnyegen.
3. Felvezetjük a témát: az időjárás. A kérdésekkel és az azokra adott válaszokkal egyre közelebb jutunk ahhoz, miért fontos az időjárás. Ki milyen időjárást szeret? Miért szeretitek a meleget? Miért szeretitek a hideget? Miért szeretitek az esőt? Miért szeretitek a szelet?
4. Előkerül egy újabb fontos szereplő: a Nap. Miért fontos a nap ereje? Milyen hatással van az élő szervezetekre?
5. Következik: az eső. Mit jelent a növények számára? Mikor kell öntözni? Mit jelent számotokra a víz? Tudnánk élni víz nélkül?
6. Felsorolás következik: Soroljátok fel, ti mire használjátok a vizet otthon?
7. Előkerül egy újabb fontos kérdés: A jég, a pára szeretitek víz?
8. Egy kis ének és játék következik. Énekeljünk vagy szavaljunk verseket, dalokat, amelyekben szerepel a víz. Példa a *Szöveggyűjtemény* részben olvasható.
9. Az esőjáték következik, amelynek célja az eső fokozatainak bemutatása. A fokozatok: Csettintsünk az ujjainkkal (szemerkélő eső), majd dörzsöljük a tenyerünket (zápor), fokozzuk tovább, és tapsoljunk (zivatar), csapkodjuk a combunkat, majd ehhez társítsunk lábdobogást (villámlás, szél). Ezeknek az üteme mindig gyorsul. Végül a gyerekek már ugrálnak, és ezzel az erőteljes zivatart és a mennydörgést utánozzák. A nagy hangoskodás után fokozatosan, lépésenként visszafelé haladva lecsendesítjük a vihart, amíg el nem áll az eső. Ha elvonult a „vihar”, kezdődhet a meseolvasás.
10. Előkerül a papírszínház – *Vízcsepp*.
11. A mese után a gyerekeket kisebb (4-5 fős) csoportokra osztjuk. Minden csoport kiválaszt egy meserészletet, és a színes papírból pici fecniket, galacsinokat gyártva, ragasztót használva, kollázst készít. Miután megcsinálták, a képkollázsokat egymás után, időbeli sorrendben mutatják be, amivel újra életre kel a mese.

Mi a szösz? – játékos ábécé

A foglalkozásterv kidolgozója: Tegdes Egyházi Dóra, SZMKE, Komárom

A foglalkozás célja:

- olvasásfejlesztés,
- könyvtárhasználat és információkeresés fejlesztése

Célcsoport (korosztály): alsó tagozat (6-9 év)

Téma, kulcsszavak: ábécé, könyvtári rend, betűk, mese

Eszközök: papír, rajzeszközök (színes ceruza, zsírkréta, fix stb.)

A foglalkozás időtartama: 1,5 óra

A foglalkozás során alkalmazott módszerek: biblioterápia, játék, művészetterápia, képzőművészet, drámapedagógia, meseterápia

Előzetes ismeretek, további trükkök, tippek, hasznos tanácsok más foglalkozásvezetőknek, visszajelzések korábbi csoportoktól: Max. 10-12 fővel ajánlom, a gyerekek aktivitásától függően

Felhasznált, ajánlott irodalom és további források:

Vadadi Adrienn: *Mi a Szösz? Könyvtárhasználati segédlet és könyvajánló óvodás korú gyermekek és szüleik részére.* Szentendre: Pest Megyei Könyvtár, 2015.

A foglalkozás menete, leírása:

1. Bevezető: Beszéljünk a könyvről! Tudjátok-e, hogy hányféle könyv létezik? Ti milyenekkel találkoztatok már? Van-e kedvenc könyvetek, vagy olyan, amire nagyon emlékeztek valamiért? Hogyan készülnek a könyvek? Hol lehet a könyveket beszerezni? Mit kell csinálni a könyvekkel? Mire jók a könyvek? Mi van a könyvekben? Kik azok az írók?
2. A mese megismerése és az érdeklődés felkeltése: Amikor körbejártuk a könyv tematikáját, előkerül a mese Szöszről, a könyvmolyról (a felhasznált szöveg a *Szöveggyűjtemény*ben olvasható). A mese felolvasása után bemutatjuk Szöszt (egy nemezelt ujjbáb). Szösz bemutatkozik. Segítséget kér: „Kérlek, tanítsatok meg az ábécére!” Tudjuk-e az ábécét? (Ekkor a gyerekek gyorsan végigmondják az ábécét, még mielőtt bármit is mondanánk...) Megegyezünk a gyerekekkel, hogy segítenek Szösznek megtanulni az ábécét.
3. Mozgásos rész: Álljunk be a nevünk szerint ábécésorrendbe, és úgy megmutatjuk Szösznek a betűk sorrendjét. Egy sorba rendeződnek – megvitatják, ki-ki után következik.

4. Írásos feladat: mindenki kap valamilyen betűt/betűket (több variáció is lehetséges – attól függően hányan vannak, mennyi időnk van). A kapott betű(k)re egyénileg max. 3 szavat írnak (pl.: a – alma, autó, akasztó) Segítség: olyat írjanak, amit könnyű lerajzolni. Ezután meghallgatjuk, ki mit írt. Akinek nem sikerült, annak közösen segítünk. Így mindenféle betűre vannak szavaink, ezekkel dolgozunk tovább.
5. Rajzolás: Szösz: „Nagyon szépen összegyűjtöttük a betűket, de attól tartok, el fogom őket felejteni. Mi lenne, ha le is rajzolnánk a betűket? S akkor azt ki is rakhatnám a könyvtáramban a könyvespolcokra! Ha mindenki megrajzol nekem egy-két betűt, már készen is vagyunk!”
6. Betűrajzolás: kb. 15-20 perc, amíg mindenki megrajzolja a saját betűjét/betűit. Minden betű külön lapra kerül: maga a betű, s mellé a rajz. Van, aki gyorsabban dolgozik, az besegíthet a többieknek. Elkészülnek a betűk és a rajzok.
7. Közös mese: Ismét körbeülünk és játszunk egyet. Szösz: „Milyen mókás lenne, ha mesélnénk együtt. Itt vannak a szereplők, csak ki kell találnunk, mi történik velük a mesében. Van kedvetek hozzá?” Az összeszedett rajzokat összekeverjük, lapjával lefordítjuk, és egy kupacban középre tesszük. Körben egymás után húzunk, és mindig az folytatja a mesét, aki húz a rajzkupacból. Egy szabály van, hogy a képen szereplő dolgot bele kell foglalni a mesébe (a soron következő mondatba). Pl.: A rajzon egy alma van. „Egyszer volt hol nem volt, volt egyszer egy szépséges, piros alma.” A következő rajzon úrhajó. – „Ez az alma nagyon szeretett volna úrhajón ülni és az úrben repkedni.” A következő rajzon kutya. – „Az almácska legjobb barátja, a kutya, viszont nagyon félénk kis állat volt.” És így tovább.
8. Zárás: A végén megtapsoljuk a mesénket. (A rendelkezésünkre álló idő és a gyerekek aktivitásának a függvényében) eldönthetjük, hogy mesélünk-e még, esetleg összekeverhetjük a „szereplőket”. Összegezzük, hogy mit tanultunk/ismételtünk ma: Miért kell Szösz könyvtárába az ábécé? Mit segít az ábécé a könyvtári polcokon? Miért jó, ha a gyerekkönyveknél rajzok is vannak? Szösz megköszöni, hogy megtanították neki ezeket a betűket és segítettek elkészíteni az ábécét jelölő rajzokat a könyvtárába.
9. További variáció: a jól sikerült mesét megpróbálhatjuk visszamondani, és aztán el is játszhatjuk.

Harisnyás Pippi – a szófogadatlan kislány

A foglalkozásterv kidolgozója: Árendás Erika, Párkányi Városi Könyvtár

A foglalkozás célja:

- irodalomnépszerűsítés,
- szövegértés fejlesztése, helyismeret,
- az ajánlott irodalom megismertetése

Célcsoport (korosztály): alsó tagozat (9-10 év)

Téma, kulcsszavak: könyvtár, könyvismertetés, kaland, játék, információ, Harisnyás Pippi, Astrid Lindgren, térképismeret, tájékozódás, Svédország, Skandinávia

Eszközök: glóbusz, világatlasz, könyvek, rajzlap, színesceruzák, labda (esetünkben „Sanyi”)

A foglalkozás időtartama: 60 perc

Felhasznált irodalom:

Dubois, Michael: *Kis utazók nagy könyve*. Budapest: Kossuth, 2012. ISBN: 978-963-09-6943-7.

Géczi Zoltán – Sipos Norbert: *A Föld atlasza*. Kisújszállás: Pannon-Literatúra Kft., 2005. ISBN: 963-86-1081-6.

Lindgren, Astrid: *Harisnyás Pippi*. Budapest: Egmont, 2005. ISBN 963-628-130-0.

Astrid Lindgren további művei

A foglalkozás során alkalmazott módszerek: olvasás, beszélgetés, rajzolás

A foglalkozás menete, leírása:

1. Üdvözljük a gyermekeket a könyvtárban.
2. Megkérjük őket, hogy helyezkedjenek el kényelmesen a szőnyegen.
3. Astrid Lindgren könyveit és a földrajzi atlaszokat már előre kikészítjük a szőnyegre, könyvkiállítás formájában.
4. Bemutatjuk a gyermekeknek az író életét, fényképen is megmutatjuk, ki volt ő.
5. Elővesszük a glóbuszt, amelyen megkeressük Svédországot, az író nő szülőhelyét.
6. Elkezdődik a beszélgetés, érdekes kérdések következnek:
pl. Mi Svédország fővárosa? Ki ismeri fel az ország zászlóját? (Felsorolják a zászló színeit.) Járt már valaki Svédországban? Mit tudtok az államról? Kicsi? Nagy? Mely országok szomszédosak vele? Stb.
7. A foglalkozásvezető feláll a szőnyegről. Megkéri a gyermekeket, hogy

mondják el, hogy néz ki, milyennek látják őt:

Milyen az öltözéke? Milyen a testalkatom (alacsony, magas, sovány, kövér)? Mi a hajam színe? Stb.

Elkezdünk beszélgetni a könyv főszereplőjéről, Harisnyás Pippiről, akinek furcsa és extravagáns a stílusa.

8. Megkérjük a gyerekeket, hogy ők is mutatkozzanak be (árulják el a nevüket). Ekkor kerül elő Sanyi, a labda. Körbeülünk, Sanyi a foglalkozásvezető kezében van. A labdát körbeadjuk az óramutató járása szerint. Aki megkapja, az bemutatkozik, de csak a keresztnevét mondja. Amikor Sanyi körbeért, a vezető és a gyerekek felállnak.
9. A gyerekek második feladata libasorba rendeződni, mégpedig úgy, hogy vezetéknevek szerint ábécésorrendben következzenek. (Mivel a foglalkozáson egy osztály vesz részt, ismerik egymás vezetéknevét.) Mikor mindenki felsorakozott, hangosan kimondják a nevüket, és ellenőrzik, hogy az ábécé szerint helyes-e a sorrend. Ezután visszaülünk a szőnyegre.
10. Megbeszéljük a gyerekekkel, hogy egymás nevének megismerése bizony nem hiába történt. Merthogy Harisnyás Pippi teljes neve hat névből áll (Harisnyás Pippilotta Citadella Intarzia Majolika Ingaóra). Megkérdezzük őket, vajon ismerik-e ezeket a neveket/szavakat. A foglalkozásvezető felolvassa Pippi neveit, és ezután megkéri a gyerekeket: „Mindenki vegye elő és nyissa ki a mesehallgató fülét, a száját cipzárózza be, és helyezkedjen el kényelmesen!” Ezzel megkezdődik a felolvasás a meséből.
11. A meseolvasás után mindenki kiválasztja, hogy melyik volt a kedvenc részlete a meséből, és azt lerajzolja. Ha az idő engedi, a gyorsabbak Svédország zászlóját is kifesthetik.

Görög mitikus alakok – rendhagyó óra a könyvtárban

A foglalkozásterv kidolgozója: Dombi László, Dunaszerdahelyi Csallóközi Könyvtár

A foglalkozás célja:

- szövegértés fejlesztése,
- könyvtárhasználat és információkeresés fejlesztése,
- könyvtár-népszerűsítés,
- irodalomnépszerűsítés

Célcsoport (korosztály): felső tagozat (10-14 év), középiskolások (15-19 év)

Téma, kulcsszavak: történelem, irodalom, művészet, földrajz, könyvtárhasználat, katalógus-használat, mitológia, görögök, görög történelem,

görög irodalom, Iliász, Odüsszeia, ókor

Eszközök: prezentáció, tábla, munkalapok

A foglalkozás időtartama: 2,5–3 óra

A foglalkozás során alkalmazott módszerek: előadás, csoportmunka, játék, vita, szemléltetés

Előzetes ismeretek, további trükkök, tippek, hasznos tanácsok más foglalkozásvezetőknek, visszajelzések korábbi csoportoktól:

A felsoroltakból olyan hozzánk illő témákat választhatunk, amelyekben ott-hon érezzük magunkat. A diákok korát és érdeklődési körét is figyelembe vehetjük, továbbá az is szempont lehet, hogy a gyerekek az iskolában elhangzott tananyag mellé kapjanak/keressenek olyan információkat, amelyekre az iskolában nem volt idő. Szövegértési feladatokat is kaphatnak. Sok hasznos információt és képanyagot szerezhetünk a különböző videomegosztó weboldalakon közzétett videókból is. Sőt, a mitológiai témájú mémek közül is választhatunk néhányat, hogy megmutassuk az időtlenségeket. A diákok szókincsének növelése érdekében használhatunk idegen szavakat is, amelyeket aztán megmagyarázunk nekik, vagy hagyjuk őket, hogy a szavakat szótárakban keressék ki. Kitérhetünk arra is, hogy mivel a görög nyelvnek saját ábécéje van, a latin betűs átírat nyelvről nyelvre változik. Ezért találkozhatunk ugyan annak a névnek más formájával és kiejtésével magyar, szlovák, angol stb. nyelven.

Felhasznált, ajánlott irodalom és további források:

Apollodórosz: *Mitológia*. Budapest: Európa Könyvkiadó, 1977. ISBN 963-07-1368-3. Elektronikus változat: <https://mek.oszk.hu/05700/05780/>

Bakos Ferenc: *Idegen szavak és kifejezések szótára*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 2005. ISBN 963-05-8205-8.

Csiky Gergely (szer.): *Görög-római mythologia*. Budapest: Franklin Társulat, 1911. Elektronikus változat: <https://mek.oszk.hu/08100/08154/pdf/08154.pdf>

Csokonai Vitéz Mihály (ford.): *Homerus Batrachomiomachiája vagy a Béka és egér-harc*.

Uő.: *Csokonai Vitéz Mihály összes versei*. Budapest: Arcanum, 1998. p. 78-102. ISBN 963-85923-1-1.

Devecseri Gábor: *Antik tanulmányok*. Budapest: Magvető, 1981. ISBN 963-271-564-0.

Devecseri Gábor (ford.): *Iliász: Odüsszeia: Homéroszi költemények*. Budapest: M. Helikon, 1974.

Devecseri Gábor: *Kalauz Homéroszhoz*. Budapest: Szépirodalmi Könyvkiadó, 1973.

Devecseri Gábor: *Műhely és varázs: görög-római tanulmányok*. Budapest: Szépirodalmi, 1974.

Falus Róbert (szer.): *Görög költők antológiája*. Budapest: Európa Könyvkiadó, 1959.

- Graves, Robert: *A görög mítoszok*. Bratislava-Budapest: Madách-Európa, 1981. ISBN 963-07-2912-1.
- Hésziódosz: *Istenek születése*. Budapest: Európa, 2005. ISBN 963-07-7843-2.
- Kepartová, Jana: *Antika? Zajdšte do kina, přečtete román...* Praha: Lidové noviny, 2006. ISBN 80-7106-850-0.
- Ovidius Naso, Publius: *Átváltozások*. Budapest: M. Helikon Európa, 1975. ISBN 963-207-424-6.
- Renger, Almut-Barbara – Solomon, Jon (szerk.): *Ancient Worlds in Film and Television*. Leiden: Brill, 2013. ISBN: 978-90-04-18320-9.
- Trencsényi-Waldapfel Imre: *Görög regék és mondák*. Budapest: Móra, 2005. ISBN 963-11-8056-5.
- Trencsényi-Waldapfel Imre: *Mitológia*. Budapest: Gondolat, 1974. ISBN 963-280-006-0.
- Vantuch, Anton: *Homér a homérský svet*. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1960.
- Zamarovský, Vojtech: *A görög csoda*. [Bratislava] [Budapest]: Móra Kiadó [Madách], 1988.
- Zamarovský, Vojtech: *Istenek és hősök a görög-római mondavilágban*. Budapest: Magyar Könyvklub, 2001. ISBN 963-547-485-7.
- Zamarovský, Vojtech: *Trója felfedezése*. Bratislava: Tatran; Budapest: Móra Kiadó, [1966].
- Képes gyermekenciklopédiák
- Művészettörténeti lexikonok
- Weboldalak, online adatbázisok:
- Tótfalusi István: *Ki kicsoda az antik mítoszokban*. <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-ki-kicsoda-az-antik-mitoszokban-F869D/> (Letöltés ideje: 2021. november 30.)
- World History Encyclopedia. <https://www.worldhistory.org/> (Letöltés ideje: 2021. november 30.)
- Harvard – The Center for Hellenic Studies. <https://chs.harvard.edu/books/> (Letöltés ideje: 2022. február 12.)
- Facebook-oldalak (Letöltés ideje: 2021. november 30.):
- Görög-római élet és kultúra. <https://www.facebook.com/profile.php?id=100051408651809>
- Late Bronze Age Apocalypse. <https://www.facebook.com/bronzeagecollapse>
- Classics For All. <https://www.facebook.com/ClassicsForAll>
- Hellenic History. <https://www.facebook.com/GreekHistory1>
- Ancient Greece. <https://www.facebook.com/ClassicalAncientGreece>
- Classical Studies memes for Hellenistic teens. <https://www.facebook.com/CSMFHT/>
- Digital Maps of the Ancient World. <https://www.facebook.com/Digital-MapsAW>
- Minoan, Mycenae, Troy – Archaeology. <https://www.facebook.com/Minoan-MycenaeTroy/>
- Hellenic Glory. <https://www.facebook.com/HellenicGlory1983>

A foglalkozások menete, leírása:

I. AZ ILIÁSZ (Odüsszeia, ciklusok)

1.1. Bevezetésül lejátszunk Homérosz Iliászának egy részletét (rövid bevezető részét) ógörögül: (<https://www.youtube.com/watch?v=sR7FGshwBWY>)

1.2. Elolvassuk a részlet fordítását (felhasználhatunk két eltérő fordítást is, hogy így megismertessük őket a fordítás művészetével, Devecseri Gáboron kívül lefordították még Kemenes (Kempf) József *Homérosz Iliasa* címen és Baksay Sándor. Az utóbbi elektronikus változata: https://adt.arcanum.com/hu/view/MTA_EgyediKonyvek_196732/?query=baksay%20s%C3%A1ndor&pg=0&layout=s)

1.3. Miről is szól az Iliász: nem az egész tízéves háborúról, hanem csak 54 napjáról. A diákokat itt ismertethetjük meg a trójai ciklus többi eposzával: *Küприя, Aithiopisz, Kis Iliász*. Tartalmuk Devecseri Gábor: *Iliász, Odüsszeia, Homéroszi költemények* c. könyvekben található.

1.4. Film és valóság – szemléltetés (J. Kepartováz esszéje, fegyverzet – lásd a munkalapot). Feltehetünk kérdést azzal kapcsolatban is, hogy láttak-e, szeretik-e a mitológia témájú filmet (*Trója, Titánok harca, Iaszón és az Argonauták...*). Kitérhetünk a 2004-es *Trója* c. filmre, röviden elemezhetjük irodalmi és történelmi szemszögből. Miben követte az eposzt, miben tért el. Mi volt hitelesen ábrázolva, mi nem. Felhasználhatjuk hozzá pl. a felsorolt két könyvet (*Antika? Zajdëte do kina, přečtëte román, Ancient Worlds in Film and Television*), vagy találhatóunk blogot vagy vlogot, ahol ilyen filmeket elemeznek. (Illusztrálva az eltérést, született egy összehasonlítás a filmes és egy hiteles bronzkori fegyverzetről.)

II. A MITOLÓGIA

2.1. Elbeszélgetünk a mitológiáról: Kik ismernek, miről, miért? Jellemzők. Szállóigék (pl. Ariadné fonala). Itt bevethetjük a Mentimeter (menti.com) nevű (vagy hasonló) eszközt, hogy a diákok felsorolják az általuk ismert hősöket, történeteket, szállóigéket.

A görög hőroszok a tetteik után boldogan élnek, amíg meg nem halnak? Mint a mesékben? (90%-ban nem). Legjobb példa erre Héraklész, akit a 12 próba teljesítése által ismerünk, de a mai orvostudomány indulatos vagy akár dührohamsoktól szenvedőnek is diagnosztizálná. A halála is kínnal teli volt (méreggel itatták át az ingét és mágián égették el). Iaszón elhagyja Médeát. Thészusz elviszi magával Krétáról a segítőjét, Ariadnét, de kiteszi Naxosz szigetén, és a testvérét, Phaidrát veszi feleségül. A Trója ellen harcoló akháj hősök nagy részének sincs boldog sorsa (Aiasz, Agamemnon).

III. KÖNYVTÁRISMERET

3.1. A témához illő könyveket keresünk. A diákokkal megismertetjük a katalógusban való keresést, a kulcsszavak használatát, és hogy az így kikeresett könyvet hogyan találják meg a polcokon.

3.2. Apollodórosz *Mitológiája* mint az ókori „kötelezők röviden” – szemléltetés. Apollodórosz egy olyan kézikönyvet készített az ókori diákok számára, amely összefoglalta a mitológia nagy részét. Nem ő volt az egyetlen, de csak az ő műve/neve maradt fenn.

3.3. A diákok sorban hangos olvasással feldolgozzák a következő műveket: *Démétér-himnusz*, *Békaegérharc*.

A *Démétér-himnuszban* szemléltethetjük, hogy Perszeophoné elrablásával magyarázták az évszakok változását.

A *Békaegérharc* (más néven Batrakhomüomakhia) egy paródia, amit Homérosznak tulajdonítottak, de végül sokkal későbbinek bizonyult. Ha a humorra akarjuk fektetni a hangsúlyt, felolvashatunk Lukiánosz (Kr.u. 2. század) *Istenek párbeszédeiből* is.

IV. A MÍTOSZOK ÉS A VALÓSÁG

4.1. Az ókori Kréta (mítoszok, történelem, ásatások, művészet)

Művészettörténettel foglalkozó könyveket keresünk ki, és megismertetjük a diákokkal a Krétán és Szantorinin feltárt történelmi és művészeti emlékeket.

A minőségi kultúra egyik jellegzetes szimbóluma a bika. Megkérdezzük a diákokat, hogy szerintük ez hogyan mutatkozik meg a Krétával kapcsolatos mítoszokban (Zeusz bika alakban rabolja el Európát, és viszi el Krétára; Poszeidón ajándéka Rhadamanthusz király számára; Pasziphaé szerelme a bika iránt; Minótaurusz). Együtt elgondolkodhatunk azon is, hogy a Minótaurusznak szánt emberáldozatok nem szimbolizálják-e Kréta egykori hegemoniáját a szárazföldi görög területek felet.

4.2. Mükéné (és társai): a „küklöpsi falak”

Művészettörténeti kiadványokban lapozunk. Főleg régészeti leleteket ismertetünk meg a diákokkal (mükénéi oroszlános kapu, Agamemnon maszkja, Nesztor serlege).

Heinrich Schliemann – régész vagy kincsvadász? Hogyan tette (dinamittal) tönkre pont azt, amit keresett?

4.3. Ógörög utazók: az argonauták, Héraklész, Odüsszeusz (egy kis földrajz). Javaslat: Megnézzük a térképen milyen útvonalakat jártak be az említett személyek. Kivetítjük a térképeket, melyeken a hősök által bejárt útvonalak láthatók (pl. az argonauták eljutottak Grúziába, felhajóztak a Dunán. Hol éltek a lotofágok, ill. a phaiákok, hol találkozott Odüsszeusz Polyphémoszszal, hol volt Szhüllá és Kharübdisz, hol található Héraklész oszlopai.). Más földrajzi megközelítés: mitológiai helyismeret, avagy hogyan magyarázták az ókori görögök a földrajzi nevek eredetét (Ikariai tenger – Ikarosz vízbe esésének helye, Hellészpont – Hellé vízbe esésének helye, Boszporusz – utalás Ió tehén alakjában való átkelésére, Peloponnészosz – Pelopsz szigete). Héraklész, argonauták: https://sigmapublications.com/maps_en_enHerEur.html

Odüsszeusz bolyongásairól több, eltérő térkép is létezik: <https://prezi.com/stw2jatm3p8z/odusszeusz-utjanak-allomasai/?fallback=1>

<https://slideplayer.hu/slide/3092324/> (Letöltés ideje 2022. február 12.)

4.4. A görög történelem idővonala (ezen elhelyezzük a trójai háborút, és megvitathatjuk a mondavilág lehetséges összefüggéseit egy igazi történelmi eseménnyel, a „tengeri népek” támadásával)

A trójai háború a mítosz és történelem határán található. Vergilius *Aeneis*-ben Róma megalakulását 500 évvel utána teszi, tehát a háború egyik lehetséges dátuma Kr.e. 1250. Az átadások viszont a bronzkori város megsemmisülését körülbelül Kr.e. 1180-ra teszik. Ezek a történetek a görög mitológia utolsó pillanatait örökítik meg, utána már csak a hazatérések következnek, majd két generációval később a héraleidák visszatérése.

Megvitathatjuk, kik lehettek a „tengeri népek”. Mi okozhat népvándorlást (éghajlatváltozás, túlnépesedés, rossz termések sorozata, hatalmi vákuum, természeti csapás, hatalmi harcok)? Ezek közül melyeket találjuk meg a trójai háborúhoz kapcsolódó mitológiai történetekben? (Pl. Odüsszeusz meséje a kalózkodásáról Egyiptom partjainál, Diomédész és a krétai Idomeneusz hatalomtól való megfosztása, a „héraleidák visszatérése”, mint a dór törzsek betelepülése Peloponnészszra.)

Kitérhetünk magára a mű születésére, Homérosz személyére, az eposz jellemzőire is.

4.5. A bronzkor többi fejlett kultúrája: Kiket sújtott még a tengeri népek támadása?

4.6. A mítoszok „írásbeli” születése: Homérosz és Hésziodosz.

Szakértők szerint a Homérosz által elmesélt mitológiai történeteknek nem volt rendszere, ezért Hésziodosz megírta az *Istenek születését*, hogy egy kis rendet tegyen köztük.

Érdekesség: az *Iliászban* (XVIII. könyv) olvashatunk Akhilleusz pajzsáról, Hésziodosz pedig költeményt írt Héraklész pajzsáról.

A szövegek és műtárgyak néha sokkal többet mondanak el arról az időről, amikor keletkeztek, mint arról, amit elmesélnek, ill. ábrázolnak. Ilyen például *Iliász* VIII. könyvében az a jelenet, amelyben Héra szépítgeti magát, hogy elcsábítsa férjét. Továbbá az *Odüsszeiában* Télemakhosz Menelaosznál tett látogatása és Odüsszeusz tartózkodása a phaiákoknál a fejedelmi udvarok életét tükrözi.

Ez a későbbi időkben született műalkotásokra is igaz. Ezért ezt a részt lexikonok lapozásával is kitölthetjük úgy, hogy a reneszánsz, barokk, klasszicista, romantikus művészetben megjelenő mitológiai és történelmi jeleneteket keresünk, elemzünk.

Irodalmi összehasonlításokkal is szórakozhatunk: Gilgames halhatatlanság-keresése (ami a görög mítoszokban is visszatérő motívum, pl. Héraklészénél is). Az indiai Rámájánából megemlíthetjük Szíta elrablását (és összevethetjük Heléné elrablásával). Összevethetünk három vízözön történetet is (Biblia, Gilgames-eposz, görög mondák).

V. A MUNKALAPOK KITÖLTÉSE, ÉRTÉKELÉSE

Az elhangzottak alapján és a kikeresett irodalom, elektronikus források segítségével a diákok egyénileg vagy csoportosan kitöltik az előre elkészített tematikus munkalapot. (De egy technológiával jól felszerelt könyvtár

akár interaktív táblát is használhat az egyes feladatokhoz, továbbá a Google-úrlap vagy más alkalmazások segítségével is készíthetünk el néhány kérdést – bemutató a használható alkalmazásokról az OPKM iskolai könyvtári webinárium 9. részében hangzott el: https://www.opkm.hu/?lap=dok/dok&dok_id=491#9

Megjegyzés: A foglalkozástervezetési munkalapok letölthetők az egyesület weboldalán található módszertani gyűjteményből (www.szmke.sk/methodology).

Szabadulószoza – könyvtárismertetés másképpen

A foglalkozástervezetési kidolgozója: Lukács Erika, Zalabai Zsigmond Városi Könyvtár, Somorja

A foglalkozás célja:

- szövegértés fejlesztése,
- könyvtárhasználat és információkeresés fejlesztése,
- könyvtár-népszerűsítés

Célcsoport (korosztály): felső tagozat (10-14 év), középiskolások (15-19), fiatal felnőttek (19-25)

Téma, kulcsszavak: könyvtárismeret, könyvtári rend, játék, rejtély, izgalom, kaland, csapatépítés, szabadulószoza

Eszközök: Kiselejtezett könyvek, kartondobozok, láncok, számkombinációs lakatok, magnókazetták, UV-fény, UV-toll, íróeszközök, elemlámpa, ETO-jegyzék, morzeábécé, matricák, a könyvtári részleg tervrajza, kirakó (egy papírlap darabokra vágva, tartalmazza a részfeladatot), GRID-számrács, kódfejtő papírrács, Kinder tojás műanyag betéte, könyvnek látszó doboz, online visszaszámláló (pl. <https://www.online-stopwatch.com/bomb-count-down/>), rendőr jelmez, rendőrségi kordonjelző szalag, kalap

A foglalkozás időtartama: 1,5 óra

A foglalkozás során alkalmazott módszerek: kooperatív oktatási módszer, kooperatív kiscsoportos munkaforma

Előzetes ismeretek, további trükkök, tippek, hasznos tanácsok más foglalkozásvezetőknek, visszajelzések korábbi csoportoktól:

Csak zárvatartás mellett kivitelezhető, maximum 1 osztály 3 részlegen 3

felügyelő jelenlétében. Minden csoportnak azonos körülményeket kell biztosítani a feladatok megoldásához. A részfeladatok minden részlegesen tartalmaznak kérdéseket a magyar nyelv és irodalom területéről. Ha kivitelezhető, az egyes termeket az izgalom és a rejtély fokozása érdekében sötétítsük be! A kooperatív csoportmunka során a csoport tagjai a feladatokat egymással kapcsolatot teremtve oldják meg, ezáltal a feladatokat közösen beszélhetik és oldhatják meg. Lehetőségük nyílik a csoporton belüli munkamegosztásra, ami lehetővé teszi, hogy a tanulók ne azonos fajta munkát végezzenek, hanem a jobb közös eredmény érdekében a munkát részeire bontva dolgozzanak a képességeik alapján.

Felhasznált, ajánlott irodalom, források: Bíró Szabolcs művei a könyvtárban. url: <http://biroszabolcs.eu/>

A foglalkozás menete, leírása:

1. A csoportot szívélyesen fogadjuk a könyvtárban. Mesélünk nekik a könyvtárhasználatról, újdonságokról, Bíró Szabolcs új könyveiről (felvidéki író, a Székirodalom megalapítója), amikor egyszer csak egy hang szűrődik be a helyiségbe (féknyikorgás hallatszik, mintha éppen kihajtana egy autó). Ekkor egy kolléganő rendőrségi sapkában bejön, és közli, hogy bűntény történt itt – elrabolták és fogva tartják Bíró Szabolcs író. A tettes minden teremben maga után hagyott egy-egy bűnjelét egy négyjegyű kód formájában. A könyvtár bejárati ajtaját bezárjuk, és rendőrségi szalaggal biztosítjuk. (Az ajtót ténylegesen kulcsra zárjuk a gyerekek szemei előtt, kivesszük a kulcsot a zárból, de az egyik ajtószárnyat bebiztosítatlanul hagyjuk, így bármikor nyitható a biztonság érdekében.)
2. A játékszabályok ismertetése után három csoportba osztjuk a diákokat, akik csapatkapitányt választanak maguk közül. Megkapják a szükséges segédeszközöket, majd egy kalapból választják ki a három lap egyikét, melyen annak a részlegnek a neve szerepel, ahol kezdik a játékot.
3. A játék mindhárom részlegén egyszerre zajlik, így három teremfelügyelőre van szükség, akik mérik az eltelt időt online weboldal segítségével (<https://www.online-stopwatch.com/bomb-countdown/>) és figyelik a játék menetét. A csoportoknak részlegenként 15 perc áll rendelkezésükre az adott feladatsor megoldására és az adott részleg 4 jegyű kódjának megfejtésére. A termet minden csoportnak a megfejtés után vissza kell állítani az eredeti állapotába; azaz vissza kell zárniuk a láncsal és számlakatokkal ellátott dobozokat, mindent vissza kell tenniük az eredeti helyére, és csak ekkor állíthatjuk le az időzítőt. Így azonos feltételeket biztosítunk a soron következő csoportnak. A csoportok 15 percenként váltják egymást.
4. A felnőtt szépirodalmi részleg feladatai:
A játékosoknak két dobozt kell megtalálniuk, abból az egyik láncsal és számlakattal van lezárva. A nyitható doboz régi magnókazettákat, ceruzákat és filctollakat tartalmaz. Ezek segítségével a magnókazetta szalagjának lassú tekerése során feltűnnek számok a szalagon, ami

egyben a szükséges háromjegyű kód is. Ez nyitja a lezárt doboz számlakatját. A lezárt doboz tartalmaz négy kiselejtezett könyvet és több Kinder tojás műanyag betétét is – az egyik rejti az utasítást: Mi a közös a talált könyvekben? A helyes megoldás a könyvek kiadásának éve, ami maga a négyjegyű kód az adott teremben.

5. Az ismeretterjesztő irodalom részlegének feladatai:

A könyvtári részleg tervrajza szerint számokat tartalmazó matricákat rejtettünk el a polcokon. A játékosok ezek segítségével tudják kinyitni az elrejtett láncsal és számlakattal lezárt dobozt. Ismét egy utasítást és négy kiselejtezett könyvet találnak a dobozban, minden könyvben pedig egy feladatot. Előbb ezeket az írók neve szerint kell betűrendbe tenni. Vannak köztük magyar és idegen nyelvű szerzők könyvei is. Szinte mindig nehézséget okoz a tanulók számára a helyes sorrend, azaz Krúdy Gyula után következik Jules Verne. A további részfeladatok: tematikai ill. logikai feladatok, GRID-számrács használata és UV-tollal felírt kód felfedezése.

6. A gyermek és ifjúsági részleg feladatai:

A polcokon ott lapulnak a kirakó darabkái – egy papírlap több részre vágva tartalmazza az évfolyam kötelező olvasmányai közül az egyik mű címét, ill. egy számot, ami az oldalszámra utal. (pl. ötödikes tanulóknak esetén Gárdonyi Géza: *Egri csillagok*, 255) A kiválasztott mű egyik példányában, az adott oldalon rejtettünk el egy morzekód üzenetet, aminek megfejtéséhez a játékosok a segédeszközök között található morzeábécét használhatják. A megoldás egy konkrét ETO jelzés és egy szám, ami egy gyermek ismeretterjesztő könyvre utal, és az oldalszámra. A megfelelő könyvben egy kódfejtő papírrács van, amit ha – az utasítást követve – a megadott oldalon a könyv megfelelő részére illesztünk, megtalálják a négyjegyű kódot. Ehhez a feladatsorhoz szükséges a helyes tájékozódás a könyvtárban. A rendszeres könyvtárlátogatók így előnyben vannak.

7. A kiértékelés izgalma:

Ellenőrizzük a helyes megoldást. Ha minden csoport helyesen fejteti meg a termenkénti 4 jegyű ($3 \times 4 = 12$ jegyű) kódot, akkor az összeadott rézsidók számítanak. A győztes csapat feladata megtalálni a fém kulcsot a zárhoz, amit egy könyvnek látszó dobozban rejtünk el. Nem maradhat el a megérdemelt jutalom sem: egy kosár nassolnivaló várja a kiszabadult gyerekeket az elrabolt író portréjával, miközben hangulat-aláfestésként elindítjuk az LGT *Nem adom fel* című dalát.

Építsünk hidat a tudás birodalmába!

A foglalkozásterv kidolgozója: Fülöp Éva (Márai Sándor MTNY Alapiskola és Gimnázium, Kassa), Babej Jolán (Szakkay József Műszaki és Közgazdasági Szakközépiskola, Kassa)

A foglalkozás célja:

- könyvtárhasználat és információkeresés fejlesztése,
- irodalomnépszerűsítés, az alkotás öröme

Célcsoport (korosztály): felső tagozat (10-14 év), középiskolások (15-19 év), fiatal felnőttek (9-25 év)

Téma, kulcsszavak: Leonardo da Vinci, hídépítés, alkotás

Eszközök: előre elkészített feladatlapok, könyvkiállítás, 24 db 30 cm-es egyforma fapálcika

A foglalkozás időtartama: 2x45 perc

A foglalkozás során alkalmazott módszerek: ismeretközlés, csoportmunka, közös alkotás

Előzetes ismeretek, további trükkök, tippek, hasznos tanácsok más foglalkozásvezetőknek, visszajelzések korábbi csoportoktól:

A foglalkozást 2014. október 13-án, a Tudomány és Technika Hetében valósítottuk meg. Nehéz szavakba foglalni a látványt, amit a csapatmunka és az alkotás öröme jelentett a diákoknak. Valóban nagy élmény volt; a sikerért és a pontszerzésért is egészséges harcok folytak. Diákjaink tudás utáni vágyakozásából nem volt hiány!

Felhasznált, ajánlott irodalom és további források:

Balassa Anna, et al. (ford.): *A XX. század krónikája*. Budapest: Officina Nova, 1994.

Halász György (főszerk.) *Britannica Hungarica Világenciklopédia XI. kötet*. Budapest: Magyar Világ Kiadó Kft., 1998. ISBN 963-7815-91-0.

JViki: *Hogyan kell hidat építeni szögéskötélnélkül?*. url: https://www.hogyan-kell.hu/Hidat_%C3%A9p%C3%ADteni_sz%C3%B6g_%C3%A9s_k%C3%B6t%C3%A9n_n%C3%A9lk%C3%BCl (Letöltés ideje: 2021. december 18.)

Paturi, Felix R.: *Kronika techniky*. Bratislava: Fortuna Print, 1993. ISBN 80-7153-065-4.

Pollard, Michael: *100 najväčších objaviteľov*. Bratislava: Timy, 1999. ISBN 80-88799-81-3.

Wilkinson, Philip: *100 najväčších vynálezov*. Bratislava: Timy, 1999. ISBN 80-88799-68-6.

A foglalkozás menete, leírása:

1. A Tudomány és Technika Hete nagyszerű alkalom, hogy rendhagyó könyvtári órát szervezzünk. Kezdő gondolat: „*A jó emberekben természetes módon megvan a tudás utáni vágyakozás*” (Leonardo da Vinci)
2. Előzetesen kiválogatjuk a könyvtár ismeretterjesztő állományából azokat a kiadványokat, amelyekből aztán kiállítást készítünk.

3. Szintén a foglalkozást megelőzően feladatlapokat készítünk, amelyek főcíme: Vidám versenyzést, örömteli „búvárkodást” a könyvtárban!
4. A diákok csapatokban vesznek részt a foglalkozáson. A csapatukat valamely tudományos munkáról, tudományról kell elnevezniük.
5. Az első 45 perc a feladatlap kitöltésére szolgál. Az úrlap hat különféle feladatot tartalmaz (Letölthető: www.szmke.sk/methodology).
6. A másik 45 perces tanítási órában Leonardo da Vinci mondásával és hídjával ismerkedünk meg.
7. A híd megépítéséhez szükséges tudnivalók ismertetése után minden csoport megkapja a Leonardo híd fotóját, ami szerint el kell készíteniük a hidat.

Keresd a patkányt! – csapatjáték a könyvtárban

A foglalkozásterv kidolgozója: Tegdes Egyházi Dóra, SZMKE, Komárom

A foglalkozás célja:

- digitális kompetencia fejlesztése,
- szövegértés fejlesztése,
- könyvtárhasználat és információkeresés fejlesztése,
- könyvtár-népszerűsítés

Célcsoport (korosztály): középiskolások (15-19 év), fiatal felnőttek (19-25 év), felnőttek (25+ év)

Téma, kulcsszavak: információforrások, könyvtári szolgáltatások, szakdolgozatok, folyóiratok, szabadulószoba, Selye János, stressz, patkány, e-könyv, Kindle

Eszközök: laptop/tablet/okostelefon, íróeszköz, papír

A foglalkozás időtartama: 1-2 óra

A foglalkozás során alkalmazott módszerek: csoportmunka, játék

Előzetes ismeretek, további trükkök, tippek, hasznos tanácsok más foglalkozásvezetőknek, visszajelzések korábbi csoportoktól:

A *Keresd a patkányt!* című játékhoz egy kis magyarázat: a Selye János Egyetem névadója Selye János, akinek 2017-ben születésének 110. évfordulóját ünnepeltük. Ezen alkalomból a munkásságát is ismertető könyvtárhasználati „szabadulószobás” játékot terveztünk a Selye János Egyetem Könyvtárában. Így került a játék nevébe a patkány – tudvalevő, hogy patkányokon kísérletezett. A játék célja az ismeretterjesztés mellett leg-

inkább az volt, hogy a résztvevők a próbatételek sikeres teljesítése végén a könyvtár összes szolgáltatásával megismerkedjenek, és nagy vonalakban megismerjék a könyvtári állomány összetételét is (pl. speciális információforrások).

Felhasznált, ajánlott irodalom és további források:

Online kvízkészítő: <http://www.proprofs.com>

Selye János: *Álomtól a felfedezésig: Egy tudós vallomásai*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1980. ISBN 9630522071.

Selye János: *Életünk és a stressz*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1978.

A foglalkozás menete, leírása:

A szabadulósobák által inspirált játék 10 állomásból áll. Minden állomáson más és más feladatokat kell megoldania a csapatoknak. A cél, hogy az egyes feladatokon keresztül a csapattagok megismerjék az egyes könyvtári szolgáltatásokat, és a játék legvégén meglegeljék az elrejtett patkányt (egy plüssállat formájában). Az alaptörténet az, hogy Selye János kedvenc patkánya eltűnt, és segítenünk kell neki megtalálni.

1. Az első állomás: az önkiszolgáló rendszerben használható nyomtató és a könyvtár számítógépes parkja. A csapat megkapja a kezdő csomagot (egy laptopot, egy QR-kódot és egy további instrukciókat tartalmazó papírcetlit). A QR-kódot beolvassák, és a laptopon megjelenik egy online kvízfelület (<http://www.proprofs.com>). A cetlin található instrukciókból egyértelművé válik, hogy A/3-as nagyságban kell kinyomtatniuk egy fájlt a laptopról. A fájl a könyvtár térképe, amelyen különféle jelölések vannak, amik továbbkalauzolják a csapatot a második állomásra.
2. A második állomás: a kézikönyvek részlegén egy dobozt találnak tele kazettákkal, ceruzákkal. Miután rájönnek a trükkre, hogy a ceruzával el tudják tekerni a kazettákat, észreveszik, hogy a szalagokon szavakat, számokat rejtettünk el. A szavakat összeolvasva egy kézikönyv címét kapják. A szám kiadja azt az oldalszámot, amit ki kell keresniük az adott kiadványból. A keresett oldalon megtalálják a megfejtést, amelyet az online kvízrendszerbe beírva további instrukciókat kapnak a következő állomáshoz.
3. A harmadik állomás: egy doboz telis-tele könyvekkel. Az elkészített kiadványok szerzőinek vezetéknevei C, ill. CS betűvel kezdődnek. Minden kiadvány címlapján be van karikázva egy betű. Megoldás: Ha megfelelő könyvtári abcécsorrendbe rakják a könyveket, és így összeolvasják a címlapokon bekarikázott betűket, megkapják az állomás megfejtését. A kvízfelületre beírják a megoldást, így továbbmehetnek a következő állomásra.
4. A negyedik állomás: Magyar értelmező kéziszótár. A csapat kap egy megkezdett mondatot: „A stressz ...”. A kéziszótár mellett „lerágott” cetlik hevernek, mindegyiken egy szám. Megoldás: a számok egy oldalszámot jelölnek, amelyeken a stressz tüneteit lehet megtalálni. Így a végső megoldás a „tünet” lesz.

5. Az ötödik állomás: a helyszínen egy üres papírlap és néhány tintástoll várja a csapatot. A papírra előzetesen „zmizikkel” (hibajavító filctollal) ráírtunk egy szót, de ez ugye nem látszik. A trükk az, hogy ha elkezdik összefirkálni a lapot a tintástollal, egyértelművé válik számukra, hogy valami van ráírva. A kirajzolódó szó a „Kindle” lesz. A megfejtés után tehát ki kell kérniük a játékot felügyelő könyvtárostól egy Kindle e-könyv-olvasót.
6. A hatodik állomás: A Kindle e-könyv-olvasó. Az eszközt bekapcsolva elkezdik böngészni a tartalmát. Előzetesen több dokumentumot mentettünk rá – az egyik elvezeti a csapatot a könyvtár egyik számítógépéhez, amelyen egy hanganyagot kell meghallgatniuk. A hanganyag rejtja a megfejtést.
7. A hetedik állomás: keresztrejtvény. Az állomás helyszínén egy keresztrejtvényt találnak, ezt megfejtve jutnak a következő állomásra.
8. A nyolcadik állomás: puzzle, folyóirat-kikérés. Az állomás helyszínén egy puzzle-találnak. Ezt kirakva egyértelművé válik a csapat számára, hogy egy konkrét folyóiratszámot kell kikérniük az őket segítő könyvtárostól. A folyóiratban találják a kulcsot a következő állomáshoz.
9. A kilencedik állomás: a raktár. A raktár előtt egy dobozban könyvek és pecsétek vannak elhelyezve. Az egyik pecsétet kiselejtezéskor használjuk. A dobozban csak néhány könyv van ezzel lepecsételve. Ezeknek a könyveknek van még egy közös tulajdonságuk, méghozzá az, hogy mindegyiket az Akadémiai Kiadó adta ki. Így a megoldás az lesz, ami ezekben a kiadványokban közös: a kiadó.
10. A tizedik állomás: szakdolgozat-anagramma. A könyvtár raktárának leghátsó részében járunk, ahol a záródolgozatok (szakdolgozatok, diplomamunkák) archívuma található. A helyszínen egy anagramma megfejtésével egy szakdolgozat címét kell kiraknia a csapatnak: „*Selye János életének és tudományos életművének feldolgozása*”. Mellette egy QR-kódot találnak, ami elvezet a szakdolgozat-adatbázishoz. A kérdés az, hogy hány oldalas a szakdolgozat. Amikor megvan a megfejtés, beírják az online kvízfelületre, és ezzel majdnem véget is ér a játék. Már csak egy dolog marad hátra: kapnak egy raktári számot egy adott szakdolgozatra, amelyet a mögöttük elhelyezkedő polcon találnak. Ott lesz elrejtve a (plüss) patkány – itt van vége a játéknak.

A könyvtárban egyszerre csak egy csapat játszhat. Minden csapat időre teljesíti a feladatsort, így értelemszerűen az nyer, akinek a legrövidebb idő alatt sikerül megtalálnia az elrejtett patkányt. Ezen kívül minden állomáson kapnak egy kis plüss információt is Selye János életéről, munkásságáról, valamint az egyetemi könyvtár szolgáltatásairól.

VII. Szöveggyűjtemény

Kötetünk hetedik, s egyben legutolsó fejezetében összegyűjtöttük azokat a szövegeket, szövegrészleteket, amelyeket a korábban ismertetett foglalkozástervekben is felhasználásra kerülnek.

Az állatok világnapja

Nád a házam teteje²⁹

Nád a házam teteje, teteje,
rászállott a cinege, cinege.
Hess le róla, cinege, cinege, leszakad a teteje, teteje.
Ha leszakad, mi lesz véle?
Sárga lábú cinege, cinege,
Hess le róla cinege, cinege, leszakad a teteje, teteje.

A kiséger nagy kalandja³⁰

Mi történt egyszer a kis egérrel? Nagymamája ráparancsolt, hogy fogja a kancsót, induljon a kútra, hozzon vizet.

Indult is az egérke azon nyomban a kútra, hogy is ne indult volna, meg is töltötte a kancsót vízzel, csak ahogy hazafele ugrándozott, szaladgált, megbotlott, és eltörte a kancsót, kiömlött mind a víz. Nagymamája összeszidta, azt mondta, hogy haszontalan meg ügyetlen jószág.

No, ha már így van – gondolta egérke –, akkor bizony ő világgá megy. Nagymamája tartóztatta, de hiába, egérke nem tágított, széles a világ, ő bizony nekivág! Útravalónak egy egész pogácsát vitt a tarisznyájában.

Egérke ment, mendegélt, még egy nagy-nagy arctalan tengerhez nem ért. Kis ideig álldogált a parttalan tenger partján, aztán nagyot gondolt: A hullámok közé vetette magát. Mikor a parttalan tenger túlsó partján rázogatta lábáról a vizet, nagy büszkén gondolta: ej, micsoda bátor egérke vagyok én! Csak hogy amint visszanezett, látta, hogy a nagy-nagy tenger nem volt más, mint a nagymamája lábnyoma, amiben összegyülemlt az esővíz.

Ment tovább a bátor egérke, ment, mendegélt, míg egy széles-széles, sebes vízű folyóhoz nem ért. Megállt a partján, de nem gondolkodott sokáig, a hullámok közé vetette magát, átúszta a széles folyót, és még csak ki sem fáradt. Maga is csodálkozott, hogy milyen erős is ő! Mikor aztán nagy büszkén visszanezett, látta ám, hogy a széles-széles folyó nem egyéb, mint keréknyom, ebbe ömlött a víz, mikor minap eltörte a korsót.

²⁹ Soósné Faragó Magdolna: *Énekeljünk, énekeljünk! Gyerekekkel mókázzunk!*: Soósné dr. Faragó Magdolna csoportos énekléseire emlékező dalgűjteménye. [Budapest] Soósné Faragó M., 2016. ISBN 978 963 12 5741 0.

³⁰ Kerekes László (szerk.): *Kedves állatmeséim*. [Gyöngyös]: Pallas Antikvárium, [1999]. ISBN 9639117366.

Ment tovább a bátor, erős egérke, ment, mendegélt, míg egy évig érő hegyhez. Megkerülje? Ne kerülje? Nem gondolkodott sokáig az egérke, fogta magát, és átugrotta az évig érő hegyet. Maga is csodálkozott, hogy milyen ügyes ő! Mikor aztán nagy büszkén visszanezett, látta ám, hogy az évig érő hegy nem más, mint egy kupac széna.

Ment tovább a bátor, erős, ügyes egérke, ment, mendegélt, s egyszer csak látja ám, hogy az úton, annak is a kellős közepén verekszik egy óriási jegesmedve meg egy óriási barnamedve. Elfusson? Ne fusson? Elbújjon a haragos medvék elől? Nem gondolkodott sokáig az egérke, szép nyugodtan elsétált a haragos medvék mellett. Maga sem hitte volna, hogy ő ilyen nagy hős! Hát amint nagy büszkén visszanez, látja ám, hogy a jegesmedve nem más, mint egy fehér hangya, a barna medve meg nem más, mint egy vöröshangya.

Ment tovább a hős egérke, ment, mendegélt, míg a házuk kapujába nem ért. Nem gondolkodott sokáig, besurrant a kapun, a nagymamája elé állt, és elmesélte neki, milyen bátor, milyen erős, ügyes és hős egérke ő. A nagymamája meg csak intett, hogy pszt! Aztán azt mondta:

– Ne meséljük el senkinek, de senkinek a világon, hogy milyen bátor, milyen erős, ügyes és hős egérke vagy! Még akadhatna, aki el sem hiszi!

Ha én cica volnék³¹

Ha én cica volnék,
Száz egeret fognék;
De én cica nem vagyok,
Egeret se foghatok.

Ilyen cica mellett³²

Ilyen cica mellett
aludni is lehet.
Ugorj cica, indulj már,
a sok egér téged vár!

Áldás

A Dunában úszik egy hal,
annak neve harcsa,
a jó Isten, tested lelked
egészségben tartsa.
Tartsa, tartsa sokáig,
száz esztendő koráig.

³¹ Ortutay Gyula (szerk.): *Magyar népdalok*. Budapest: Neumann Kht., 2000.

³² Hajdu Gyula (szerk.): *Magyar népi játékok gyűjteménye*. Budapest: Sport, 1971.

A Magyar népmese napja - mesedélelőtt a kincsestárban

Tekeredik a kígyó³³

Tekeredik a kígyó, rétes akar lenni,
Tekeredik a rétes, kígyó akar lenni.

A kassai szőlőhegyen³⁴

A kassai szőlőhegyen
két szál vessző.
Szél fújja fújdogálja,
harmat hajdogálja.

Hol a tyúknak a fia?
Talán mind összekapta?
Csűr ide, csűr oda,
Kass ki bárány,
Kass oda!

Ön dön desz³⁵

A rossz elűzése:
Ön, dön, desz,
Deszen, dáré, desz.
Ala, hala, potrohala,
Ördög vigye ezt.

A jó behívása:
Ön dön desz,
desszendáré desz,
ita pita Rita szita,
Isten hozta ezt.

³³ Soósné Faragó Magdolna: *Énekeljünk, énekeljünk! Cyerekekkel mókázzunk!*: Soósné dr. Faragó Magdolna csoportos énekléseire emlékező dalgyűjteménye. [Budapest] Soósné Faragó M., 2016. ISBN 978 963 12 5741 0.

³⁴ Ujváry Zoltán: *Gömöri népdalok és népballadák*. Miskolc: Herman Ottó Múzeum, 1977.

³⁵ Panyakó Mária – Hutterer Éva: *Egyedem, begyedem tengertánc*: Kárpátaljai gyermekmondókák. Beregszász: KMPSZ, 2004.

Benedek Elek: *A tizenkét varjú*³⁶

Egyszer volt, hol nem volt, hetedhét országon is túl volt, túlonnan túl, in-nenen innen, volt egy szegény özvegyasszony, s annak tizenkét fia s egy leánykája. Évelődött is szegény feje eleget, hogy mivel tudja eltartani ezt a tenger sok gyermeket, mert száraz kenyér is mikor volt, s mikor nem az asztalfiában.

Jön haza egyszer a tizenkét fiú, körülfogták az anyjukat, hogy lépni sem tudott a szobában, s ahányan voltak, egyszerre mind kenyeret kértek, s csak az volt a híja, hogy kihúzzák a házból.

Hát azt ugyan senki ne csudálja, hogy a szegény asszony elvesztette a békétűrését, aztán adott volna ám, ha lett volna, de nem volt: nagy elkeseredésében azt találta mondani:

- Ó, Uram, bocsátsd meg a bűnömet, bárcsak valami állattá változtatnád ezeket a fiúkat, nem bánom én, ha varjúvá is!

Na, halljatok csudát, mi történt! Az történt, hogy abban a szempillantásban a tizenkét fiú varjúvá változott, s merthogy éppen nyitva volt az ablak: huss! kirepültek, s mire csak egy jajszót is mondhatott volna az anyjuk, úgy eltűntek, mintha a föld nyelte volna el!

Haj, édes jó Istenem, nagy, erős bűbánat nehezedett a szegény özvegyasszony szívére, éjjel-nappal folyt a könnye, mint a patak, s kesergett mindig, hogy az Isten úgy elvette volt az eszét, hogy olyan bolond beszédre nyíljék az ő szája.

Kicsi kisleány volt még a szegény özvegyasszony leánykája, de tudta, hogy mért sír, mért kesereg az édesanyja, s azt mondta egyszer:

- Lelkem, édesanyám, én többet nem nézhetem a sírását, elmegyek világgá, s addig vissza sem fordulok, míg a bátyaimat meg nem találom.

Hiába beszélt a szegény asszony, hogy ne menjen, ha már kifogyott a tizenkét fiából, legalább őbelőle ne fogyjon ki: a kislány elbúcsúzott az édesanyjától keserves könnyhullatások közt, s elment világgá.

Ment, mendegélt a kisleány hetedhét ország ellen, s egyszer egy nagy rengeteg erdőbe ért. A rengeteg erdőben talált egy kis házat, s bement oda nagy bátran. Egy öregasszony ült a kemence alatt, de olyan öreg, hogy az orra a térdét verte. Köszönti a kisleány illendőképpen:

- Adjon isten jó estét, öreganyám!

Fogadja az öregasszony:

- Köszönd, hogy öreganyádnak szólítottál, mert különben bekaptalak volna! Hát hol jársz itt, hol a madár sem jár?

Mondja a kisleány:

- Ó, lelkem, öreganyám, én tizenkét bátyámat keresem, akik varjú képében elrepültek hazulról, s azóta hírüket sem hallottuk.

- No, bizony, én magam sem hallottam hírüket, te leányka, hanem ezen a rengeteg erdőn túl van egy kicsi kerek erdő, kerek erdőnek az aljában egy ilyenszerű házacská, amilyen az enyém, abban lakik az én néném, az talán útbaigazít.

³⁶ Benedek Elek: *A csodaóra és más mesék*. Budapest: General Press K., [2009]. ISBN 978 963 643 167 9.

Merthogy éppen este volt, az öregasszony jó vacsorát adott a kisleánynak, aztán vetett neki jó puha ágyat, s lefektette, reggel pedig, mikor fölkel a kisleány, adott neki egy pár aranykörtét.

Megköszönte szépen a kisleány az öregasszony nagy jóságát, elbúcsúzott illendően, s azzal elindult a kerek erdő felé, azon az úton, amelyikbe az öregasszony beléállította.

Estére kelve a kisleány a kerek erdő aljába ért, s kerek erdő aljában bement a kis házacskába. Hát ott csakugyan még öregebb asszony üldögélt a kemence alatt, s fonta a kendert nagy szorgosan. Köszönti a kisleány illendőképpen:

- Adjon isten jó estét, öreganyám!

- Szerencséd, hogy öreganyádnak szólítottál, mert különben bekaptalak volna! Ugyan bizony hol jársz itt, hol a madár sem jár?

Mondja a kisleány, hogy mi járatban van.

- Jaj, édes leányom - mondja az öregasszony -, hírért sem hallottam annak a tizenkét varjúnak, hanem innét hét hegyen s hét völgyön túl, kerek erdő aljában lakik az én néném, az talán útbalgazít. Ez az öregasszony is főzött neki jó vacsorát, vetett neki jó puha ágyat, s mikor reggel fölkel a kisleány, adott neki egy pár aranyalmát, hadd menjen aztán isten hírével. Szépen beléállította egy ösvénybe, s ugyan lelkére kötötte, hogy abból ki ne térjen. Megköszönte a kisleány az öregasszony szíves jóindulatát, elindult az ösvényen, s meg sem állott, míg ahhoz a kis házacskához nem ért. De vagy volt öreg, vagy nem a másik két asszony, a nénjük olyan öreg volt, hogy az orra a földet verte, s azon pergette az orsáját.

Köszönti a kisleány nagy bátran:

- Adjon isten jó estét, öreganyám!

- No, áldott szerencséd, hogy öreganyádnak szólítottál, mert különben bizony bekaptalak volna! De hol jársz itt, hol a madár sem jár?

Mondja a kisleány, hogy a bátyjait keresi, akik elrepültek tizenkét varjú képében.

- Hát bizony, ha azokat keresed, éppen jó helyen jársz - mondja az öregasszony -, mert én mindennap látom őket, itt repülnek el minden áldott nap az én házam felett, szörnyű károgaással. Hanem így, ahogy vagy, el nem mehetsz hozzájuk, mert olyan magas sziklán laknak, hogy annak a teteje az eget veri. De ne búsulj, kisleányom, van nekem olyan csudaírem, hogy ha azzal megkenem két zsenge válladat, szárnyad nő, s bátyaidhoz repülhetsz. Hej Istenem, megvigasztalódott a kisleány erre a beszédre, mindjárt levette az ingecskéjét, az öregasszony pedig jól megkente a csudaírral mind a két vállát.

- No most, kisleányom, vacsorájl s feküdjél le, reggelre olyan szárnyad lesz, hogy az Óperenciás-tengeren is túlrepülhetsz.

Hát csakugyan reggel, mikor fölkel a kisleány, olyan szép két szárnya volt két gyenge vállán, hogy csupa csuda.

Az öregasszony adott még neki két aranydiót, s aztán isten hírével útnak eresztette. Megmutatta, hogy mely irányba repüljön, s a kisleány repült, csatogtatta szép sugár szárnyacskáit, hogy csak úgy suhogott bele a levegőég. Hét nap s hét éjjel folyton repült, akkor aztán fölért a szikla tetejére.

Hát itt, Uram, Jézus, mit talált? Itt bizony egy olyan ragyogó aranypalotát talált, hogy a szeme is káprázdott a szertelen ragyogástól, ő -bizony nem kérde: szabad-e, nem-e, nagy bátran belép a palotába, végigmegy a tenger sok szobán, de ott ugyan egy élő lelket sem talált sehol. Volt minden szobában asztal, ágy, szék, s minden csupa aranyból, ezüsből, aztán kifordult a konyhára, s volt ott főzni-, sütnivaló annyi, hogy a szeme nem tudta belepni.

- Ó, édes jó Istenem, ha itt lalnának az én bátyáim! - sóhajtott a kisleány. De gondolta is, hogy itt laknak bizonyosan, mert megszámlálta, s éppen tizenkét szoba volt, minden szobában egy ágy. Hamarosan nekikészülődött, fölvetette a konyhát, pompás vacsorát főzött, tizenkét személyre terített, ki is tálalta, tizenkét tányérba levest meregetett, aztán mind a tizenkét tányérból evett egy keveset. Várta, várta, sokáig várta a bátyjait, de azok csak nem jöttek, s a kisleány erősen elálmosodott. Sorba nézegette, próbálgatta a tizenkét ágyat, hogy melyikbe fekdüjék le, aztán mégiscsak a tizenkettedikben maradt. Abba szépen lefeküdt, s elaludt.

Alighogy elaluvék a kislány, jön haza a tizenkét varjú nagy károgással s szárnycsattogtatással. De bezzeg volt nagy álmélkodás! A híja volt, hogy be-lepje a csuda. A konyhán valaki süttött-főzött, a szobákat valaki kisöpörte, az ágyakat megvetette, az asztalt megterítette. Azám, evett is mind a tizenkét tányérból, csipegetett a kenyérből.

- Ugyan ki járhatott itt?

Végigrepdesik a szobákat, sorbavizitálják az ágyakat, betekintenek, kukcskálnak az ágyak alá, s hát a tizenkettedik ágyban kit látnak!

- Ez a mi húgocskánk! - károgott egyszerre a tizenkét varjú, s összecsattogtatták a szárnyukat nagy erős örömben.

Abban a pillantásban fölébredt a kisleány, s hej, édes jó Istenem, volt öröm, de milyen öröm! Nem találták a helyüket.

- Ó, lelkem, testvéreim, csakhogy megtaláltalak - örvendezett a kisleány -, jertek haza velem, jertek, ne sirasson többet az édesanyánk!

- Haj - sóhajtott a legidősebb varjú -, most még nem mehetünk veled, míg az átok alól fel nem szabadulunk. Eredj haza te magad, édes húgom, s mondd meg az édesanyánknak, hogy ha a hüvelykujját felhasítja, s kifolyó piros vérével tizenkét inget s gatyát varr nekünk, csak úgy szabadulhatunk fel az átok alól, akkor ismét fiúkká változunk. Mondd meg azt is, hogy amíg varr, senkinek egy szót se szóljon, máskülönben kárba megy keserves-kínos munkája.

De csak egy pillantásig sem volt maradása a kisleánynak: repült haza az édesanyjához, szélnél sebesebben, még a gondolatnál is sebesebben.

Mire hazaért, a szegény özvegyasszony betegre sírta magát, hogy ím elvesztette a leányát is, s magára maradt, mint az útszéli fa.

Na, most egyszerre vége szakadt a betegségnek s nagy szívbeli búbanatnak, ahogy hazajött a kisleány, s elmondta a bátyja üzenetét.

Egyszeriben elévette a szegény asszony, ami vászna volt, szabott tizenkét inget s tizenkét gatyát, aztán felhasította a hüvelykujját, s ahogy ftydogált a vér belőle, azonmódúlag húzta a tübe, meg nem állott a keze, varrott éjjel-nappal. Jöttek hozzá a szomszédasszonyok, kérdezték, vallatták, hogy

ugyan mért varr a vérével, mikor erősebb a cérna, de a szegény asszony egy szót sem szólt, míg mind a tizenkét inget s tizenkét gatyát meg nem varrotta. Mikor a tizenkettedik is kész volt, hát - csak hallgassatok ide! - berepült az udvarra nagy szárnycsattogtatással a tizenkét varjú, ott kétszer-háromszor körülrepdestek, s aztán - huss! - be a szobába. Ottan leszállottak a földre, megrázkódtak, s egyszeriben visszaváltoztak fiúknak.

Hej, édes Jézusom, sírt a szegény asszony, de most már örömében. Jött az egész falu csudalátni. Aztán egy nap múlva, két nap múlva, visszament a tizenkét fiú az aranypalotába, onnét elhordozták a temérdek sok kincset, mit varjúlétükben gyűjtögettek, hordottak össze. Bezzeg volt ezentúl kenyér, de még kalács is annyi, hogy a kutyanak is kalácsot vetettek. Aki nem hiszi, járjon utána.

Körbe áll egy kislányka³⁷

Körbe áll egy kislányka;
Lássuk, ki lesz a párja!
Lássuk, kit szeret a legjobban,
Avval forduljon gyorsan!

Ezt szeretöm legjobban,
evvel fordulok gyorsan.
Vége, vége mindönnek,
Vége a szerelömnek!

A vízcsepp meséje – papírszínház a könyvtárban

Ess, eső, ess!³⁸

Ess, eső, ess!
Holnap délig ess!
Búza bokrosodjon,
Zab szaporodjon!
Az én hajam olyan legyen,
Mint a csikó farka,
Még annál is hosszabb,
Mint a Tisza hossza!
Még annál is hosszabb,
Mint a Duna hossza!
Még annál is hosszabb,
Mint a tenger hossza!

³⁷ Ortutay Gyula (szerk.): *Magyar népdalok*. Budapest: Neumann Kht., 2000

³⁸ Uo.

Mi a szösz? – játékos ábécé

Vadadi Adrienn: *Mi a szösz?* (részlet)³⁹

Mi a szösz?

Szösz vagyok, egy könyvmoly gyerek. Amolyan óvodásféle. És mint minden rendes könyvmoly, én is imádnék olvasni, csak nem tudok. Pedig anyukám azt mondja, hogy muszáj lenne, hiszen a mi családjukban mindenki betűket böngészve jön a világra, senkinek sem kell elmagyarázni az ábécét! De hiába ad a kezembe ilyen-olyan könyveket, én csak pislogok felettük. A betűk meg a hasukat fogják a lapokon!

– Könyvmoly létére! – vihogják. – De ilyet!

Itt lakunk a könyvtárban, az egész rokonság álló nap csak a betűket falja, a könyveket javítgatja, senki sem ér rá velem foglalkozni, nekem olvasgatni, mesélni. Körös-körül ez a rengeteg könyv, és én nem értek belőlük egy mukkot sem! Nincs mese, nekem is meg kell tanulnom olvasni!

Kezdjük az elején!

– Anyu! – röppentem oda hozzá. – Taníts meg olvasni!

– Most nem érek rá! – felelte. – Ezeregy dolgom van. Inkább segíts te is!

Anyu imádja a rendet. Amint hazamegy minden látogató, és bezár a könyvtár, kirepül a szülők polca alól, és nekilát a nagytakarításnak. Összeszedi a firkás, meggyűrődött könyveket, és radiroz meg vasal reggelig.

– De Anyuuu! Én tudni akarom, mi áll a könyvekben, olvasni akarok!

– Előbb a munka, kicsi Szösz! Majd aztán a szórakozás!

Hogy mennyi, de mennyi összerajzolt könyvet hoznak vissza nap mint nap az embergyererek! A sok irkafirkától lassan már a mesét meg a képeket sem lehet látni! Anyi a paca, gyűrődés meg firka, mint égen a csillag! Még a végén a mesék megsértődnek, és elköltöznek. Aztán a sarokról visszakiáltják, hogy „Itt a vége, fuss el véle!”, mi meg nézegethetjük az üres lapokat! Néztem, ahogy Anyu ráröppent egy mesekönyvre. Dörzsölte, dörzsölgette, amíg a piros, sárga meg kék ceruzanyom meg nem fakult. Aztán kisépregette a lapok közé szóródott kekszmorzsákat, majd kakaócséppel sikált, végül számfűlet simított. Én meg csak pattogtam körülötte, és nyúztam, nyagattam.

– Taníts meg olvasni! Most azonnal taníts meg olvasni!

Már majdnem reggel volt, mire az összes könyv megtisztult, kisimult és viszszakerült a helyére.

– Na gyere kicsi Szösz! – hívott Anyu magához. – Kezdjük az elején! Betűtészta lesz reggelire paradicsommártással.

Azzal egy marék tészta szórt élelem.

– Válogasd ki az „A” betűket, és mire az összes „A” betűt kiválogatod, meglátod, az első betűt megtanulod!

– Én nemcsak az „A”-kra vagyok kíváncsi! – toporzékoltam. – Hanem az összes betűre!

³⁹ Vadadi Adrienn: *Mi a Szösz? Könyvtárhasználati segédlet és könyvajánló óvodás korú gyermekek és szüleik részére.* Szentendre: Pest Megyei Könyvtár, 2015.

De Anyu csak a fejét csóválta, azzal visszarepült a szülők polcához, felütött egy-két könyvet, hátha talál valami tanácsot könyvmolygyerek-hisztériára. Én pedig mérgemben válogatás nélkül az összes betűtésztát bekaptam és elropogtattam. Csak úgy, paradicsommártás nélkül!

A komoly könyvmoly

Az apukám nagyon elfoglalt könyvmoly. A kézikönyvek polca alatt lakik. A kézikönyveket nem szabad hazavinni a könyvtárból, azokat csak itt, az olvasóteremben lehet olvasgatni. Így nincs is rajtuk gyűrődés meg paca! Ezért apukám ráér egész nap csak olvasni. Az okos könyveket bújja álló nap! Talán még akkor is, amikor mi alszunk. A könyvmolyok családfáját és ősi történetét kutatja. Azt mondja, addig nem nyugszik, míg ránk nem talál valamelyik lexikonban vagy útikönyvben! „Mert ha a könyvmoly nem tudja, honnan jött, akkor azt sem fogja tudni, hova tartson!” – mondogatja. Ez nem tudom, mit jelent, de nagyon okosan hangzik! Az apukám nagyon okos könyvmoly ám! Tőle tudom, hogy nemcsak könyvmolyok léteznek. De nem ám! Hanem másfajta molyok is, de ők nem a mi családunk tagjai, hanem holmi lepkefélék, akik mások télikabátjával meg kötött pulcsijával táplálkoznak. Apukámat nem szabad zavarni gyerekes dolgokkal. Van elég dolga anélkül is. Ha nagy leszek, én is kutató leszek! De olyan kutató, aki a legeslegokosabb könyvből kikutatja majd, hogyan lehet időt csinálni! Olyan időt, ami a gyerekekre való. Én majd csinálok gyerekidőt, jó sokat, és apukámnak adom. Akkor aztán lesz ideje mindenfélére a fontos dolgai mellett! Fog majd nekem mesélni elalvás előtt, játszik velem bújócskásat, megtanítja, hogyan ne féljek a sötétben, és elvisz a világ végére is, ahonnan majd lekiáltjuk, hogy „Halihó!”, utána meg hazaszaladunk, és senkinek, de senkinek nem áruljuk el, hogy egy teljes napig kettesben voltunk.

